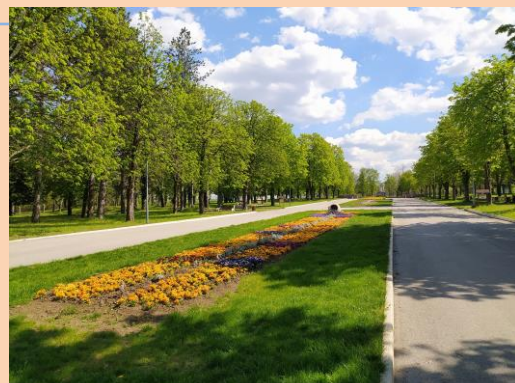
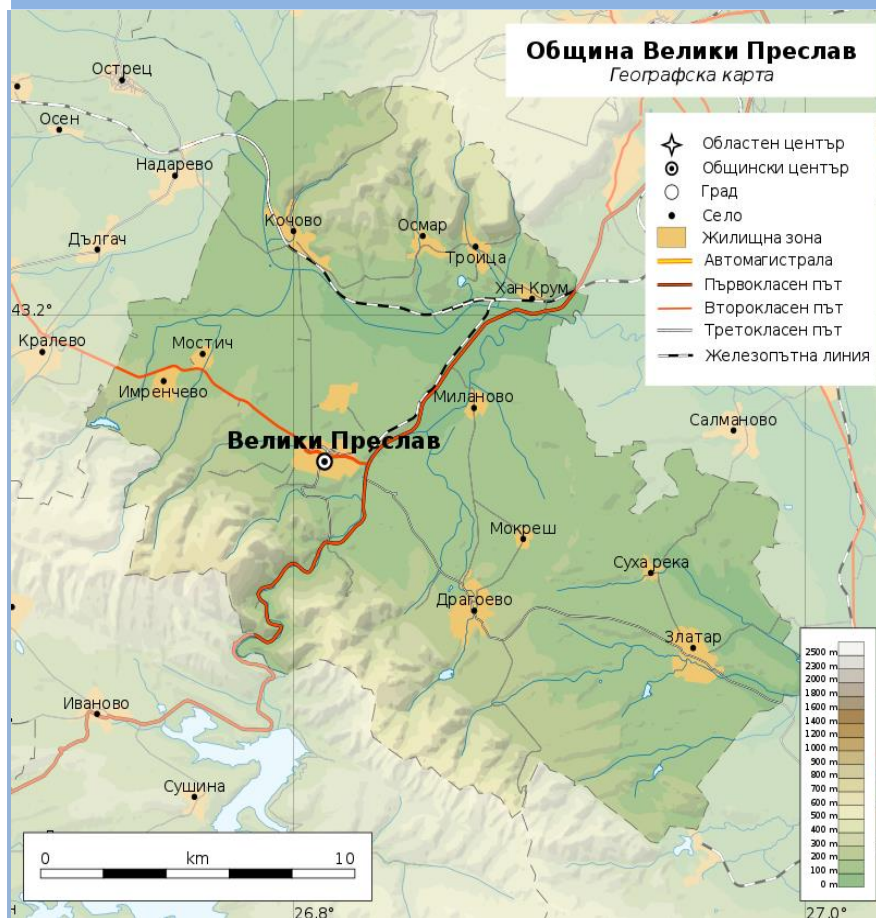

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

МАРТ 2024 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ	3
ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
МЕТОДИКА	7
МЕЖДИННА ОЦЕНКА	
I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ В ПЕРИОДА 2021 – 2023 ГОДИНА.....	9
II. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО ...	49
III. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПИРО	63
IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ	67
V. ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО И МОНИТОРИНГА НА ПИРО.....	75
ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ	77
ПРЕПОРЪКИ	80
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ, СХЕМИТЕ	81

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ – Агенция по заетостта
АНКПР - Актуализирана национална концепция за пространствено развитие
АПИ – Агенция „Пътна инфраструктура“
БАБХ – Българска агенция по безопасност на храните
БД – Басейнова дирекция
ВЕИ – възобновяеми енергийни източници
ВиК – водоснабдяване и канализация
ВОМР – водено от общностите местно развитие
ГД ГРАО - Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“
ДМА – дълготрайни материални активи
ДБ – държавен бюджет
ДБТ – Дирекция „Бюро по труда“
ДГ – детска градина
ДГС/ДЛС – Държавно горско/ловно стопанство
ДСП – Домашен социален патронаж/ Дирекция „Социално подпомагане“
ЕЗФРСР - Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИП – Европейско икономическо пространство
ЕО – екологична оценка
ЕС – Европейски съюз
ЕСИФ - Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСФ – Европейски социален фонд
ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие
ЗООС – Закон за опазване на околната среда
ЗРР – Закон за регионалното развитие
ЗЗ – защитени зони
ЗМ – защитени местности
ЗТ – защитени територии
ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда
ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение
ИТИ – Интегрирани териториални инвестиции
ИТП – Интегриран териториален подход
ИТС – Интегрирана териториална стратегия
ИТСРСИР – Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район
КИТИ – Концепция за интегрирани териториални инвестиции
МБАЛ – Многопрофилна болница за активно лечение
МДТ – Местни данъци и такси
МЗ – Министерство на здравеопазването
МИГ – Местна инициативна група
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МТСП – Министерство на труда и социалната политика
МО – Междинна оценка
МОН – Министерство на образованието и науката
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МСП – малки и средни предприятия
НИРД – научно-изследователска и развойна дейност
НПВУ – Национален план за възстановяване и устойчивост
НПО – неправителствени организации
НСИ – Национален статистически институт

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

НСОРБ – Национално сдружение на общините в Република България
НСРР – Национална стратегия за регионално развитие
НУ – Начално училище
НЧ – Народно читалище
NUTS – обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз
ОБ – общински бюджет
ОДЗ – Областна дирекция „Земеделие“
ОП – Оперативна/и програма/и
ОПЕУТП – Оперативна програма „Електронно управление и техническа помощ“
ОПОС – Оперативна програма за околна среда
ОСИ - Отдел „Статистически изследвания“
ОСП – Обща селскостопанска политика
ОПИК – Оперативна програма за иновации и конкурентоспособност
ОПНОИР – Оперативна програма за наука и образование за интелигентен растеж
ОПНИИДИТ – Оперативна програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация
ОПР – Общински план за развитие
ОПРР – Оперативна програма за развитие на регионите
ОПРЧР – Оперативна програма за развитие на човешките ресурси
ОПТС – Оперативна програма за транспортна свързаност
ОПХОМП – Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане
ОУ – основно училище
ОУП – общ/и устройствен/и план/ове
ПИРО – План за интегрирано развитие на община
ПКИП - Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“
ПМДРА – Програма за морско дело, рибарство и аквакултури
ПО – Програма „Образование“ / Последваща оценка
ПОС – Програма „Околна среда“
ППЗРР – Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРР – Програма „Развитие на регионите“
ПРСР – Програма за развитие на селските райони
ПРЧР – Програма „Развитие на човешките ресурси“
ПСПВ – пречиствателна станция за питейни води
ПСОВ - пречиствателна станции за отпадъчни води
ПТП – Програма „Техническа помощ“
ПХОМП – Програма „Храни и основно материално подпомагане“
ПЧИ – преки чужди инвестиции
РБ – Република България / Републикански бюджет
РДГ – Регионална дирекция по горите
РЗИ – Регионален център по здравеопазване
РИОСВ - Регионална инспекция по околната среда и водите
РСЗ – Регионална служба по заетостта
РСР – Регионален съвет за развитие
СИР – Североизточен район
СПРЗСР – Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
СУ – средно училище
ТБО – твърди битови отпадъци/ такса битови отпадъци
ТГС – трансгранично сътрудничество

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът обобщава резултатите от междинната оценка (МО) на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община (ПИРО) Велики Преслав 2021-2027 г. за първите три години от неговото действие и прилагане. Междинната оценка е изготвена на основание чл. 33 от Закона за регионалното развитие (ЗРР) и чл. 26 от Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР). Съгласно нормативните изисквания за реализацията на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие се извършва междинна оценка в средата на периода на тяхното действие.

Планът за интегрирано развитие е документ, който определя средносрочните цели и приоритети на община Велики Преслав в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен район и Общия устройствен план на общината.

Планът за интегрирано развитие на община Велики Преслав за периода 2021 – 2027 г. е приет от Общински съвет – Велики Преслав с Решение № 318/Протокол № 28 от 21.09.2021 г., на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА и на основание чл. 23, т. 1 и чл. 24, т. 1 от Закона за регионалното развитие, във връзка с чл. 21, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРР.

Планът за интегрирано развитие на община Велики Преслав е разработен за срок от 7 години, които съвпадат с програмния период на ЕС. Като стратегически документ той обвързва сравнителните предимства, ресурси и потенциал на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети, насочени към устойчиво, интегрирано развитие, по-добро качество на живот и по-висок жизнен стандарт за хората. Документът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на редица нормативни документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, кадастъра, опазването на околната среда, насърчаване на инвестициите, устойчиво развитие на туризма и други.

Междинната оценка е част от триадата оценки – „предварителна-междинна-последваща“, като всяка от тях е функция на предходната и се стреми да подобри качеството на стратегическия документ и резултатността в постигане на целите му. Предварителната оценка на ПИРО е изготвена при неговото разработване през 2021 г.

Основната цел на ПИРО на община Велики Преслав за периода 2021-2027 г. е стимулиране на устойчив растеж и осигуряване на пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и ресурси, за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия, съгласно чл. 13, ал. 2 от ЗРР. ПИРО е разработен и се прилага за цялата територия на общината.

Съгласно нормативните изисквания на ЗРР, настоящият Доклад за междинна оценка включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Първите три елемента са свързани с анализ и оценка на различните аспекти от изпълнението, докато финалният включва изводи и препоръки за подобряване на организацията и реализацията на плана.

Първият елемент е свързан с общ преглед на проектите и инициативите с принос към плана – реализирани или в процес на реализация в рамките на отчетния период 2021-2023 г. Систематизирани са различни проекти и инициативи и е определена тяхната принадлежност към приоритетните области и цели на ПИРО.

Вторият компонент оценява степента в изпълнението на целите и приоритетните области, като надгражда оценката на първоначалните резултати. Стойностите на систематизираните проекти и инициативи са обобщени в обща финансова оценка за

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

изпълнението на ПИРО. В този елемент са сравнени актуалните и целевите стойности на индикаторите, заложен в плана.

Преценката на ефективността и ефикасността на изпълнението се аргументира от съотношението между направените разходи и постигнатите ползи в рамките на целите и приоритетните области. Този трети компонент синтезира информацията за проектите и индикаторите от предните части и добавя обзор на предприетите действия по изпълнението и наблюдението на ПИРО.

Четвъртият елемент отразява най-важните констатации относно идентифицираните проблемни области и ограничители на развитието на местно ниво, попречили на изпълнението на плана през първите три години от неговото прилагане. Изводите са ориентирани спрямо трите основни теми в оценката: проекти и инициативи; индикатори; действия по изпълнението и наблюдението на плана.

Конкретните препоръки са базирани на изводите и са насочени към подобряване процеса на реализация на ПИРО в оставащия период на неговото действие до 2027 г.

Междинната оценка има за цел да установи как са използвани обществените ресурси, каква е ефикасността на извършените интервенции, в каква степен са потвърдени предвидените резултати и постигнати заложените цели. Тя проучва факторите за регистрирания успех или неуспех на намеренията за промяна, прави обобщени изводи за устойчивостта на резултатите и осигурената продължителност на въздействията.

Междинната оценка е предприето действие за анализ на провеждането и резултатите от определен брой инициативи, които се осъществяват в повече или по-малко, формализирана методологична и институционална рамка с оглед на отчитането и/или подобряването на определени публични дейности, по-специално посредством сравняване на резултатите с поставените цели и с използваните средства и ресурси.

Междинната оценка включва анализ и оценка на изпълнението на целите и приоритетите, релеванността на ПИРО и капацитета за организация и координация на отговорните за неговото прилагане органи.

Целта на настоящата междинната оценка е да осигури независима и актуална информация за постигнатите резултати от реализацията на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав за първите три години от неговото прилагане 2021-2023 г. Оценката следва да направи необходимите изводи и препоръки за подобряване на управлението и координацията по изпълнение на заложените цели и приоритети за оставащия период на неговото действие до 2027 г.

За постигането на тези цели са изпълнени следните задачи:

- Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО и степен на постигане на съответните цели;
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- Изследване на промените във вътрешната и външната среда в контекста на прилагане и реализация на заложените мерки и дейности в ПИРО;
- Актуален преглед за съответствие и приложимост на заложените цели и приоритети със социално-икономическите условия и фактори на средата;
- Изводи и препоръки за оптимизиране на въздействието на ПИРО.

Основните критерии, които са използвани при междинната оценка са критериите за приложимост, обоснованост, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост.

В изготвянето и обсъждането на проекта на настоящия Доклад за междинна оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав за периода 2021-2027 г. участваха представители на Общинската администрация, независими експерти и различни заинтересовани страни.

МЕТОДИКА

Избраната методика е насочена към постигане на обективност на междинната оценка относно първоначалните резултати от реализацията на ПИРО, стратегията и мерките за координация на документа през първите три години от неговото прилагане. Направени са съответните изводи, обобщения и препоръки за оптимизация и подобряване на работата по изпълнение на плановия документ за оставащия период на неговото действие до 2027 г.

I. ЕТАПИ НА МО - Оценката на ПИРО премина последователно през следните етапи:

➤ **ПРОУЧВАНЕ:** На този етап беше създадена организацията за провеждане на междинната оценка и беше събрана базова информация и статистически данни за нуждите на анализа и оценката.

За целите на проучването бяха използвани справки, информация от различни институции и консултации с Общинска администрация – Велики Преслав.

➤ **АНАЛИЗ И ОЦЕНКА:** На този етап беше извършено обобщаване, анализ и оценка на събраните данни, факти и информация. Изготвена беше междинна оценка на изпълнението на ПИРО, резултатите от която са описани в настоящия доклад. Извършен е подробен анализ и оценка на промените в социално-икономическото развитие на общината, изпълнението на целите и приоритетите на плана и капацитета на отговорните за неговото прилагане органи. Направени са съответните изводи, обобщения и препоръки за подобряване на работата по изпълнение на ПИРО за периода до края на неговото действие (2027 г.).

➤ **СЪГЛАСУВАНЕ И ПРИКЛЮЧВАНЕ:** Това е заключителния етап, свързан със съгласуване на Доклада от междинната оценка и направените констатации с Общинска администрация – Велики Преслав. Направените допълнения, коментари и забележки от страна на администрацията са взети под внимание и са включени в доклада за междинната оценка.

II. МЕТОДОЛОГИЯ

За изготвяне на междинната оценка са използвани следните методи:

- Наблюдение – пряк метод за събиране на данни и информация;
- Проучване – проучване на документи, информация и данни от различни източници;
- Описание – описват се факти, данни, резултати, констатации, препоръки и изводи;
- Анализ и синтез – анализира се базовата входяща информация и данни и се обобщават резултатите за нивото на изпълнение на ПИРО;
- Оценка – оценява се степента на изпълнение, степента на постигане на заложените цели, ефективност и ефикасност на използваните ресурси и други;
- Сравнение – сравняват се данни, факти, показатели и резултати. На база на сравнението се правят изводи и препоръки;
- Работа в екип – съгласуваност, разпределение на задачите и пълен синхрон в действията на екипа за изготвяне на последващата оценка за изпълнение на ПИРО;
- Индексен метод - изравняване равнището на даден показател, заложен в ПИРО към неговото равнище в минал период или време, прието за база;
- Графичен метод – за изобразяване на данни, факти, тенденции чрез геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината.

III. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

За междинната оценка са използвани следните източници на данни и информация:

1. План за интегрирано развитие на община Велики Преслав 2021-2027 г.;
2. Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район 2021-2027 г.;
3. Годишни отчетни доклади за наблюдение изпълнението на ПИРО за 2021 и 2022 г.
4. Официални данни от Отдел „Статистически изследвания“ – Шумен, ДБТ – Велики Преслав, ДСП – Велики Преслав, ОСЗ – Велики Преслав, ОДЗ – Шумен, ДГС – Велики Преслав, РЗИ – Шумен, БАБХ, ДФЗ и др. институции;
5. Справки, доклади и отчети на Община Велики Преслав;

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

6. Отчети за изпълнение на бюджета на община Велики Преслав за периода 2021-2023 г.;
7. Планове и отчети за разходите по Капиталовите програми на Община Велики Преслав за периода 2021-2023 г.
8. Справки и данни от ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България;
9. Интернет страници и портали: Община Велики Преслав, ИСУН, НСИ, Инфостат, ГРАО, АЗ, ПУДООС и др.
10. Официални страници на УО на оперативните програми, финансирани от ЕС и др.

Междинната оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав се фокусира върху аналитичен обзор и сравнителен анализ на резултатите и въздействието от неговото прилагане за периода 2021-2023 г., при отчитане на настъпилите социално-икономически и политически промени на местно, регионално и национално ниво, в светлината на промените в регионалната политика на ЕС и усложнената международна обстановка - пандемия, войни, миграция, икономически и финансови кризи.

Предмет на настоящата разработка е многостранното развитие на община Велики Преслав, свързано с изпълнението на проекти и инициативи с принос към стратегията и програмата за реализация на ПИРО. Докато общинският план анализира и оценява състоянието и тенденциите на развитие в общината, междинната оценка обхваща социално-икономическото развитие от гледна точка на изпълнението на плана.

Докладът за междинна оценка е изготвен с натрупване на всички проекти, обекти и дейности, реализирани на територията на община Велики Преслав от 2021 г. до 2023 г., включително приключените и в процес на изпълнение. По този начин констатациите на настоящия Доклад са неразделна част от общата оценка на общинското управление и реализация на Плана за първите три години от неговото прилагане. Констатациите на етапа на междинна оценка са основа за бъдещото стратегическо планиране в общината и подобряване на местното и регионално развитие до края на програмния период – 2027 г.

В цялостния процес на наблюдение и оценка на ПИРО при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество и други заинтересовани страни.

Общинският съвет е орган за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие. Мониторингът и контролът на изпълнението са неразделна част от общия процес на реализиране на публични политики в Община Велики Преслав. Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите, заложили в плана посредством реализацията на мерки и проекти/дейности и включените индикатори за оценка.

Системата за наблюдение и оценка осигурява ефективното изпълнение на плана с оглед постигане на целите за балансирано, устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на определени проекти и дейности. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация, като отчита изпълнението на включените проекти и дейности по приоритети и мерки.

Чрез мониторинга на ПИРО се цели да се предостави на компетентните местни органи (Общински съвет – Велики Преслав, Кмета на общината, служителите от общинска администрация), както и на всички заинтересовани страни (социално-икономически партньори и структури на гражданското общество), актуална информация за прогреса или липсата на напредък в изпълнението на поставените цели. В резултат на мониторинга, важен етап от който е междинната оценка, могат да се направят своевременни промени в начина на организация и изпълнение, в приоритетите и целите на ПИРО, който трябва винаги да следва актуалните теми и проблеми на обществото и политиките за тяхното разрешаване.

МЕЖДИННА ОЦЕНКА

I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ В ПЕРИОДА 2021 – 2023 ГОДИНА

Анализ на факторите на средата

Изпълнението на ПИРО стартира в условия на усложнена социално-икономическа и политическа обстановка, белязана от непрекъснати световни и национални кризи.

Отчетният период 2021-2023 ще остане в историята с поредицата трудни, неспокойни и динамични години, поставили страната ни и българските общини на сериозни изпитания.

Извънредни ситуации, продължителна пандемия от коронавирус (COVID-19), военни конфликти в Украйна и Израел, постоянно вътрешнополитическо напрежение, нестабилност, многократни парламентарни избори и задълбочаващи се икономически, финансови и енергийни кризи. Всичко това оказва изключително негативно влияние на социално-икономическите процеси и забави изпълнението на важни общински проекти и дейности.

Глобалната здравна криза, породена от коронавируса, беше с трудно прогнозируеми измерения и наложи нови сценарии за бъдещето и промени в стратегическото планиране и в приоритетите на общинските политики. Предприети бяха мерки за ограничаване на заболяемостта и помощ за здравната система, за насърчаване на засегнатия бизнес и социална подкрепа в защита на най-уязвимите групи от населението.

Нарастващата политическа нестабилност у нас, тежката вътрешна икономическа криза и епидемична обстановка, се отразиха негативно на бизнеса, на покупателната способност и жизнения стандарт на населението. Ограниченията в начина на живот и неизбежните от това негативни икономически последици доведоха до рекорден ръст на инфлацията, повишаване на безработицата, поскъпване на цените на енергоносителите и храните от първа необходимост. Наложително се въведоха някои непопулярни мерки за икономии на ел. енергия. Увеличиха се непредвидените разходи в общинския бюджет.

Пандемията постепенно отшумява през 2022 година, когато започва войната в Украйна, предизвикала задълбочаване на икономическите и политически проблеми, допълнително усложнени от природни бедствия, множество протести, растяща инфлация, задълбочаваща се енергийна криза.

Българските общини бяха пряко засегнати от високата инфлация, от неочаквания и непредвидим ръст на цените на някои стоки и енергоносители. В тези условия се наложи динамична смяна на приоритетите, въвеждане на нови, непланирани мерки и значително увеличение на непредвидените разходи в общинските бюджети.

Политическата нестабилност с честа смяна на централната власт и служебни кабинети се задълбочи през 2023 г. с поредните предсрочни парламентарни избори и нов модел на управление с премиер на ротация. Инфлацията забавя темпове, но икономическата, политическа и социална кризи и обществено недоволство продължават да влияят върху местните приоритети и публичните финанси.

Последната отчетна година се характеризира със закъсняло приемане на държавен бюджет, неработещи оперативни програми за периода 2021-2027 г., неефективен Национален план за възстановяване и устойчивост, неприет Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони. Всичко това се отразява негативно на резултатите от изпълнението на Плана за интегрирано развитие и трябва да бъде отчетено на етапа на МО.

Продължителната липса на възможности за кандидатстване за европейско финансиране забави изпълнението на голяма част от проектите, включени в ПИРО. Негативните демографски тенденции също оказваха силен натиск върху развитието на социалните системи и неблагоприятно влияние върху икономиката. Тези процеси наложиха преориентиране на

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

ресурсите на общините, но и инвестиции в развитие на капацитета на администрациите за успешно справяне с проблемите и по-добро планиране. Въпреки това 2023 беше и годината, в която приключи битката с коронавируса. В тези условия през есента се проведеха и редовните избори за местна власт.

Новият мандат 2023-2027 г. съвпада по време с приключването на програмния период и предстои активна работа по наваксване на забавянето и постигане на съществен напредък в изпълнението на плановете за развитие. Общините са изправени пред предизвикателствата на дигиталната трансформация и зеления преход. Общите европейски политики трябва да бъдат успешно интегрирани във всички процеси, свързани с работата на администрациите.

Настоящият програмен период налага общините да реализират все повече проекти и дейности в партньорства с други общини, с научни организации и университети, с гражданския сектор. Този процес е свързан не само с придобиване на нови умения, но и с промяна на цялостния подход за стратегическо планиране и търсене на възможности за финансиране, чрез интегрирани териториални инвестиции. Не на последно място, подготовката за приемане на страната ни в еврозоната поставя както директни задачи на местните администрации, така и очаквания за активност от тяхна страна за доброто информироване на гражданите и гарантиране на спокойствието и сигурността.

Въпреки трудностите през целия отчетен период 2021-2023 година Община Велики Преслав продължава да работи за изпълнение на предвидените проекти, мерки и дейности, насочени към подобряване състоянието на населените места, изграждане на съвременна инфраструктура, чиста околна среда, създаване на благоприятни условия за бизнеса, привличане на инвестиции, повишено качество на обществените услуги, по-добро образование и достъпно здравеопазване. Усилията на общината са насочени към максимално развитие на туристическия потенциал, обогатяване на културния живот и популяризиране на дестинацията.

Изпълнението на ПИРО се извършва при спазване принципите за законосъобразност, прозрачност и публичност, защита на обществените интереси, ефективно и целесъобразно използване на финансовия ресурс, включително за покриване на извънредните и непредвидени разходи. При анализиране на изпълнението на ПИРО в настоящия Доклад за междинна оценка са отразени настъпилите промени в условията на живот, оказващи пряко въздействие върху социално-икономическото развитие на община Велики Преслав през отчетния период 2021-2023 г.

Сравнителна характеристика

При анализиране и проследяване на условията за изпълнение на ПИРО в настоящия доклад за междинна оценка е направена сравнителна характеристика като са отчетени промените в основни показатели, оказващи въздействие върху социално-икономическото развитие на община Велики Преслав. Направено е сравнение на стойностите на ключовите показатели през 2020 г. – базова преди прилагането на ПИРО и през отчетната 2023 г.

Демографските тенденции са важен показател за социално-икономическото състояние и перспективи за развитие на общината. Основни източници на информация и демографски данни са Националният статистически институт (НСИ) и Главна дирекция ГРАО чрез своята Национална база данни „Население“.

Данните за изтеклата календарна 2023 г. не са публикувани от НСИ към момента на изготвяне на настоящия доклад за междинна оценка и анализът може да бъде извършен към наличната статистическа информация за 2022 г. Данните от ГРАО са актуални към 31 декември 2023 г.

Община Велики Преслав е една от 10-те в област Шумен. През анализирания период тя запазва седмо място по територия и четвърто място по население в областта.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Таблица 1: Сравнителна характеристика на община Велики Преслав и останалите общини в област Шумен 2020-2022 г.

Район, област, община	Територия кв. км. за 2020 г. и 2022 г.		Население брой 31.12.2020 г. и 31.12.2022 г.		Гъстота на населението за души на кв. км. 2020 г. и 2022 г.	
	2020	2022	2020	2022	2020	2022
Република България	110372	110997	6916548	6447710	62.67	58,09
Североизточен район	14645	14634	922230	825762	62.97	56,43
Област Шумен	3393	3393	171781	149628	50.63	44,10
Велики Преслав	275	278	12148	10169	44.17	36,58
Венец	209	210	7145	6055	34.19	28,83
Върбица	458	457	10412	7636	22.73	16,71
Каолиново	294	293	12888	10557	43.84	36,03
Каспичан	275	275	7478	6250	27.19	22,73
Никола Козлево	265	265	6310	5268	23.81	19,88
Нови Пазар	318	317	15799	14484	49.68	45,69
Смядово	355	353	6109	5359	17.21	15,18
Хитрино	288	289	7105	5738	24.67	19,85
Шумен	657	656	86387	78112	131.49	119,07

Източник: Национален статистически институт

В община Велики Преслав в края на 2022 г. живеят 10169 души или 7% от населението на област Шумен (запазва се относителния дял от 2020 г.) и 1,23% от населението на СИР (към 2020 г. е 1,32%). Данните в Таблица 1 показват намаляване на населението във всички общини на територията на област Шумен. Демографската криза в района се задълбочава.

Средната гъстота на населението в община Велики Преслав (36,58 души на кв. км. за 2022 г.) е по-малка от средните стойности за област Шумен (44,10), както и от средната гъстота за страната (58,09) и за СИР (56,43 души на кв. км.). В рамките на 3-те анализирани години средната гъстота на населението намалява във всички общини в областта.

По брой населени места (12), община Велики Преслав се нарежда на седмо място в областта. Броят на населените места в общината се запазва непроменен в рамките на отчетния период 2020-2023 г. и селищната система е устойчива.

Можем да обобщим, че за трите изследвани години община Велики Преслав запазва позициите си в регионален план по отношение на териториалния обхват и броя на населението сред общините в област Шумен.

Според Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.), община Велики Преслав попада в групата от 4-то йерархично ниво. Центровете на тези общини са разположени равномерно в територията и играят важна роля за обслужване на населението в собствените им общини и в съседни малки общини в селските райони.¹ Към 2022 г. община Велики Преслав е с близка степен на урбанизация спрямо тенденциите в областта, но по-ниска от показателите за Североизточен район и в страната. Относителният дял на градското население в общината е 57%, което показва балансирано разпределение на населението в града и селата. За сравнение равнището на урбанизация в област Шумен за 2022 г. е 63%, в Североизточен район – 75%, а за страната – 74%.

¹ Йерархията на центровете е осъществена чрез оценка на тяхното значение и роля по редица критерии и показатели за динамика на населението и степента на развитие на техните обслужващи административни, икономически, транспортни функции и др.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Демографска характеристика

Динамиката показва трайна тенденция на намаляване на населението в община Велики Преслав (с 16% или с 1979 души през 2022 г. спрямо 2020 г.). За периода 2018-2022 г. населението на общината е намаляло със 17%. Значителен спад в реалния брой жители на общината е отчетен след последното Преброяване на населението през есента на 2021 г.

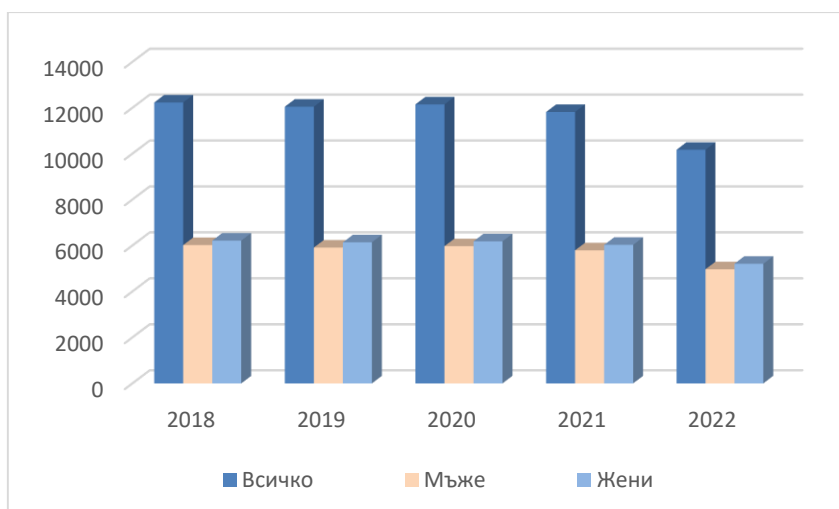
Таблица 2: Население в община Велики Преслав 2018 – 2022 г.

	2018	2019	2020	2021	2022
Всичко	12230	12047	12148	11816	10169
Мъже	6018	5910	5969	5789	4965
Жени	6212	6137	6179	6027	5204
В градовете	7103	6981	6916	6741	5821
В селата	5127	5066	5232	5075	4348

Източник: Национален статистически институт

През 2022 г. в община Велики Преслав живеят 10169 души, 49% от които мъже и 51% жени. Градското население (на гр. Велики Преслав) е 57%, а в селата живеят 43% от жителите на общината. Структурата на населението по пол и урбанизираност се запазват без изменение в рамките на периода на прилагане на ПИРО.

Графика 1: Динамика на населението в община Велики Преслав 2018-2022 г.

По данни от последното преброяване на населението към септември 2021 г. в община Велики Преслав живеят 10424 души или с 2958 души по-малко спрямо преброяването през 2011 г. Населението намалява с 22% за десет години. Демографската криза обхваща както града, така и селата. Жителите на общинския център – гр. Велики Преслав намаляват с 23% в периода 2011-2021 г. Най-големите села в общината са: Златар, Драгоево и Троица. Най-малко жители има в с. Суха река – 70 души.

Таблица 3: Население в община Велики Преслав по населени места и пол – сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011 и 2021 г.

	2011			2021		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Община Велики Преслав	13382	6576	6806	10424	5089	5335
гр. Велики Преслав	7694	3753	3941	5945	2851	3094
с. Драгоево	860	413	447	728	359	369
с. Златар	1032	512	520	728	364	364
с. Имренчево	353	166	187	215	114	101

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

с. Кочово	688	349	339	533	270	263
с. Миланово	619	313	306	542	269	273
с. Мокреш	315	165	150	259	135	124
с. Мостич	298	148	150	138	63	75
с. Осмар	303	143	160	294	141	153
с. Суха река	96	51	45	70	38	32
с. Троица	755	381	374	613	302	311
с. Хан Крум	369	182	187	359	183	176

Източник: Национален статистически институт

Урбанистичната структура на общината се състои от 12 населени места – административния център град Велики Преслав и 11 села: Драгоево, Златар, Имренчево, Кочово, Миланово, Мокреш, Мостич, Суха река, Троица, Осмар и Хан Крум.

Селищната мрежа е добре изградена и сравнително балансирана. На север от гр. Велики Преслав са разположени селата Миланово, Хан Крум, Троица, Осмар, Кочово, Мостич, Имренчево. На юг се намират селата Мокреш, Драгоево, Суха река и Златар.

Таблица 4: Население по населени места в община Велики Преслав 2020-2022 г.

	2020			2021			2022		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Община Велики Преслав	12148	5969	6179	11816	5789	6027	10169	4965	5204
гр. Велики Преслав	6916	3342	3574	6741	3249	3492	5821	2794	3027
с. Драгоево	767	384	383	736	369	367	700	346	354
с. Златар	921	463	458	882	442	440	711	354	357
с. Имренчево	323	156	167	317	153	164	216	119	97
с. Кочово	632	325	307	627	326	301	504	257	247
с. Миланово	613	304	309	602	296	306	530	259	271
с. Мокреш	278	141	137	271	135	136	258	136	122
с. Мостич	256	129	127	245	124	121	132	58	74
с. Осмар	298	142	156	293	139	154	294	139	155
с. Суха река	88	49	39	77	45	32	60	33	27
с. Троица	725	361	364	703	344	359	595	293	302
с. Хан Крум	331	173	158	322	167	155	348	177	171

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

Данните в Таблица 4 показват, че в периода 2020-2022 г. населението в почти всички населени места на общината намалява, с изключение на с. Хан Крум, където отчитаме ръст.

С най-бързи темпове намаляват жителите на село Мостич (48% за 3-те изследвани години), село Имренчево (33%), с. Златар (23%) и с. Кочово (20%).

Урбанистичната класификация на община Велики Преслав не се променя през отчетния период и включва следните категории: 1 много малък град (до 10 хил. жители) – Велики Преслав, 8 малки села (от 250 до 1000 жители) – Драгоево, Златар, Миланово, Кочово, Троица, Хан Крум, Осмар и Мокреш и 3 много малки села (до 250 жители) – Мостич, Имренчево и Суха река. Селищната система на общината като цяло е устойчива. Към 2022 г. обезлюдяващо се (под 100 жители) е само село Суха река. Най-големите села по население са Драгоево и Златар. В общината няма села с 1000 и повече жители.

Основните административни, промишлени, търговски, обслужващи и културни дейности в общината продължават да са концентрирани предимно в град Велики Преслав. Като вторични опорни пунктове действат селата – Златар, Драгоево, Троица и Осмар.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Таблица 5: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2020- 2022 г.²

	2020			2021			2022		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	12148	5969	6179	11816	5789	6027	10169	4965	5204
Под трудоспособна възраст	1572	823	749	1540	789	751	1206	620	586
В трудоспособна възраст	7065	3824	3241	6864	3723	3141	5552	3075	2477
Над трудоспособна възраст	3511	1322	2189	3412	1277	2135	3411	1270	2141

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

Относителният дял на населението под трудоспособна възраст намалява от 13% на 12% за изследваните три години. Възрастните над трудоспособна възраст към края на 2022 г. са 3411 души или 34%, като относителният им дял през базовата 2020 г. е 29%. Хората в трудоспособна възраст на 16 и повече години намаляват от 58% на 55%.

Сравнителните данни на НСИ от преброяване на населението през 2011 г. и 2021 г. също показват, че възрастовата структура на населението в община Велики Преслав се влошава. Относителният дял на децата и младежите до 29 годишна възраст намалява от 30% на 22%. В същото време възрастните хора над 65 години се увеличават и делът им нараства от 21% на 30%.

Таблица 6: Население по пол и възраст в община Велики Преслав – 2020-2022 г.

	2020			2021			2022		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
0 - 4	399	209	190	381	191	190	323	166	157
5 - 9	486	248	238	451	224	227	368	191	177
10 - 14	595	318	277	584	304	280	428	222	206
15 - 19	558	285	273	542	291	251	396	217	179
20 - 24	500	298	202	510	298	212	356	210	146
25 - 29	619	322	297	577	293	284	369	195	174
30 - 34	724	379	345	674	355	319	457	244	213
35 - 39	714	362	352	719	370	349	526	270	256
40 - 44	760	399	361	749	407	342	628	347	281
45 - 49	948	498	450	878	436	442	728	377	351
50 - 54	929	479	450	968	516	452	853	461	392
55 - 59	866	451	415	845	440	405	780	412	368
60 - 64	939	469	470	896	448	448	855	421	434
65 - 69	925	415	510	914	415	499	933	413	520
70 - 74	895	364	531	870	344	526	887	361	526
75 - 79	624	233	391	617	226	391	630	225	405
80+	667	240	427	641	231	410	652	233	419

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

За периода от 2020 г. до 2022 г. делът на младите хора до 29 г. намалява от 26% на 22%. Лицата на възраст от 30 до 64 години се запазват в границите 47-48% от населението. Възрастните над 65 години се увеличават от 26% на 30%.

Основна причина за застаряване на населението е ниската раждаемост и високата смъртност, които водят до отрицателен естествен прираст. Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури възпроизводството на населението и трудовия

² За 2022 г. тези граници са от 16 до навършването на 61 години и 10 месеца за жените и 64 години и 5 месеца за мъжете.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

потенциал намалява, което се отразява на социално-икономическото развитие на общината. За влошаването на възрастовата структура съществено допринасят мащабните емиграционни процеси предимно сред младите хора, които след завършване на основно или средно образование напускат родните места и рядко се връщат да живеят отново там.

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Таблица 7: Естествен прираст на населението на община Велики Преслав 2018-2022 г.

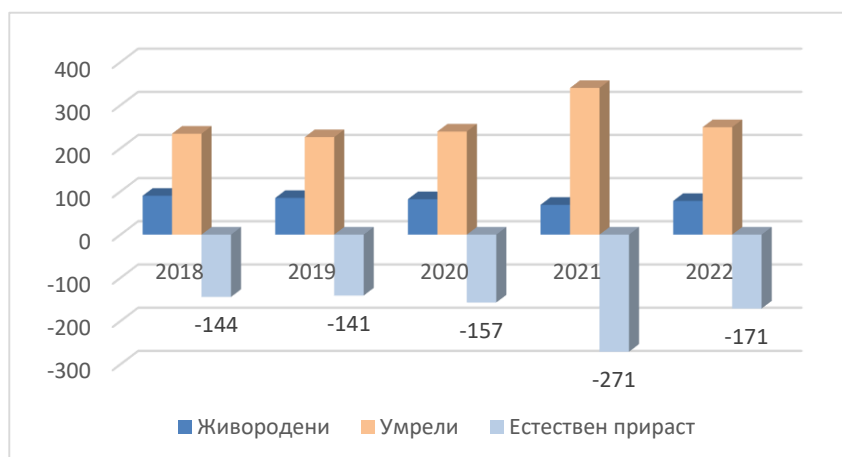
Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2018	90	43	47	234	122	112	-144	-79	-65
2019	85	43	42	226	127	99	-141	-84	-57
2020	82	45	37	239	128	111	-157	-83	-74
2021	69	26	43	340	173	167	-271	-147	-124
2022	78	40	38	249	135	114	-171	-95	-76

Източник: Национален статистически институт

Естественият прираст на населението е отрицателен, като за периода 2020-2022 г. е средно по минус 200 души на година, като през 2021 г. достига минус 271, а през 2022 г. е минус 171. Средногодишният брой на живородените деца в община Велики Преслав за периода 2020-2022 г. е 76. Средната смъртност за изследваните 3 години е 276 човека годишно, като тук се отчита и значителния ръст на починалите по време на пандемията от коронавирус. За 2022 г. в община Велики Преслав има 78 живородени деца при 69 за 2021 г., което нарежда общината на 4 място (от 10) и за двете години по раждаемост в област Шумен след общините Шумен, Нови пазар, Каолиново. По смъртност община Велики Преслав е на 3 място след общините Шумен и Нови пазар с 249 бр. умрели или 22,7% на 1 000 души за 2022 г. и 340 бр. умрели или 28,4% на 1 000 души за 2021 г. Естественият прираст през 2021 г. е (-271) като с по-лош показател са общините Нови пазар(-273) и Шумен(-1 171). За 2022 г. също е отрицателен (-171) като само община Шумен е с по-лош показател (-850).

Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност са трайни и са причина за отрицателния естествен прираст и задълбочаващата се демографска криза в общината.

Графика 2: Естествен прираст на населението 2018-2022 г.

Механичният прираст на населението през периода 2020-2022 г. се променя динамично, като през 2020 г. е + 258 души, през 2021 г. е отрицателен – минус 61, а през 2022 г. отново е положителен +30. Средногодишно населението на общината се е увеличавало от

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

положителна миграция с около 75 човека, което не успява да повлияе значително на негативните демографски процеси, предизвикани от ниската раждаемост и висока смъртност.

Таблица 8: Заселени, изселени и механичен прираст на населението в община Велики Преслав 2018-2022 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2018	215	98	117	241	97	144	-26	1	-27
2019	247	115	132	289	139	150	-42	-24	-18
2020	549	271	278	291	129	162	258	142	116
2021	209	89	120	270	122	148	-61	-33	-28
2022	197	82	115	167	70	97	30	12	18

Източник: Национален статистически институт

Графика 3: Механичен прираст на населението 2018-2022 г.

Миграцията засяга предимно хора в активна възраст и процесът е свързан с все по-интензивното преразпределение на населението и сгрупването му в големите градове за сметка на малките и средни селища.

Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината за периода 2020-2022 г. е намаляло с 372 души.

Таблица 9: Образователна структура на населението на 7 и повече години по степен на образование към 07.09.2021 г.

Общо	Висше образование	Средно образование	Основно	Начално и по-ниско образование
9958	1434	4946	2384	1188

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

По данни от последното преброяване към 07.09.2021 г. 14% от населението на община Велики Преслав на 7 и повече години има висше образование (1434 лица). Със средно образование са 50%, а с основно – 24%. Общо 1188 лица или 12% от жителите на общината са с начално и по-ниско образование. Напълно неграмотни по официални статистически данни към 2021 година са 91 лица.

Таблица 10: Население по етническа група, майчин език и вероизповедание към 07.09.2021 г.

Етническа група	Общо	Майчин език	Общо	Вероизповедание	Общо
Българска	6438	Български	6531	Християнско	5836
Турска	2443	Турски	2462	Мюсюлманско	2832

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Ромска	587	Ромски	566	Юдейско	5
Друга	307	Друг	96	Друго	-
Не се самоопределят	17	Не мога да определя	16	Не мога да определя	265
Не желаят да отговорят	124	Не желая да отговоря	101	Не желая да отговоря	457
Непоказана ³	508	Непоказан	652	Непоказано	652
				Нямам	265
ОБЩО	10424		10424		10424

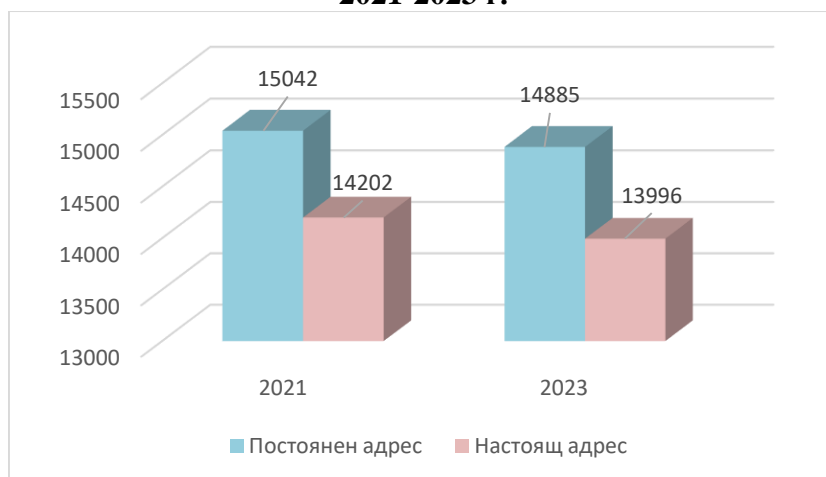
Източник: Национален статистически институт

Таблица 11: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12.2021-2023 г.

Община, населено място	Постоянен адрес			Настоящ адрес			Постоянен и настоящ адрес в населеното място		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
гр. Велики Преслав	8985	8920	8852	8261	8194	8089	7598	7531	7410
с. Драгоево	778	766	755	825	805	803	681	665	648
с. Златар	1247	1257	1266	1186	1196	1209	1047	1057	1065
с. Имренчево	360	370	373	409	414	415	323	332	328
с. Кочово	730	721	715	738	720	724	591	573	574
с. Миланово	794	794	794	644	640	639	616	605	602
с. Мокреш	396	404	397	305	308	305	281	283	280
с. Мостич	406	399	388	338	329	321	314	305	297
с. Осмар	191	195	190	320	328	328	147	149	148
с. Суха река	95	97	100	88	87	88	62	64	63
с. Троица	779	780	777	759	740	752	595	580	574
с. Хан Крум	281	284	278	329	325	323	236	234	225
Общо	15042	14987	14885	14202	14086	13996	12491	12378	12214

Източник: Национална база данни „Население” - <http://www.grao.bg>

Графика 4: Сравнителна характеристика на населението по постоянен и настоящ адрес 2021-2023 г.

По данни на ГД ГРАО (www.grao.bg), населението по постоянен и настоящ адрес на община Велики Преслав в периода на действие и прилагане на ПИРО (2021-2023 г.) намалява с по 1%. През последната отчетна 2023 година жителите на общината по постоянен адрес са 14885 души, по настоящ адрес – 13996, а с постоянен и настоящ адрес в същото населено място – 12214 души.

³ В категорията „непоказана“ са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Влошаващите се демографски показатели продължават да влияят негативно върху социално-икономическите процеси и създават естествени бариери пред постигане целите на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав 2021-2027 г.

Текущата демографска картина показва, че изпълнението на плана не е успяло да повлияе положително върху негативните тенденции на намаляване и застаряване на населението. Перспективите за демографското развитие на общината в средносрочен план показват, че при равни други условия (при непроменени политики) тези фактори ще компрометират възможността на икономическата система да генерира висок и устойчив растеж и ще понижават ефективността на прилаганите мерки в различни сфери.

Политиката за преодоляване на демографската криза в района през оставащия период на действие на ПИРО до 2027 г. трябва да е насочена към подобряване на инвестиционната среда, защото инвестициите са тези, които създават работни места и доходи за хората. Успоредно с това трябва да се обновява и благоустроява средата на обитаване, да се повишава качеството на здравеопазването, образованието и социалните услуги, като по този начин се привличат и задържат млади хора за живот и работа в общината.

Пазар на труда – заетост и безработица

Важен показател, който характеризира влиянието на ПИРО върху социално-икономическите процеси в целевата територия е равнището на заетост и безработица.

Безработицата в община Велики Преслав в периода 2020-2023 г. намалява с 1,11%. Върху процесите на пазара на труда силно влияние оказват пандемията от коронавирус и намаляващия брой на икономически активното население, което служи за база при изчисляване равнището на безработица. През 2022 г. безработицата достига най-ниската си стойност (6,6%) за периода на прилагане на ПИРО.

Таблица 12: Средногодишен брой на безработните лица и равнище на безработица в община Велики Преслав за периода 2020 - 2023 г.

Показател	2020	2021	2022	2023
Брой регистрирани лица	464	359	339	329
Равнище на безработица (%)	9,0	7,5	6,6	7,89

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Велики Преслав

През отчетната 2023 г. равнището на безработица се повишава и достига 7,89%, като остава по-ниско от средните нива за област Шумен (10,7%), но по-високо от безработицата за страната (5,6%). Регистрираният през 2020 г. ръст на безработицата, причинен от пандемията от коронавирус бързо е овладян и безработните лица през 2023 г. са със 135 по-малко спрямо базовата година. Броят на регистрираните безработни през 2023 г. е с 10 по-малко спрямо 2022 г., но е отчетен ръст в равнището на безработица, тъй като показателят се изчислява на база икономически активното население, което намалява.

Към 31.12.2023 г. броят на регистрираните безработни лица в община Велики Преслав е 329, в т.ч. 166 жени и 163 мъже. Броят на продължително безработните лица (с регистрация в бюро по труда над 1 година) за 2023 г. е 58 и се увеличава с 18% спрямо 2022 г., но е значително по-малко от 2021 г. (89 лица).

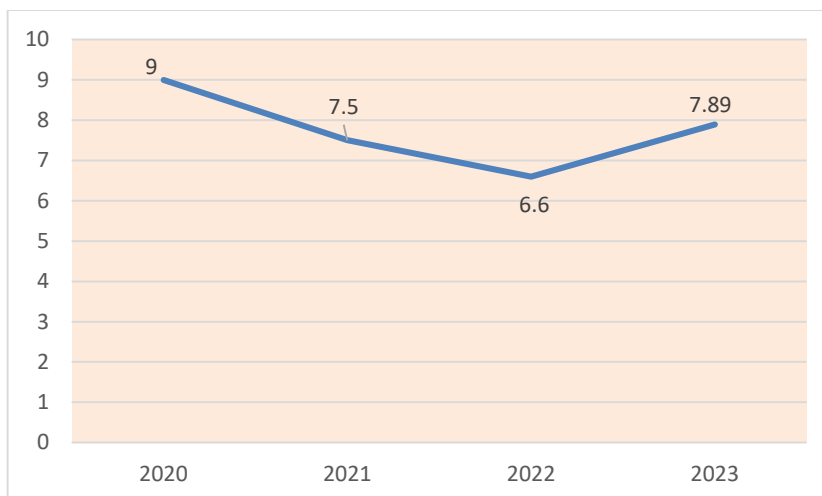
С висше образование е само 1 лице от продължително безработните през 2022 г. и нито едно през 2023 г. Преобладават тези с основно, начално и без образование 33 лица или 67% от продължително безработните през 2022 г. и 47 лица или 74% през 2023 г.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Графика 5: Динамика на безработицата в община Велики Преслав 2020-2023 г. (%)

Най-уязвимата група безработни лица остават жените като относителният им дял намалява от 61% през 2021 г. на 51% към 2023 г.. Засегнати от безработицата са и хората над 50 години или в предпенсионна възраст – 52% за 2021 г. и 46% от всички регистрирани за 2022-2023 г. Делът на безработните младежите до 29 години се увеличава от 7% през 2021 г. на 11% през 2023 г.

Таблица 13: Възрастова структура на безработните лица в община Велики Преслав 2021-2023 г.

Възраст	2021	2022	2023
до 19 години	2	3	0
от 20 до 24 години	5	11	17
от 25 до 29 години	18	16	20
от 30 до 34 години	37	34	23
от 35 до 39 години	31	38	37
от 40 до 44 години	35	38	35
от 45 до 49 години	44	43	46
от 50 до 54 години	62	48	48
над 55 години	125	108	103
ОБЩО	359	339	329

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Велики Преслав

През отчетния период значително намалява делът на безработните лица без специалност и професия – от 50% (178 лица през 2021 г.) и 55% (185 лица през 2022 г.) на 14 лица или 4% през 2023 г. С намалена работоспособност са 39 безработни лица за 2021 г., 21 лица за 2022 г. и 28 лица за 2023 г., като относителният им дял намалява от 11% на 8%.

Таблица 14: Образователна структура на безработните лица 2021-2023 г.

Образование	2021	2022	2023
с висше образование	20	17	25
със средно образование	168	154	157
<i>в т.ч. със средно професионално образование</i>	<i>148</i>	<i>128</i>	<i>128</i>
с основно образование	89	100	80
с начално и по-ниско образование	82	68	67
ОБЩО	359	339	329

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Велики Преслав

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Най-голям относителен дял в образователната структура на безработицата имат лицата със средно образование – съответно 47%, 45% и 48% за трите отчетни години. Следват лицата с основно образование – съответно 25%, 29% и 24% за периода 2021-2023 г. Най-малко са безработните висшисти – съответно 20 лица (6%), 17 лица (5%) и 25 лица (7,5%).

Таблица 15: Разкрити работни места и постъпили на работа лица 2021-2023 г.

Показател	2021	2022	2023
Разкрити свободни работни места на ППТ – първичен пазар на труда	404	347	332
Разкрити нови работни места на ППТ	404	36	332
Разкрити работни места по мерки за заетост	2	5	2
Общо разкрити работни места	406	388	334
По програми	77	39	18
В т.ч. Регионална програма	9	27	0
По ОП РЧР	56	31	1
Постъпили на работа лица - общо	373	299	296
На първичен пазар	294	225	276

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Велики Преслав

За отчетните три години на първичния пазар на труда в общината са разкрити общо 1083 работни места, от които 772 нови. По мерки за заетост са разкрити 9 работни места. По програми за заетост са разкрити 134 работни места. Забавеният старт на оперативните програми за периода 2021-2027 г., в т.ч. РЧР води до намаляване на работните места по програмата от 56 през 2021 г. на само 1 през 2023 г. Значително намалява заетостта и по останалите програми, осигуряващи заетост, а през 2023 г. няма разкрити работни места по Регионалната програма. Общо за периода 2021-2023 г. в община Велики Преслав са постъпили на работа 968 безработни, от които 795 (82%) на първичен пазар.

Намаляването на безработицата през последните години и достигането на най-ниски нива през 2022 г. е положителна промяна в социално-демографските условия и оказва благоприятно въздействие върху индикаторите за постигане целите на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав за периода 2021-2027 г. Независимо от тези тенденции пазарът на труда все още се нуждае от стимулиране и допълнителни насърчителни мерки.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общината освен демографската криза са слабата инвестиционна активност, липсата на работни места и най-вече несъответствието между професионалната квалификация на свободната работна сила и пазара на труда. Бързо нарастват нуждите от квалифицирана работна ръка, свързани с въвеждането и използването на нови производствени, информационни и комуникационни технологии. В същото време младите квалифицирани кадри предпочитат да напуснат родните места и да работят в големи градове у нас или в чужбина. Пазарът на труда изпитва остър недостиг на квалифицирани кадри, а безработицата сред лицата без образование и квалификация остава висока.

Неблагоприятните демографски тенденции и някои структурни проблеми остават основни пречки пред нормалното функциониране на пазара на труда. Населението продължава да намалява и застарява. Делът на дълготрайно безработните остава сравнително висок. В същото време нараства недостигът на квалифициран труд, което отправя допълнително предизвикателство пред активните мерки на пазара на труда.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Икономическо развитие

Икономическото развитие на община Велики Преслав през отчетния период се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но като цяло отчитаме ръст спрямо базовата 2020 г. Финансовите показатели на местните предприятия се подобряват. Бизнесът постепенно преодолява кризите и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия, включително продължителната пандемия от коронавирус, войните, инфлацията, ръстът в цените на горивата, поскъпването на стоки, материали, доставки и други.

През 2021 г. ръстът на общинската икономика на фона на ковид пандемията е силно неравномерен и съсредоточен в сектори като земеделие и търговия. При прегледа на данните за растежа трябва да имаме предвид, че 2022 г. се характеризира с висока инфлация, което от своя страна означава, че разликата между номиналния и реалния ръст на общинската икономика се различават значително. Промяната в добавената стойност по факторни разходи на нефинансовите предприятия в община Велики Преслав по данни на Института за пазарна икономика през 2022 спрямо 2021 година е с увеличение от 27%. В парично изражение добавената стойност по факторни разходи в общината нараства от 27,4 млн. лева през 2021 г. на 34,8 млн. лева през 2022 г. Измерена на човек от населението добавената стойност по факторни разходи в община Велики Преслав се увеличава от 2284 лева на човек през 2021 г. на 3399 лева на човек през 2022 г. Бързото възстановяване и връщане към растеж на почти всички български общини през 2022 г. за пореден път потвърждава гъвкавостта на местната икономика на фона на поредицата от кризи - пандемия, войни и инфлация.

На етапа на изготвяне на настоящия Доклад за междинна оценка на изпълнението на ПИРО 2021-2027 г., все още няма публикувани официални данни на НСИ за състоянието на нефинансовия сектор и икономическите показатели на местните предприятия през 2023 г. и за целите на анализа е използвана статистическа информация за периода 2020-2022 г.

Структуроопределящи отрасли за местната икономика в община Велики Преслав са: промишленост, селско стопанство, търговия и туризъм, като водещо значение продължават да заемат индустрията и селското стопанство, но значително нараства относителният дял на нетните приходи от продажби в търговията и туризма.

Таблица 16: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности
2020-2022 г.⁴

Отраслови сектори	2020	2021	2022
Общо	408	400	473
Селско, горско и рибно стопанство	65	64	143
Преработваща промишленост	48	46	42
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-	..	4
Строителство	14	14	15
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	144	144	144
Транспорт, складиране и пощи	14	12	10
Хотелиерство и ресторантьорство	43	40	40
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	5	4	..
Операции с недвижими имоти	15	19	14
Професионални дейности и научни изследвания	13	15	15
Административни и спомагателни дейности	12	8	7
Хуманно здравеопазване и социална работа	11	11	13
Други дейности	13	14	17

Източник: Национален статистически институт

⁴ В таблицата не са включени секторите, в които няма регистрирани предприятия или данните са посочени като конфиденциални.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Нефинансовите предприятия в община Велики Преслав се увеличават с 65 или с 16% през 2022 г. спрямо 2020 г., а ръстът спрямо 2021 г. е със 73 фирми (18%). В сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ броят на фирмите е нараснал значително – със 79 броя през 2022 г. Ръстът им не се дължи на нови предприятия и инвеститори стартирали бизнес в сектора, а по-скоро на нормативното задължение от 2022 г. земеделските стопани да подават годишни статистически отчети. В предходните периоди в сектора се отчитат само земеделските предприятия, регистрирани по Търговския закон, а от 2022 г. отчети в НСИ подават всички земеделските производители, които извършват стопанска дейност, т.е. реализират продукти, стоки или услуги на пазара. По този начин, регистрираните стопани по Наредба № 3 за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители, вече се отчитат от статистиката и това води до ръст на предприятията в сектора.

Към 2022 г. в община Велики Преслав най-много фирми развиват дейност в сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ – 144, което представлява 30% от общия брой предприятия в общината. Второ място заема сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ съответно 143 предприятия (30%). На трето място е сектор „Преработваща промишленост“, в който работят около 9% от фирмите, като броят им намалява с 6 в рамките на отчетния период. Фирмите занимаващи се с хотелиерство и ресторантьорство намаляват с 3 в резултат на ковид кризата и към 2022 г. са 40 или 8,5% от предприятията във Велики Преслав. В останалите икономически сектори броят на фирмите се колебае в тесни граници или се запазва сравнително постоянен в рамките на анализирания три години.

Таблица 17: Сравнителен анализ на основните икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия 2020-2022 г.⁵

Година	Брой предприятия	Произведена продукция/ Стойност на продукцията	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица
	Брой	Х и л я д и л е в а						Брой	
2020	408	92716	134093	120440	124305	10766	1884	1753	1410
2021	400	99461	152201	139082	141531	11523	1981	1716	1356
2022	473	135234	178977	160159	164314	16302	3050	1765	1341

Източник: Национален статистически институт

През периода 2020-2022 г. икономическото развитие на общината Велики Преслав бележи ръст. Основните показатели на местните фирми се повишават и финансовите им резултати се подобряват. Произведената продукция бележи ръст от 46% за изследваните три години и достига 135 234 хил. лева през 2022 г. Приходите от дейността нарастват с 33% до 178 977 хил. лева. Разходите за дейността също се увеличават с 32%. При нетните приходи от продажби (НПП) отчитаме ръст от 33% до 160 159 хил. лева. Печалбите на местните фирми през 2022 г. достигат 16302 хил. лева, което е с 51% повече от 2020 г. Броят на заетите лица намалява заради пандемията с 37 или с 2%, но през 2022 г. отчитаме ръст от 3% или 49 заети лица спрямо 2021 г. Броят на наетите лица в общината намалява, тъй като бизнесът свива разходите за персонал в резултат на негативните макроикономически условия.

Около 62% от произведената продукция в общината и 56% от НПП за 2022 г. са реализирани в сектора на преработващата промишленост, което затвърждава позициите му на водещ отрасъл в местната икономика. Второ място по произведена продукция заема селското стопанство – 15%, а по нетни приходи от продажби сектора на търговията и услугите – 20%.

⁵ На етапа на изготвяне на настоящия Годишен отчетен доклад за наблюдение изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав, НСИ все още не е публикувал данни за икономиката на общината през 2023 г..

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

През последните години се подобряват показателите на фирмите в строителството, които формират 6% от произведената продукция и 5% от НПП в общината.

От общо 473 предприятия в община Велики Преслав през 2022 г. 441 броя или 93% са микропредприятия с персонал до 9 заети лица, 25 броя са малки предприятия с персонал от 10 до 49 служители и 7 са средни предприятия с персонал от 50 до 249 служители. През анализираните три години в общината няма големи предприятия с персонал над 250 лица.

Таблица 18: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата в община Велики Преслав (лева)

2020 г.	2021 г.	2022 г.
11 116	11 933	13 476

Източник: Национален статистически институт

Средната брутна годишна работна заплата се увеличава с 21% от 11 116 лева през 2020 г. на 13 476 лева през 2022 г. Въпреки това възнагражденията в община Велики Преслав остават значително по-ниски от средната годишна работна заплата за страната – 21 242 лева, средната заплата за област Шумен – 16 702 лева и за СИР 18241 лева за 2022 г.

Реализираните преки чуждестранни инвестиции в местната икономика за 2020 г. са 734 100 евро, през 2021 г. - 410 200 евро, а за 2022 г. данните са конфиденциални.

Приета е „Наредба за насърчаване на инвестициите с общинско значение в община Велики Преслав“. През 2022 едно дружество е получило сертификат за инвестиции клас „В“.

Важен фактор за развитие на местната икономика е близостта до два големи административни и индустриални центъра – град Шумен и град Търговище, което осигурява пазар за реализация на местната продукция и достъп до летище и пристанище за износ в град Варна. Икономическите дейности в общината са концентрирани предимно в гр. Велики Преслав, който се явява и зона на локална икономическа гравитация. Предприятията работят и в селата Драгоево, Осмар и Хан Крум.

Изводът, който се налага е, че от началото на прилагане на ПИРО общинската икономика на Велики Преслав е в подем. Прегледът на тенденциите ясно извежда основните фактори, които отключват потенциала за растеж на региона. Сферите на дейност, които растат най-бързо са тези, които съсредоточават в себе си най-високата инвестиционна активност. От важно значение е и човешкият капитал, като в средносрочен план все по-важни за развитието на бизнеса ще са демографските тенденции и цялостното качество на живот.

Селско стопанство

Селското стопанство остава един от основните отрасли на местната икономика в община Велики Преслав и запазва своите стабилни позиции и устойчивост в периода 2020-2023 г. Приоритетно се развива земеделието, докато животновъдството изостава по обективни причини – ниски изкупни цени, недостатъчно субсидии, високи изисквания и европейски стандарти.

Таблица 19: Баланс на земята в община Велики Преслав по видове собственост към 2023 г.

Код	Вид собственост	Брой	Брой %	Площ дка	Площ %
0	Неустановена	163	0,42	192,506	0,07
1	Държавна публична	267	0,68	44694,038	16,10
2	Държавна частна	807	2,06	46961,673	16,92
3	Общинска публична	3909	9,96	17290,585	6,23
4	Общинска частна	1699	4,33	15872,525	5,72
5	Частна	27976	71,28	116545,182	41,98

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

6	Кооперативна	3	0,01	10,723	0,00
7	Обществени организации	3182	8,11	22077,794	7,95
8	Чуждестранна	43	0,11	286,261	0,10
10	Религиозна	32	0,08	363,822	0,13
11	Съсобственост	172	0,44	2654,819	0,96
12	Изключителна държавна	6	0,02	3742,493	1,35
99	Стопанисвано от общината	991	2,52	6902,825	2,49

Източник: Общинска служба по земеделие – Велики Преслав

Около 42% от земята в община Велики Преслав е частна собственост, на държавата принадлежат 33%, общински са 12%, на обществени организации са 8%. Останалите 7% са територии, стопанисвани от общината, в съсобственост, на религиозни организации, с чуждестранна или неустановена собственост.

Таблица 20: Баланс на земята в община Велики Преслав по видове територии по предназначение към 2023 г.

Код	Вид територия по предназначение	Брой	Брой %	Площ дка	Площ %
1	Урбанизирана територия	7093	18,07	12338,442	4,44
2	Територия за транспорт	122	0,31	2015,337	0,73
3	Земеделска територия	31255	79,63	168878,158	60,84
4	Горска територия	315	0,80	85550,334	30,82
5	Води и водни обекти	445	1,13	4642,146	1,67
6	Защитена територия	4	0,01	3596,881	1,30
7	Нарушена територия	16	0,04	573,948	0,21

Източник: Общинска служба по земеделие – Велики Преслав

Земеделските територии в общината съставляват над 60% от общата площ, а горите са 31%. С начин на трайно ползване „нива“ са около 38% от площите към 2023 г., лозята са 5%, овощните градини – 3%, а други видове трайни насаждения – 4%, мери, пасища и ливади – 3%.

Обработваемата земеделска земя в община Велики Преслав намалява през отчетния период. За 2021/2022 стопанска година обработваемата земя е 109 411 дка, със 7% повече спрямо 2020/2021 г. (102 643 дка). За стопанската 2022-2023 г. обработваемата земеделска земя е 102 279 дка - с 0,5% по-малко спрямо базовата година и със 7% по-малко от предходната 2021/2022 г. Комасираните селскостопански площи нарастват през 2021/2022 г. на 68,8% при 42.4% за предходната стопанска година, но през 2022/2023 г. намаляват на 52%.

Поливните площи на територията на общината през отчетния период са 4146,8 ха, разположени в гр. Велики Преслав и селата – Драгоево, Златар, Миланово, Мокреш, Троица и Суха река. Поливната площ е формирана по данни на „Напоителни системи“ ЕАД, клон Шумен, съобразно схемата на проектно-поливните полета, по землища и по масиви.

Таблица 21: Налични поливни площи в община Велики Преслав към 2023 г.

Землище	Ха
В. Преслав	597,6
Драгоево	892,9
Златар	1 598,7
Миланово	308,6
Мокреш	175,7

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Суша река	422,6
Троица	150,7
ВСИЧКО:	4 146,8

Източник: Общинска служба по земеделие – Велики Преслав

Действителното състояние на поливните съоръжения, респективно фактическата поливна площ вероятно има значително по - ниски стойности, тъй като на практика по - голяма част от напоителните съоръжения не функционират. Към 2023 година най-добро е състоянието им в землището на с. Миланово.

Съществуващите земеделски кооперации не се променят през отчетния период и към 2023 г. в община Велики Преслав функционират следните четири броя:

- Кооперация „Напредък” - гр. Велики Преслав;
- ППК „Капка” - с. Троица;
- ПК „Враненска долина” - с. Кочово;
- ЗКПУ „Орало” - с. Осмар.

Таблица 22: Брой регистрирани земеделски стопани за периода 2020-2023 г.

2020	2021	2022	2023
166	154	148	140

Източник: Общинска служба по земеделие – Велики Преслав

Броят на регистрираните земеделски стопани в общината намалява ежегодно или общо с 16% за периода 2020-2023 г. За последната отчетна година са регистрирани 140 земеделски производители – с 26 по-малко спрямо базовата 2020 г.

Основните отглеждани култури в община Велики Преслав са пшеница, слънчоглед и царевица за зърно. С тях са засети най-много площи земеделска земя. Отглеждат се още ечемик и рапица, малини и лавандула. Общината е с традиции в лозарството, като преобладават винените сортове. На територията на Велики Преслав са разположени най-големите лозови масиви в Шуменска област. Зеленчукопроизводството все още е слабо развито. През последните години се увеличават площите, засети с домати и грах. От овощните култури преобладават череши, сливи, ябълки и праскови.

Таблица 23: Справка за засети площи и добиви по вид земеделски култури 2020-2023 г.

Култури	Засети дка			Ср. добив кг/дка		
	2020/2021 г.	2021/2022 г.	2022/2023 г.	2020/2021 г.	2021/2022 г.	2022/2023 г.
Пшеница	32770	31630	30870	437	543	534
Ечемик	6890	9280	6090	553	603	610
Рапица	1910	2000	1100	240	280	230
Царевица (зърно)	14185	16400	23120	345	518	322
Масл.слънчоглед	30550	24780	25000	172	233	182
Ябълки	123	123	128	730	1106	1002
Череша	310	337	372	420	355	520
Малини	643	557	550	249	495	564
Лавандула	1351	2194	1631	327	242	601
Лозя винени	1699	1700	1700	494	786	483
Лозя десертни	142	1420	1420	501	979	770

Източник: Общинска служба по земеделие – Велики Преслав

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Данните в Таблица 23 показват, че в рамките на отчетния период реколтираните площи на територията на община Велики Преслав се увеличават от 90573 дка през 2020/2021 стопанска година на 91981 дка през 2022/2023 година. Стопанската 2021/2022 г. е най-благоприятна в агрометеорологично отношение и дава най-високи добиви от декар при повечето земеделски култури.

Таблица 24: Производство на плодове и зеленчуци в община Велики Преслав 2020-2023 г.

Култура	Получена продукция тон 2020/2021 г.	Среден добив кг/дка 2020/2021 г.	Получена продукция тон 2021/2022 г.	Среден добив кг/дка 2021/2022 г.	Получена продукция тон 2022/2023 г.	Среден добив кг/дка 2022/2023 г.
Ябълки	90	730	136	1106	121	1002
Череша	130	420	110	355	151	520
Сливи	115	485	178	647	186	818
Кайсии	50	232	9	388	2	545
Ягоди	39	500	44	489	105	955
Малини	160	249	213	495	282	564
Вишни	13	311	17	394	12	441
Праскови	25	674	27	732	25	758
Орехи	550	425	20	17	2	70
Картофи	218	260	24	1 000	8	1680
Домати	132	383	32	2 100	26	2031
Пипер	50	1000	340	4 000	193	1569
Краставици	52	150	-	-	-	-
Лозя винени	840	494	1 336	786	707	482
Лозя десертни	71	501	139	979	109	770

Източник: Общинска служба по земеделие – Велики Преслав

Средните добиви от декар на повечето отглеждани плодове и зеленчуци се увеличават за анализирания период 2020-2023 г., с изключение на орехите и краставиците.

Животновъдството в община Велики Преслав се развива динамично през последните години. Доминиращите сектори са говедовъдство, овцевъдство и птицевъдство.

Таблица 25: Справка за броя на животните в община Велики Преслав по видове 2020-2023 г.

Вид животни	2020	2021	2022	2023
Говеда - вс.	1515	1603	1590	1581
Малачета	-	-	570	316
Овце - вс.	3267	3499	3229	3077
Кози - вс.	103	110	103	102
Свини - вс.	354	66	60	40
Пчелни семейства	2001	1858	1685	2044
Птици	44264	71264	57000	57000

Източник: Областна дирекция по безопасност на храните - Шумен

По данни на Областна дирекция по безопасност на храните – Шумен (ОДБХ), на територията на община Велики Преслав към 2023 г. работят 8 регистрирани ветеринарни лекари. Ветеринарното обслужване във всички населени места е на добро ниво. В общината са регистрирани 2 (два) броя кланици, които отговарят на всички нормативни изисквания.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

През отчетния период в общината не са регистрирани превишения на показатели в състава на селскостопанска продукция и храни, при упражнени контрол от ОДБХ.

Таблица 26: Животновъдни обекти в община Велики Преслав по населени места
2021-2023 г.

№ по ред	Населено място	брой обекти: ферми/ лични стопанства 2021 г.	брой обекти: ферми/ лични стопанства 2022 г.	брой обекти: ферми/ лични стопанства 2023 г.
1	Велики Преслав	9/30	9/37	9/39
2	Драгоево	4/9	5/10	6/12
3	Златар	4/4	6/4	8/4
4	Имренчево	3/10	3/10	3/10
5	Кочово	2/11	2/11	2/11
6	Миланово	3/1	3/1	3/1
7	Мокреш	2/0	2/0	3/2
8	Мостич	0/0	0/0	0/0
9	Осмар	1/11	3/12	3/12
10	Суха река	0/0	0/0	0/0
11	Троица	0/23	0/23	0/24
12	Хан Крум	0/49	0/49	0/49
Общо за общината:		28/148	33/157	37/164

Източник: Областна дирекция по безопасност на храните - Шумен

Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната ни към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

Тенденциите в развитието на селското стопанство следват тези в страната, които са свързани с намаляване на производството, ниска рентабилност и ниска конкурентоспособност на сектора. Намаляването на изкупните цени и заливането на пазара с вносни стоки правят сектора все по-малко привлекателен. Възможностите за финансиране, които предлагат европейските фондове са добър начин за подкрепа на сектора и неговото възстановяване, но липсва достатъчно активност от страна на местните производители за кандидатстване с проекти и инвестиране на средства в земеделие и животновъдство.

Горско стопанство

Горският фонд заема около 30,65% от територията на община Велики Преслав. Горите се стопанисват и управляват от ТП Държавно горско стопанство (ДГС) – Преслав към Регионална дирекция по горите – Шумен и Североизточно държавно предприятие. Една от основните дейности на ДГС е и развитие на ловното стопанство, включително съхраняване и увеличаване популацията на дивеча в района. Общата лесистост на общината се запазва постоянна в рамките на отчетния период 2020-2023 година - 30.9%.

Таблица 27: Разпределение на общата горска площ на община Велики Преслав по видове собственост и по години 2020 – 2023 г.

№ по ред	Видове собственост	Площ на горските територии на община В. Преслав по видове собственост и по години, ха			
		2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.
1	Държавни горски територии	8362	8364	8314	8315
2	Общински горски територии	424	424	419	419

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

3	Гори на частни физически лица	190	190	228	227
4	Гори на частни юридически лица	31	31	45	45
Общо:		9007	9009	9006	9006

Източник: ТП ДГС - Преслав

Относителният дял на държавните горски територии намалява с 1% за изследваните четири години и към 2023 г. е 92%. Общинските гори намаляват с 5 ха и са 419 ха или 5%. Останалите 3% или 272 ха гори са собственост на частни физически и юридически лица.

Таблица 28: Предвидено и осъществено ползване на дървесина от горския фонд на община Велики Преслав за периода 2020 – 2023 г.

Година	Видове собственост	Предвидено ползване		Осъществено ползване	
		Стояща маса, куб.м	Лежаща маса, куб.м	Стояща маса, куб.м	Лежаща маса, куб.м
2020	Държавни горски територии	16480	13967	10950	9278
	Общински горски територии	690	579	810	677
	Гори на частни физически лица	10	9	20	20
	Гори на частни юридически лица				
	Общо:	17180	14555	11780	9975
2021	Държавни горски територии	26290	22636	16730	14585
	Общински горски територии	370	336		
	Гори на частни физически лица	60	54	60	54
	Гори на частни юридически лица				
	Общо:	26720	23026	16790	14639
2022	Държавни горски територии	26610	21996	18530	15534
	Общински горски територии	440	399	450	407
	Гори на частни физически лица	930	812	810	707
	Гори на частни юридически лица				
	Общо:	27980	23207	19790	16648
2023	Държавни горски територии	24780	21267	17130	14697
	Общински горски територии				
	Гори на частни физически лица	520	441	450	381
	Гори на частни юридически лица	50	41		
	Общо:	25350	21749	17580	15078

Източник: ТП ДГС - Преслав

За периода 2020-2023 г. от горите на територията на община Велики Преслав са добити общо 122280 куб.м. дървесина или по 30 570 куб. м. средногодишно. Осъщественото ползване на дървесина през всички изследвани години е по-малко от предвиденото.

В общината към 2023 г. има 4 /четири/ дървообработващи и преработващи предприятия (с 1 по-малко спрямо 2021 година) и 4 /четири/ складове – площадки за продажба на дърва за огрев (с 2 по-малко от 2021 г.). Функционират 7 /седем/ пункта за изкупуване и преработка на билки, гъби и горски плодове. Фирма „Пинокио“ село Драгоево произвежда пелети за отопление, като използва дървесен материал, който включва сурова дървесина, дървени трупи и остатъчен материал от дървени трупи. Производствения капацитет на фирмата към момента е около 30 тона месечно.

През периода 2020-2023 г. на територията на община В. Преслав залесявания са извършвани само в държавните горски територии, по години както следва:

2020 г. – 10 дка
2021 г. – 0 дка
2022 г. – 0 дка
2023 г. – 14 дка
Общо: 24 дка

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Естественото възобновяване на насажденията, формирани на свежи, влажни и сравнително богати месторастения протича нормално. Затруднено е естественото възобновяване в буковите и дъбовите насаждения със зачимена тревна покривка.

С оглед развитието на туризма в района е важно да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия през следващите години.

Туризм

Община Велики Преслав разполага с разнообразни възможности за практикуване на различни видове туризъм – културно-исторически, екологичен, рекреационен, приключенски, ловен, риболовен, селски и спортен туризъм. През периода на действие на ПИРО 2021-2023 г., въпреки негативното влияние на пандемията от коронавирус, туризмът в общината се развива успешно и заема все по-голям дял в показателите на местната икономика. На територията на общината съществуват редица културно-исторически обекти, природни дадености, защитени зони и резервати. Дестинацията привлича все повече туристи от страната и чужбина.

На етапа на междинна оценка на ПИРО в общината са категоризирани и функционират общо 64 „Места за настаняване“ и „Заведения за хранене и развлечения“.

Таблица 29: Категоризирани места за настаняване в община Велики Преслав - 2023 г.

№	Вид и наименование на обекта	Капацитет легла	Категория звезди	Населено място	Адрес
1	Туристическа спалня	41	„еделвайс“	гр. Велики Преслав	ул. „Симеон Велики“ №21
2	Семеен хотел „Преслав“	20	3***	гр. Велики Преслав	ул. „Ахелой“ №8
3	Къща за гости „Маринови“	4	2**	гр. Велики Преслав	ул. „Отец Паисий“ №14
4	Къща за гости „Болярски стан“	12	2**	гр. Велики Преслав	ул. „Панайот Волов“ №16
5	Къща за гости „КостаДоне“	12	1*	гр. Велики Преслав	ул. „Златен Век“ №17
6	Стая за гости в „Къщата на Янко и Гергана“	2	1*	гр. Велики Преслав	ул. „Васил Левски“ №17а
7	Стаи за гости в Къща „Идилия“	6	1*	гр. Велики Преслав	ул. „Панайот Волов“ №15
8	Стаи за гости в „Сланевата къща“	7	1*	гр. Велики Преслав	ул. „Криволак“ №5
9	Къща за гости „Лилия“	8	1*	гр. Велики Преслав	ул. „Лозарска“ №1
10	Мотел „Омуртагов мост“	27	1*	гр. Велики Преслав	НИАР В. Преслав
11	Къща за гости „Кюркчиеви“	8	1*	гр. Велики Преслав	м. „Омуртагов мост“
12	Почивна станция „Ловец“	36	1*	гр. Велики Преслав	м. „Ловджийската чешма“
13	Къща за гости „Патлейна“	6	2**	гр. Велики Преслав	Резерват „Патлейна“, мест. „Черен Връх“
14	Къща за гости и Бунгало при „Мутафова къща“	18	2**	кв. Кирково	ул. „Константин Преславски“
15	Къща за гости „Радковата къща“	6	1*	с. Имренчево	ул. „Кирил Кънев“ №3
16	Къща за гости „Вила Рила“	5	1*	с. Имренчево	ул. „Рила“ №4
17	Къщи за гости „Божи Дар“ I и II	16	1*	с. Мостич	ул. „Тича“
18	Къща за гости „Осмарски къщи“	11	3***	с. Осмар	ул. „Пирогов“ №8
19	Къща за гости „Версай“	9	3***	с. Осмар	ул. „Васил Коларов“ №48
20	Къща за гости „Габи“	14	1*	с. Осмар	ул. „Зелен град“ №3
21	„Винарска къща Осмар“	10	1*	с. Осмар	ул. „Васил Коларов“ №1
22	Стаи за гости в „Къща Асмара“	8	1*	с. Осмар	ул. „Плиска“ №3
23	Стаи за гости в „Къщата при Светлана“	8	1*	с. Осмар	ул. „Зелен град“ №47
24	Стаи за гости в „Къщата на гълъбите“	5	1*	с. Осмар	ул. „Васил Коларов“ №27
25	Стаи за гости в „Хаджи Огняновата Къща“	7	1*	с. Осмар	ул. „Осми март“ №12
26	Стаи за гости в с. Драгоево	8	1*	с. Драгоево	ул. „Рафаил Пенев“ № 12
Общо капацитет		314			

Източник: Община Велики Преслав

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Категоризираните места за настаняване към 2023 г. са 26 броя с общ капацитет 314 легла:

- Туристическа спалня – 1 бр.;
- клас А: 1 бр. – „Мотел“;
- клас Б: 21 бр. – 1 бр. „Семеен хотел“, 1 бр. „Почивна станция“, 14 броя „Къщи за гости“ и 8 броя стаи за гости.

Къщи за гости има в село Осмар, село Драгоево, село Имренчево и с. Мостич.

През 2022 г. е категоризирана една къща за гости в с. Осмар – „Винарска къща Осмар“. В с. Драгоево са регистрирани 4 стаи за гости с капацитет 8 легла. В град Велики Преслав са регистрирани 3 стаи за гости с капацитет 6 легла.

През 2022 г. в с. Осмар е регистриран обект – Кафе-аператив „Исмарос“.

През 2023 г. е категоризирано едно ново място за настаняване на територията на община Велики Преслав – Къща за гости „Патлейна“.

Заведенията за хранене и развлечения на територията на община Велики Преслав са 38 броя. Типовете са разнообразни – ресторанти, бистра, кафе-аперитиви, кафе-сладкарници, кафе-бар, закусвални, бар-клуб, бирария и лоби бар.

Таблица 30: Дейност на категоризираните места за настаняване в община Велики Преслав 2021-2023 г.

	2021	2022	2023
Места за настаняване	21	24	26
Легла	277	303	314
Реализирани нощувки	8192	7638	9847
Приходи от туристически данък	2 859.80 лв.	2 635.10 лв.	2 992.60 лв.

Източник: Община Велики Преслав

Категоризираните места за настаняване се увеличават с 5 през периода на действие на ПИРО от 2021 до 2023 г. Легловата база се увеличава с 37 легла. Броят на реализираните нощувки е най-малък през 2022 г. - 7638, но през 2023 г. бележи ръст до 9847.

Историко-археологическият резерват „Велики Преслав“ (с прилежащия Археологически музей „Велики Преслав“) привлича множество туристи от цялата страна и чужбина. Разположен е в непосредствена близост до съвременния град и обхваща територия от около 500 ха – древната столица с нейните крепости, предградия, манастирски и граждански имения.

Таблица 31: Справка - посещения на АМ „Велики Преслав“ - 2023 г.

Ученици	Студенти	Хора с увреждания	Делегации	Възрастни	Общо българи	Делегации чужденци	Общо чужденци	Общо посетители	Беседа Бълг.ез.	Беседа Чужд.ез.	Филми	Общо посещения
8499	314	379	418	9578	19188	11	572	19761	68	2	177	3157

Източник: АМ „Велики Преслав“

В таблицата не са включени данни от посещения на граждани от В. Преслав, както и данни от гости на града по време на мероприятия, като Международния форум „В. Преслав – история на цял един народ“, фестивала на средновековното изкуство „Преславни дни“, Фолклорния събор „Петровска китка“, V Национален събор на НД „Традиция“. Ако се добавят тези посещения броят на туристите надхвърля 34 000 души.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Броят на посетителите в Археологически музей „В. Преслав“ в периода 2021-2023 г. също расте. Музеят отчита през 2021 г. – 24 000 посетители, през 2022 г. броят им е близо 30 000, а през 2023 г. – над 34 000.

Все повече ученически групи провеждат часове в музея по проекти на Министерството на образованието и науката. Увеличава се броят на възрастните туристи, семейните посещения и индивидуални туристи. Потокът от организирани и индивидуални чужди туристи също расте и проявява интереса към средновековния Преслав.

През 2021 г. е проведен форум на тема „Управление на културния туризъм“ с лектори проф. Евгений Сачев, доц. д-р Румен Драганов и доц. д-р Георги Калагларски. Поканени са представители на туристическия сектор. В рамките на форума се състоя кръгла маса на тема „Устойчиво развитие на културния туризъм“.

През 2022 г. са реновирани двете витрини, в центъра на град Велики Преслав под храм „Архангел Михаил“, където гостите и туристите могат да се информират за най-емблематичните, ежегодни културни събития в общината и за всички забележителности и обекти за посещения.

Изработена е рекламно-информационна брошура, в която са представени всички забележителности, места за настаняване и хранене, на територията на Общината и карта на града. Ежегодният Културен календар на общината е представен под формата на флаер, съдържащ всички културни мероприятия и снимки от самите събития.

През отчетния период АМ „Велики Преслав“ организира редица изложби, събития и конференции.

Община Велики Преслав и АМ „Велики Преслав“ участват съвместно в най-голямата туристическа борса у нас „Ваканция&СПА Експо“ – гр. София.

През 2023 г. Археологически музей „В. Преслав“ кандидатства по три проекта към Министерството на културата и Национален фонд „Култура“, и трите проекта за одобрени.

Започнат в началото на годината е проектът „Новото сияние на Симеоновия Златен век“ – изработка на 3-D холограми – изображения на цар Симеон и епископ Константин Преславски, на стойност 64 000 лева. През м. декември 2023 са спечелени още два проекта. Първият е на тема: Дейности по опазване на движимото културно наследство в музеите и художествените галерии по проект: „Съхрани историята. Реновиране и подобряване на условията за съхранение, опазване и управление на движимите културни ценности и тяхната научна обработка“, на стойност 30 000 лева.

Вторият е на тема: Дейности по представяне на движимото културно наследство в музеите и художествените галерии по проект: „Изработване нов интериорен дизайн на централна зала в Археологически музей „В. Преслав“, на стойност 10 000 лева.

В рамките на Националния план за възстановяване и устойчивост, който се финансира от Европейския съюз, ще бъдат осъществени мерки за повишаване енергийната ефективност на Археологически музей „В. Преслав“ по проект „Енергоспестяващи мерки“. Безвъзмездното финансиране за реализирането на проекта е на стойност 1 192 781 лева.

Община Велики Преслав, след решение на Общинския съвет е подала пред Министерство на културата заявление за регистриране на обществена колекция от етнографски материали. Регистрацията е завършена в началото на 2023 г. Обществената колекция етнографски материали е регистрирана в Министерство на културата под № 51 в Списък на обществените колекции и е предадена на АМ „Велики Преслав“.

През 2021 г. са извършени текущи ремонти на входната пътна мрежа водеща до АМ „Велики Преслав“, както и към НИАР „Велики Преслав“. Обособени са паркоместа, обслужващи Туристическия информационен център и НЧ „Развитие 1874“ – гр. В. Преслав.

По инициатива на АМ „Велики Преслав“ са изработени карта на града и НИАР „Велики Преслав“, включваща емблематични туристически обекти и места за хранене и настаняване в рамките на града.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

През 2022 г. продължават дейностите по поддържане и обновяване на парковата среда, като част от общата туристическа инфраструктура. Залесени са нови дървета в градския парк и е направено пролетно и есенно зацветяване на централната алея. Монтирани са къщички и хранилки за птици и е обособена т.нар. „Алея на птиците” в парка. Монтирани са и кътове за отдих с пейки и маси за пикник.

Община Велики Преслав участва в конкурс за реновиране на обществени чешми „30 години DEVIN – „Доверие към всяка капка”. С полученото финансиране и допълнителни собствени средства е реновирана чешмата и облагороден района на „Моста на въздишките” – емблематична отправна точка за разходки и туристически пешеходни маршрути.

През 2023 г. са изработени и поставени указателни табели за правилния маршрут до Водопад Дервиша, който се намира в резерват „Дервиша“, до едноименния водоем.

През месец януари 2023 г. са изработени и поставени на всички възлови места в града, юбилейни знамена в чест на 1130 г. от обявяването на Преслав за столица. Направени са специални, юбилейни магнити и винили с годишнината. Отпечатана е и актуализирана общинска рекламна брошура, също с акцент годишнината на града. В нея има кратка информация за всички ежегодни културни мероприятия, за природните и историческите забележителности, и за всички места за настаняване и заведения за хранене намиращи се на територията на общината. Брошурата е на български и английски език.

През месец септември 2023 г. от Министерството на Туризма е изпратена комисия за проверка във връзка с получаване на Сертификат на ТИЦ – Велики Преслав и туристическият информационен център получава удостоверение за сертифициране.

През 2023 г. община Велики Преслав съвместно с общините Върбица, Смядово и Дългопол е подала предложение за концепция за интегрирани териториални инвестиции с наименование „Приключения и отдих в долината на р. Камчия“ – създаване на интегриран туристически продукт в устойчива околна среда.

Редовно се публикуват предстоящи събития свързани с културния календар на официалния сайт и Фейсбук страницата на общината.

Издава се месечен информационен електронен бюлетин.

В община Велики Преслав все още не е усвоен в пълна степен туристическия потенциал, макар че в последните години се наблюдава нарастване в броя на местата за настаняване, легловата база, пренощуващите лица и посетителите на АМ. Пандемията от коронавирус се отразява негативно на бранша, но местния туристически бизнес се справя успешно и успява бързо да преодолее последиците от кризата. В резултат на общите усилия на Община Велики Преслав, АМ, хотелиери, ресторантьори и на добре организираната и богата културна програма през периода 2021-2023 г. се наблюдава значителен ръст в туристопотока на територията на общината.

Развитието на туристическия бранш е от изключително важно значение за просперитета на общината и един от основните приоритети, които са заложили в различни програмни и стратегически документи, включително ПИРО. За устойчивото развитие на туристическия сектор е необходимо дългосрочно планиране и взаимноизгодно сътрудничество между всички заинтересовани страни.

Социални дейности и услуги

На етапа на междинна оценка на ПИРО в община Велики Преслав се предоставят разнообразни социални услуги (СУ) - в общността, от резидентен тип и в домашна среда. През отчетния период 2021-2023 г. успешно функционират и се развиват социални услуги обезпечени с държавно, общинско и проектно финансиране.

В изпълнение на чл.35 от Закона за социалните услуги през 2023 г. е изготвен Анализ на потребностите от социални услуги и Предложение на Община Велики Преслав за планирането на социалните услуги на общинско и областно ниво, които се финансират изцяло

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

или частично от държавния бюджет. В Предложението са посочени всички съществуващи и функциониращи на територията на общината социални услуги и са предложени нови социални услуги: Резидентна грижа за лица в надтрудоспособна възраст без увреждания с 20 места и Дневна грижа за пълнолетни лица с трайни увреждания – 2 броя с 30 и 22 места.

Във връзка с разработените от АСП Анализ на потребностите на национално ниво и Предложение за Национална карта на социалните услуги, Общината е организирила обществено обсъждане и дискусии, включително и в рамките на Съвета по въпросите на социалните услуги. Изготвено и представено на АСП становище по отношение на социалните услуги на общинско ниво, включени в предложението за Националната карта на СУ.

Към 2023 г. в община Велики Преслав се предоставят следните социални услуги:

1. Социални услуги, финансирани като делегирана от държавата дейност

➤ Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания с капацитет 15 места. През 2023 г. в Центъра са настанени 14 деца, а към края на годината броят на потребителите е 11.

➤ Център за социална рехабилитация и интеграция с капацитет 20 места. Към 31.12.2023 г. услугата се ползва от 56 потребители.

➤ Наблюдавано жилище с капацитет 6 места. През 2023 година социалната услуга е ползвана от 2 потребители;

➤ Асистентска подкрепа – с капацитет 49 потребители. През годината са обхванати 89 потребители, които са получили подкрепа от 19 социални асистенти.

➤ Център за обществена подкрепа – държавно делегирана дейност от 6 март 2023 г. с капацитет 50 потребители и 4 места за спешен прием. През годината услугата се ползва от 49 потребители.

➤ Дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства – държавно делегирана дейност от 6 март 2023 г., с капацитет 30 деца. През 2023 г. услугата се ползва от 31 потребители.

➤ Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с умствена изостаналост, с. Имренчево – държавно делегирана дейност от 2 април 2023 г. В Центъра 15 потребители получават професионална индивидуална подкрепа, осигуряваща им емоционална и психическа стабилност.

2. Социални услуги, финансирани от общинския бюджет

➤ Домашен социален патронаж – приготвя и доставя ежедневно топла храна на 250 потребители от 3 населени места в общината.

3. Социални услуги по Закона за личната помощ

➤ Механизъм лична помощ. През 2023 г. 176 лични асистенти предоставят лична помощ чрез дейности от домашен, личен и социален характер на 166 потребители, от които 21 деца и 145 пълнолетни лица.

Реализирани социални проекти и дейности

През 2021 г. са реализирани следните проекти и дейности:

➤ Проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания в община Велики Преслав” – Компонент 4.

➤ Проект „Патронажна грижа + в община Велики Преслав“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020.

➤ Проект „Разкриване на социалните услуги Дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства и Център за обществена подкрепа в гр. Велики Преслав“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020.

➤ Проект „Топъл обяд в условия на пандемията от COVID-19 в община Велики Преслав“, финансиран от Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане. Предоставят се услуги на 400 потребители за периода февруари - декември 2021 г. Безплатен обяд са получили 564 нуждаещи се лица от всички населени места в общината.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

➤ Проект „Разкриване на социалната услуга Център за грижа за лица с умствена изостаналост в с. Имренчево, община Велики Преслав“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020.

От 13.01.2023 г. Общината изпълнява проект „Грижа в дома в община Велики Преслав“. През 2023 г. почасови интегрирани здравно-социални услуги и психологическа подкрепа са получили 168 лица с увреждания и възрастни хора в невъзможност за самообслужване от града и селата в общината.

Клубове на пенсионера и на хората с увреждания

Към 2023 г. в община Велики Преслав функционира Клуб на инвалида със 141 членове, Клуб на хората със зрителни увреждания с 32 потребители и 8 пенсионерски клуба, в които членуват 400 възрастни хора от общината. Пенсионерски клубове функционират в гр. Велики Преслав и селата: Драгоево, Имренчево, Кочово, Троица, Осмар и Хан Крум, като дейността им се подпомага със средства от общинския бюджет.

В сферата на социалните дейности и услуги Община Велики Преслав работи в тясно сътрудничество и е в постоянна координация и взаимодействие с Дирекция „Социално подпомагане“ (ДСП).

Към 31.12.2022 г. регистрираните в ДСП Велики Преслав пълнолетни лица с трайни увреждания от община Велики Преслав са 1350:

- от 50 до 70,99% - 468 лица;
- от 71% до 89,99% - 523 лица;
- със заболяване над 90% - 179 лица;
- със заболяване над 90% с ЧП – 180.

В над трудоспособна възраст са -857 лица, а в трудоспособна - 493 лица.

Към края на 2023 г. броят на лицата с увреждания в общината се увеличава до 1526, в т.ч. 874 мъже и 652 жени.

По вид увреждания, разпределението на лицата за 2022 г. и 2023 г. е следното:

Вид увреждания	2022	2023
лица с психични разстройства	73	98
лица със сетивни увреждания	74	163
лица с интелектуални увреждания	31	-
лица с деменция	19	-
лица с физически увреждания	1153	1265
Общо	1350	1526

Общ брой на децата с трайни увреждания до 18 години - 33:

- от 50 до 70,99% с ЧП - 5 деца;
- от 71% до 89,99% - 8 деца;
- от 71% до 89,99% с ЧП - 8 деца
- със заболяване над 90% - 3 деца;
- със заболяване над 90% с ЧП – 9.

Лицата получили технически помощни средства през 2021-2022 година са 68.

Считано от 01.07.2022 г. техническите помощни средства се предоставят от РЗОК, а за суми над 1000.00 лева от НЗОК.

На територията на община Велики Преслав към края на 2020 г. в община Велики Преслав има 14 приемни семейства, в които са настанени 16 деца, а в края на 2023 г. - десет /10/ утвърдени приемни семейства, като в тях са настанени десет/10/ деца.

На територията на община Велики Преслав за 2022 г. има 53 лица/семейства, а за 2023 г. 83 лица/семейства, подпомагани по реда на чл.9 и чл.16 от ППЗСП в Д"СП" Велики Преслав.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Лицата получили целева помощ по Наредба РД-07-5 за отопление за 2022 г. са 1033, а за 2023 г. – 1208.

В социалните услуги, предоставяни в домашна среда, в резултат на извършваните дейности при голяма част от потребителите се наблюдава положителна промяна в начина на живот, хигиените навици, уменията за самообслужване и начина на общуване. Поддържа се система за обратна връзка от потребителите на услугата и членове на техните семейства чрез периодично допитване с цел събиране на информация, относно тяхната оценка на качеството на предоставяната социална услуга и резултата от ползването на услугата.

Здравеопазване

Здравното и медицинско обслужване на населението в община Велики Преслав е осигурено със спешна, болнична и извън болнична помощ. Населението в общината е сравнително добре обезпечено с лекари и медицински персонал.

В някои от детските градини и учебните заведения са осигурени необходимите медицински специалисти, оборудвани са медицински кабинети и се извършва широка профилактична дейност с цел ограничаване на рисковите фактори сред подрастващите.

По данни на РЗИ – Шумен, в периода от 2021 г. до 2023 г. на територията на община Велики Преслав са регистрирани и са функционирали следните лечебни и здравни заведения:

През 2021 г. и 2022 г. - общо 20 лечебни и здравни заведения:

- 1 бр. многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ);
- 4 бр. амбулатории за първична извънболнична медицинска помощ – индивидуална практика (ПИМП - ИП);
- 5 бр. амбулатории за първична дентална помощ – индивидуална практика (АПДП – ИП);
- 1 бр. амбулатория за първична дентална помощ – груповая практика (АПДП – ГП);
- 8 бр. амбулатории за специализирана извънболнична медицинска помощ – индивидуална практика (СИМП-ИП);
- 1 бр. медико-техническа лаборатория (МТЛ).

През 2023 г. - общо 21 лечебни и здравни заведения:

- 1 бр. многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ);
- 4 бр. амбулатории за първична извънболнична медицинска помощ – индивидуална практика (ПИМП - ИП);
- 5 бр. амбулатории за първична дентална помощ – индивидуална практика (АПДП – ИП);
- 1 бр. амбулатория за първична дентална помощ – груповая практика (АПДП – ГП);
- 9 бр. амбулатории за специализирана извънболнична медицинска помощ – индивидуална практика (СИМП-ИП);
- 1 бр. медико-техническа лаборатория (МТЛ).

Брой лекари в община Велики Преслав, в т.ч. общопрактикуващи лекари (ОПЛ), медицински специалисти, стоматолози и други по видове медицински специалности:

В периода от 2021 г. до 2023 г. в община Велики Преслав са работили следните лекари, разпределени по години и специалности:

През 2021 г. и 2022 г. общо 19 лекари, в т.ч. 4 общопрактикуващи лекари (ОПЛ), 8 специалисти в извънболничната медицинска помощ (СИМП) и 7 лекари по дентална медицина със следните специалности:

- 2 лекари със специалност Обща медицина;
- 2 лекари със специалност Педиатрия;
- 2 лекари със специалност Вътрешни болести и Кардиология;
- 1 лекар със специалност Очни болести;
- 1 лекар със специалност Ушно-носно-гърлени болести;
- 1 лекар със специалност Акушерство и гинекология;

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

1 лекар със специалност Образна диагностика;
1 лекар със специалност Психиатрия;
1 лекар със специалност Хирургия;
7 лекари по дентална медицина, от тях 4 лекари със специалност Обща дентална медицина.

През 2023 г. общо 20 лекари, в т.ч. 4 общопрактикуващи лекари (ОПЛ), 9 специалисти в извънболничната медицинска помощ (СИМП) и 7 лекари по дентална медицина със следните специалности:

2 лекари със специалност Обща медицина;
1 лекар със специалност Педиатрия;
1 лекар без специалност, но зачислен за специалност по Обща медицина;
1 лекар със специалност Вътрешни болести;
2 лекари със специалност Вътрешни болести и Кардиология;
1 лекар със специалност Очни болести;
1 лекар със специалност Ушно-носно-гърлени болести;
1 лекар със специалност Акушерство и гинекология;
1 лекар със специалност Образна диагностика;
1 лекар със специалност Психиатрия;
1 лекар със специалност Хирургия;
7 лекари по дентална медицина, от тях 4 лекари със специалност Обща дентална медицина.

Брой аптеки и дрогерии в община Велики Преслав:

За периода 2021-2023 г. на територията на община Велики Преслав са били регистрирани и са работили 2 бр. аптеки.

Болничната лечебна помощ в общината се осигурява от „МБАЛ – Велики Преслав“ ЕООД, 100% общинска собственост. Болницата обслужва населението на община Велики Преслав и пациенти от съседните общини Върбица и Смядово. Дружеството притежава разрешение за лечебна дейност № МБ-77/07.07.2022 год., издадено от министъра на здравеопазването.

През отчетния период дейността на лечебното заведение значително е повлияна от извънредната епидемична обстановка във връзка с разпространението на COVID – 19. Това налага въвеждане на нови правила и актуализиране на съществуващите. Със заповеди на министъра на здравеопазването периодично е преустановяван плановия прием на пациенти, което води до значително намаляване на броя на хоспитализираните в периода 2020-2022 г. От невъзможността на „МБАЛ – Велики Преслав“ ЕООД да осъществява лечение на болни от COVID – 19, поради липса на медицински персонал, е преустановена дейността на отделението по Вътрешни болести, като една от основните структури в болницата. В резултат на тези извънредни ситуации съответно намаляват финансовите приходи от основната финансираща институция - НЗОК.

В болницата функционират 5 отделения, от които 3 с легла и 2 без легла, и Приемно-консултативен кабинет. Реалният брой на използваните легла е 65, от които 10 места за дневен стационар в отделението по Психиатрия.

Структурата на лечебното заведение отговаря на изискванията на Закона за лечебните заведения и Наредба № 49 от 18.10.2010 год. и включва:

Отделения с легла:

- нервни болести с 20 легла – I-во ниво на компетентност;
- физикална и рехабилитационна медицина с 15 легла – II - ро ниво на компетентност;
- психиатрия с 30 легла, от които 20 за стационарно лечение и 10 места за краткотраен престой – I-во ниво на компетентност.

Отделения без легла:

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

- приемно-консултативен кабинет
- клинична лаборатория
- отделение по образна диагностика
- отделение по физикална и рехабилитационна медицина

Болнична аптека

Административно – стопански блок: административно и информационно обслужване; счетоводство, работници поддръжка и шофьори.

Лекари – 23 в т.ч. 3 за отделение по Вътрешни болести. От тях: 13 броя на постоянен трудов договор и 10 броя на втори трудов договор на половин щатна бройка. Комплексността на стационарното лечение е обезпечена допълнително с 4 специалисти на граждански договор – Кардиология, Неврология за Доплерова сонография, Ендокринология и Нефрология. Кадровата обезпеченост с медицински специалисти е на нивото на минималните изисквания по съответния медицински стандарт.

Основен проблем, от който зависи бъдещото съществуване на лечебното заведение е обезпеченост с медицински персонал в работоспособна възраст, тъй като към момента около 45% от лекарите са на възраст над 65 г., а други 41% на възраст между 56 и 65 г.

През м.06.2023 г. стартира процедура по Закона за лечебните заведения за възстановяване дейността на отделението по Вътрешни болести. Със Заповед на министъра на здравеопазването е разрешено възстановяването на структурата и дейността по вътрешни болести с 20 легла.

Медицинското и немедицинско оборудване на всички отделения в болницата отговаря на изискванията на съответния медицински стандарт. Медицинското оборудване е собственост на лечебното заведение, не се използва апаратура под наем. Наличният скенер е амортизиран, възможностите за реновиране са почти изчерпани и е необходимо закупуването на нов.

През м. септември 2023 г., Община Велики Преслав, в партньорство с общините – Смядово, Върбица и Дългопол е подала Концепция за интегрирани териториални инвестиции в сферата на здравеопазването. Един от проектите в Концепцията е „Обновяване на медицинската апаратура в МБАЛ „Велики Преслав“, свързана с диагностиката на сърдечно-съдови заболявания“ на стойност 960 000 лева. Концепцията предвижда Закупуване на мобилен медицински кабинет и оборудване за провеждане на информационни кампании и профилактика на населението в четирите общини - партньори, организирани от МБАЛ - Велики Преслав. Мобилен медицински кабинет ще бъде оборудван с дефибрилатор, друга медицинска апаратура, мобилен здравен терминал и телемедицина. Предвижда се обновяване на помещение и оборудване на координационен център по телемедицина в МБАЛ – Велики Преслав, който ще има постоянна връзка с мобилния кабинет и ще приема на сървър данните от изследванията на пациентите. За оборудване и софтуер за телемедицина ще могат да кандидатстват за финансиране и всички общопрактикуващи лекари в общините – партньори.

За заболяванията, за които няма възможност за диагностика и лечение в „МБАЛ – Велики Преслав“ ЕООД, пациентите се насочват към МБАЛ – Шумен.

Спешната медицинска помощ в общината се осъществява от Филиал в гр. Велики Преслав на Център за спешна медицинска помощ (ЦСМП) – гр. Шумен. Министерството на здравеопазването е бенефициент на безвъзмездна финансова помощ по ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 по процедура BG16RFOP001-4.001 „Регионална здравна инфраструктура за изпълнение на проект „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“. В обхвата на проекта е включен и ЦСМП – Шумен с филиал „Велики Преслав“.

Таблица 32: Медицински персонал и население на един лекар в община Велики Преслав 2020-2022 г.

Персонал/Години	2020	2021	2022
Лекари	18	18	19

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Лекари по дентална медицина	5	6	6
Медицински специалисти	43	42	43
Население на 1 лекар	675	656	535
Население на 1 лекар по дентална медицина	2430	1969	1695

Източник: ИНФОСТАТ - <https://infostat.nsi.bg>

Населението на община Велики Преслав е добре осигурено с общопрактикуващи лекари, стоматолози и специалисти. По последните актуални данни на НСИ към 2022 г. на територията на община Велики Преслав работят общо 19 лекари, 43 медицински специалисти и 6 стоматолози. За периода 2020-2022 г. пациентите на един лекар в общината намаляват от 675 на 535, а на един стоматолог от 2430 на 1695.

През 2022 г. по предложение на Общинска администрация, Общинският съвет е приел Наредба за финансово подпомагане на здравни специалисти на територията на Община Велики Преслав.

През отчетния период са обновени частично здравните служби и кабинети в селата Кочово, Осмар, Троица, Драгоево и Златар. Извършен е и ремонт на здравен кабинет в града. Създадени са условия за по-добро и качествено обслужване на гражданите, които имат нужда от медицинска помощ, както и по-добри условия за работа на лекарите и медицинските специалисти.

Таблица 33: Информация за епидемичната обстановка и заразна заболяемост в община Велики Преслав за периода 2021 – 2023 г. с посочени видове заболявания

ОЗБ	2021 год.	2022 год.	2023 год.	Общо
Варицела	2	24	6	32
Скарлатина		1	2	3
ТБК		2		2
Вирусен хепатит Б	1			1
Вирусен хепатит А		1		1
Вирусен хепатит Е		1		1
Ентероколит	4	8	13	25
СПИН/HIV инфекция	1	1		2
Сифилис	3		1	4
COVID-19	904	1 008	112	2 024
Колиентерит		1	2	3
Ротавирусен гастроентерит		2	2	4
Салмонелоза		2		2
Ку-треска			1	1
ВСИЧКО	915	1 051	139	2 105

Източник: РЗИ - Шумен

Основните рискови фактори (тютюнопушене, употреба на алкохол, затлъстяване, небалансирано хранене и ниска двигателна активност) продължават да обхващат голяма част от населението и да застрашават здравето му. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус. Подобряването на общата система за навременна и всеобхватна профилактика ще спомогне за снижаване на заболяемостта и много по-качествено лечение на болните.

Предизвикателство пред намаляването на преждевременната смъртност е повишаването на здравната култура, особено сред малцинствените групи, които се характеризират с ограничен достъп до здравни услуги. Осигуреността на населението в общината с медицински специалисти е относително добра, но с териториални диспропорции и

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

с неблагоприятна перспектива, във връзка с емиграцията на квалифицирани специалисти и малък брой присъединяващи се към работната сила в системата на здравеопазването.

Образование

В образованието през последните години са налице нови предизвикателства, сред които: повишаване качеството и ефективността на образование и обучение; ориентиране на образователния процес към развитие на потенциала на ученика (инициативност, креативност, предприемачески дух, усвояване на знания и придобиване на умения и др.); постигане на равни шансове за всички деца. Подпомагането на изграждането на ключови компетентности, ориентирани към личностно развитие на детето през целия му живот, както и насърчаване към обучение през целия живот и непрекъснато самоусъвършенстване.

Дейностите в областта на предучилищното и училищното образование са насочени към изпълнение на задълженията на Община Велики Преслав, произтичащи от Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО), Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), съобразена е също и Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030).

Приоритетите в сферата на образованието са съобразени с основните цели и принципи на промените в училищното образование и са част от основните дейности в Плана за интегрирано развитие на Община Велики Преслав 2021-2027 г.

Образователната система е добре организирана и материално обезпечена. Наличната мрежа от учебни заведения е с оптимизирана структура, съобразена с действащите законови и подзаконовни документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието.

На територията на община Велики Преслав функционират общо 6 детски градини, 3 основни училища, 1 средно училище и 2 професионални гимназии. Образователната система е устойчива и в периода на действие на ПИРО (2021-2023 г.) няма закрити учебни заведения.

Териториалното разположение на училищата и детските градини дава възможност за осигуряване задължителното обучение на учениците до 16 години, както и обучението и възпитанието на децата от 3 до 7 години.

В общината функционират следните училища:

- ПГ по Селско стопанство – гр. Велики Преслав
- ПТГ „Симеон Велики“ – гр. Велики Преслав
- СУ „Черноризец Храбър“ – гр. Велики Преслав
- ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Велики Преслав
- ОУ „Христо Ботев“ – с. Златар
- ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Драгоево

Таблица 34: Брой ученици в община Велики Преслав 2020-2023 г.

Учебни години	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Брой ученици, в общообразователните училища т.ч.:	527	529	501
Момчета	282	270	254
Момичета	245	259	247
Брой ученици, в професионалните училища т.ч.:	387	382	314
Момчета	252	237	209
Момичета	135	145	105
ОБЩ БРОЙ УЧЕНИЦИ	914	911	815

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg>

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

През отчетния период се запазва тенденцията на намаляване на учениците в община Велики Преслав, но с по-бавни темпове спрямо средните за страната. Броят на учениците в общообразователните училища за изследваните учебни години е намалял с 5% или с 26 деца и младежи през 2022/2023 спрямо 2020/2021 учебна година. В общообразователните училища и професионални гимназии в общината през 2021/2022 учебна година се обучават общо 911 ученици. В структурата на учениците по пол преобладават момчетата 56%, а момичетата са 44%. В общообразователните училища през учебната 2021/2022 година работят 66 учители.

В община Велики Преслав функционират следните детски градини:

- ДГ „Снежанка“ – гр. Велики Преслав (вкл. филиал на ул. „Борис I“ № 3)
- ДГ „Славейче“ – с. Драгоево
- ДГ „Червена шапчица“ – с. Златар
- ДГ „Първи юни“ – с. Кочово
- ДГ „Снежанка“ – с. Троица
- ДГ „Детелина“ – с. Миланово

В детските градини се приемат деца на възраст 3 – 7 години, по желание на родителите (съгласно ЗПУО и Наредба №5 за предучилищно образование), като групите се оформят по възрастов принцип. Капацитетът на детските заведения е достатъчен за да обхване всички деца от 3 до 7 годишна възраст на територията на общината.

През отчетния период в детските заведения са обхванати всички четири-, пет- и шестгодишни деца, които подлежат на задължително предучилищно обучение.

Таблица 35: Данни за общинските детски градини в община Велики Преслав 2020-2023 г.

Учебни години	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Брой деца, в това число:	267	229	226
Момчета	138	124	114
Момичета	129	105	112
Брой групи в детските градини	15	14	12
Брой педагогически персонал	34	32	31
Брой детски учители	33	31	31
Брой места на 100 деца в детските градини	161	201	142

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg>

През учебната 2022/2023 година шестте детски градини в община Велики Преслав се посещават от 226 деца, разпределени в 12 групи и обучавани от 31 души педагогически персонал и детски учители. Броят на децата в детските градини намалява с 41 или с 15% в рамките на изследваните в Таблица 35 учебни години. Педагогическият персонал намалява с 3, а на детските учители с 2. Броят на групите в детските градини също намалява с 3.

На 100 деца в община Велики Преслав към 2023 г. се падат 142 места в детските градини, което показва, че има значителен брой свободни места.

Отпадането на таксите за детски градини и ясли през 2020 г. е мярка, която се запазва и през отчетните три години и е насочена към финансово облекчаване на младите семейства и насърчаване на раждаемостта на фона на отрицателния естествен прираст в общината.

Като цяло материално-техническата база в детските и учебни заведения на територията на община Велики Преслав е добро и осигурява здравословна и безопасна среда за провеждане на учебно – възпитателния процес.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

През отчетния период 2021-2023 г. учебните и детски заведения участват в редица национални проекти и програми на МОН и финансирани от европейски фондове:

Проект BG05M2OP001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. (ОП НОИР), съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове. В дейностите са включени групи за допълнително обучение по учебни предмети за превенция на обучителни затруднения и/или за преодоляване на системни пропуски при усвояването на учебното съдържание, както и към допълнителни дейности, които са пряко насочени към преодоляване на обучителни затруднения по определените предмети и Допълнително обучение във втори гимназиален етап за преодоляване на пропуски при усвояването на учебното съдържание и/или за актуализация на компетентностите с цел успешно полагане на държавния зрелостен изпит по български език и литература.

Проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. Дейностите включват закупуване на технически средства за педагогически специалисти и ученици за обезпечаване на образователния процес в условията на кризи; Обучение на ученици, включително от уязвими групи за придобиване на умения за обучение от разстояние в електронна среда; Обучение на педагогически специалисти за усъвършенстване на уменията им за преподаване/провеждане на занимания от разстояние в електронна среда.

Проект „Образование за утрешния ден“ финансиран от ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“. Дейностите включват повишаване на дигиталната компетентност и умения на учениците под формата на извънкласни дейности (клубове по интереси и допълнителни занимания по ключови дигитални умения – базови и за напреднали, включително и компютърно моделиране/кодиране)

Проект на ЦОИДУЕМ „Нека го направим заедно – да се забавляваме и учим“ - Цели образователна интеграция на ученици от етническите малцинства в уязвимо положение чрез осигуряване на ефективен процес на обхват, задържане и реинтеграция в образователната система.

Национална програма „Отново заедно“ - Създаване на условия за дейности и комуникация на ученици и учители извън училището и семейството за преодоляване на негативните последици от неприсъственото обучение през последните две учебни години и за подпомагане на социализацията им.

Проект BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. (ОП НОИР), съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Проект **„Учене чрез работа - предизвикателство в професионалното обучение“** по Програма на Европейския съюз „Еразъм +“, Ключова дейност 1, сектор „Професионално образование и обучение“- международна практика и мобилност в гр. Будапеща, Унгария.

През учебната 2021/2022 година са сключени договори с ученици за практическо обучението по проект BG05M2OP001-2.015-0001 „Ученически практики – 2“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОП НОИР)

Национална програма „Иновации в действие“, Модул 1 „Мобилност за популяризиране и мултиплициране на добри иновации между училищата“.

Национална програма „Училища за пример“ - наследник на Академията за лидери в образованието на Фондация „Америка за България“.

Проект „Подкрепа за дуалната форма на обучение“

Национална програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“,

Национална програма „Без свободен час“.

Национална програма „Оптимизация на вътрешната структура на персонала“.

НП "Осигуряване на съвременна сигурна и достъпна образователна среда", Модул 4 „Библиотеките като образователна среда“.

Проведено е ***туристическо пътуване по Национална програма „Отново заедно“*** с цел преодоляване на последствията от COVID-19, в т.ч. липсата на активен социален живот.

Схема „Училищен плод“ и Схема „Училищно мляко“ - ДФ „Земеделие“

Въведена е дуална форма на обучение в ПТГ „Симеон Велики“ – гр. Велики Преслав със следните специалности: Пътно-строителна техника – STEM направление, специалността е в Списъка на професиите с очакван недостиг на специалисти на пазара на труда; Икономическа информатика – STEM направление; Възобновяеми енергийни източници – STEM направление, специалността е в Списъка на професиите с очакван недостиг на специалисти на пазара на труда. Проведено е обучение в STEM направление в ПГ по СС в следните специалности: Горско и ловно стопанство и Растителна защита и агрохимия.

С решение на Министерски съвет № 469 от 7 юли 2023 г. (Обн. ДВ. бр.60 от 14 юли 2023 г.) ПТГ „Симеон Велики“ е включена в списъка на иновативните училища в Република България за учебната 2023/2024 година. През отчетния период гимназията е участвала в проекти по следните програми:

✓ **Програма на Европейския съюз „Еразъм +“**, Ключова дейност 1, сектор „Професионално образование и обучение“ – международна практика и мобилност в гр. Барселона, Испания. Проектно предложение „Подобряване професионалните компетенции чрез европейско сътрудничество“.

✓ **Национална програма „Иновации в действие“**, Модул 1 „Мобилност за популяризиране и мултиплициране на добри иновации между училищата“. Програмата даде възможност за мобилност на ученици и учители за наблюдение на иновации в две училища-партньори: ПГ по ресторантьорство, търговия и обслужване - Плевен, и ПГ по туризъм и лека промишленост „Гоце Делчев“ – гр. Благоевград.

✓ **Проект „Обичам моето училище“**. Проект - „Моето училище – красиво вдъхновение“. Сключен договор за дарение с английската благотворителна организация LightSource, включващ изработка на интериорен проект на цялото училище, изработка на графичен дизайн на индивидуални тематични тапети за всяка стая, коридори и фойейта с позитивни послания и учебна информация, печат на тапетите, поставяне на тапетите, създаване на интериорен дизайн на фойейта като кътове за почивка и извънкласни занимания, осъществяване на обучения.

✓ **Проект „Подкрепа за дуалната форма на обучение“**. Ученици, обучаващи се в дуална форма на обучение, провеждат „пробно стажуване“ в партньорски институции: Община Велики Преслав, „ЙОМИ“ ЕООД – гр. Велики Преслав, „ЕКУИНС“ ООД – гр. Шумен, „Автомагистрали-Черно море“ АД – гр. Шумен, „Е-ПЛАНТ“ ООД – гр. Шумен.

✓ **Проект BG05M2OP001-2.015 „Ученически практики-2“**, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж 2014 – 2020 г.“ (ОП НОИР), съфинансирана от Европейския социален фонд. 36 ученици участват в проекта, като в продължение на 240 часа работят в реална работна среда в институции и фирми – партньори на ПТГ „Симеон Велики“: Община Велики Преслав, „БКС“ ЕООД, РПК „Тича“, кметство село Имренчево, кметство село Кочово и кметство село Златар.

✓ **Национална програма „Квалификация на педагогическите специалисти“**. Модул 2 „Придобиване на професионална квалификация „учител по...“ , като допълнителна

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

професионална квалификация на заети в системата на предучилищното и училищното образование учители.

✓НП „Заедно в изкуствата и в спорта“. Модул 1. „ИЗКУСТВА“– Сформиране на групи за занимания в сферата на изкуствата – музикално, танцово, театрално – формирана е една група от 10 ученици в направление „Танцово изкуство“, категория „Български народни танци“; Модул 2. „СПОРТ“ - Сформиране на отбори за занимания в сферата на спорта – по футбол, баскетбол, волейбол – формиран е един отбор по волейбол от 10 юноши.

✓НП Осигуряване на съвременна, сигурна и достъпна образователна среда, Модул 2 „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата“

✓НП „Информационни и комуникационни технологии “ - закупен интерактивен дисплей DABLIUTOUCH 75“.

Продължава изграждането на приобщаваща образователна среда в общообразователните училища за осъществяване на качествено образование, съобразено с индивидуалните потребности на всеки ученик.

Община Велики Преслав съвместно с образователните институции в общината организират извънкласни и извънучилищни дейности, които имат съществена роля за засилване на интереса на учениците към образователно-възпитателния процес и намаляване риска от отпадане от училище. Целта е да се осмисли свободното време на учащите се чрез форми и дейности, подпомагащи интелектуалното, духовното, нравственото и физическото им израстване, които развиват творческите им интереси и възможности. Спомагат за формирането им на граждански ангажирани личности, приобщени към ценностите на демократичното общество и са форма на превенция на рисково поведение и промоция на здраве чрез здравното и гражданското образование. Целта на организираните мероприятия и извънучилищни дейности е да се научат децата и учениците да се забавляват с полезни за здравето им занимания и да се подобри комуникацията им.

Култура

Културата е един от факторите за устойчиво развитие и съхраняване на духовността на населението. В община Велики Преслав се осъществяват множество дейности за развитие и закрила на културата, като се съчетават държавните изисквания с местните условия, културни специфики и традиции. Основните културни дейности, развивани в общината са музейната и комплексната читалищна дейност. За тяхното осъществяване е изградена съответната инфраструктура и функционира добре изградена мрежа от културни институти и организации. В сградата на Общинска администрация е уредена зала за Картинната галерия в която се излагат творби, както на местни така и на гостуващи автори.

На територията на общината през отчетния период функционират 12 читалища, едно от които се намира в града, а останалите – в кв. Кирково и съставните села.

Таблица 36: Народни читалища и художествени състави в община Велики Преслав

Наименование, местонахождение	Художествени състави
НЧ „Развитие 1874“ – гр. Велики Преслав	Женска фолклорна група „Болярка“; Група за художествено слово; Регионален клуб „Традиция“; Група за народни обичаи; Танцова формация „Пендарите“; Дамски клуб „Български водици“; Детска театрална труппа; Детска формация „Болярче“; Танцова формация „The Crew“; Танцова формация „Любе ле“; Мъжка танцова формация; Детска танцова школа „Радост“; Школа „Театър, поп и джаз пеене“; Школа по народно пеене за деца; Вокална школа; Школа по английски език; Оркестър „Преслав“.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

НЧ „Самообразование – 1897 г.“ – кв. Кирково, гр. Велики Преслав	Група за художествено слово „Усмивка“ и Лазарска група.
НЧ „Васил Друмев 1881“ – с. Драгоево	Танцов ансамбъл „Дядо Драгой“; Коледарска група; Лазарска група; Група за автентичен фолклор; Детска група за фолклор; Група за автентични обичаи; Танцова школа за деца и възрастни; Танцова група „Овеогард“; Кръжок по краезнание.
НЧ „Зора 1908“ – с. Златар	Женска фолклорна група „Зорница“ и Група за стари градски песни.
НЧ „Съединение – 1905“ – с. Кочово	Женска певческа група за изворен фолклор „Славей“; Смесена група за народни обичаи и традиции; Коледарска група; Детска лазарска група; Театрален самодееен състав за възрастни; Детски театрален състав „Дъга“; Детски танцов състав за народни и модерни танци.
НЧ „Надежда 1903“ – с. Имренчево	Женска фолклорна група „Калина“; Мъжка фолклорна група „Веселие“; Група за местни традиции и обичаи; Детска група за художествено слово.
НЧ „Съгласие – 1882“ – с. Осмар	Женска певческа група за автентичен фолклор; Детска танцова група „Осмарски веселячета“; Танцова група „Исмарос“; Група за изворен фолклор; Кулинарна група „Скопосни осмарянки“; Група за стари градски песни.
НЧ „Просвета 1928“ – с. Троица	Фолклорна група „Извор“; Детски танцов състав „Шарено цветче“; Група за народни хора „Китка“; Лазарска група; Коледарска група.
НЧ „Съзнание 1928“ – с. Хан Крум	Женска група за автентичен фолклор „Ханкрумски славей“; Коледарска група; Лазарска група; Кулинарна група.
НЧ „Светлина – 1932“ – с. Мостич	-
НЧ „Победа -1930“ – с. Миланово	-
НЧ „Заря -1937 г.“ – с. Мокреш	-

Източник: Община Велики Преслав

В читалищата са развити библиотечната дейност, различни школи – по изкуствата, музикална, танцова и др., както и любителско творчество (художествена самодейност). Всяка година Община Велики Преслав предлага на жителите, туристите и гостите на общината богат Културен календар, наситен с традиционни събития, фестивали, годишнини и чествания. За последната отчетна 2023 година събитията от календара се посвещават на:

- 1130 години от обявяването на Преслав за столица на България;
- 140 години от указа на княз Александър I Батенберг за обявяване на Преслав за град;
- 30 години от указа на президента Желю Желев за именуването на града като Велики Преслав.

Като най-значими за отчетния период могат да бъдат посочени следните традиционни културни прояви и чествания:

6 януари: Ритуално хвърляне на Богоявленския кръст от Омуртагов мост над р. Камчия;

14 февруари: Празник на лозари и винопроизводители, конкурс „Баш винар“;

3 март: Честване на Националния празник на България - Тържествена вечерна заря - проверка с Факултет „Артилерия, ПВО и КИС“ към Национален военен университет; Историческа възстановка - спектакъл „Освобождението на Преслав“ представена от НД „Традиция“ и РК „Традиция“;

Великденски тържества – пресъздаване на местни обичаи за Лазаровден и Цветница. Светъл Великден - изложби на яйца и козунаци.

Майски културни празници „Преславска пролет“ , в т.ч.:

6 май: Гергьовденска люлка

Фолклорен фестивал „Драгоево пее и танцува“;

„Празничен гердан“ – пролетен концерт на читалищни колективи

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Тържества по случай 140 години от основаване на НЧ „Съгласие 1882“ село Осмар и 160 години от съграждането на храм „Св. Св. Константин и Елена“ в селото през 2022 г.;

Средновековен събор за културно наследство „Преславни дни“;

24 май: Тържествено честване на Деня на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност. Връчване на Общинската награда „Златен век“. Празнични концерти.

месец юни: Международен културен форум „Велики Преслав - история на цял един народ“ - церемония по награждаване;

4 юни 2023 г.: 90 години църква „Свето Възнесение“ - тържествена света литургия 120 години НЧ „Надежда - 1903“ - концерт в с. Имренчево;

месец юни: традиционен събор „Кирковски напеви“- празник на кв. Кирково;

24 юни: „Еньовден“- празник на с. Хан Крум;

29-30 юни 2023 г. - Национални тържества по случай 1130 години от провъзгласяване на Преслав за столица на България

юни/юли: Фолклорен събор „Петровска китка“ - фолклорната магия на Североизтока;

юли: „Празник на мегдана“ с. Троица;

август: Национален събор на НД „Традиция“;

6 септември - Ден на Съединението - празник в село Кочово;

септември 2023 г. - Празник „Есенна фиеста“ – с. Осмар, с. Троица и с. Хан Крум

15 октомври - Празник на тиквата в село Кочово;

октомври 2023 г. - „С багрите на есента“ – национален конкурс за изобразително и приложно изкуство – с. Имренчево

21 ноември - Ден на християнското семейство;

месец декември - Празнична шоу-програма за запалване на светлините на елхата; Коледен базар на вълшебствата.

През 2022 г. е извършен текущ ремонт на сградата на читалището в с. Имренчево. През 2023 г. се изпълни цялостен ремонт на читалището със средства от Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет. През 2021 и 2022 г. са обновени и модернизирани сградите на Културен клуб на пенсионера на ул. „Отец Паисий“ и на ул. „Ил. Р. Блъсков“ № 14 в град Велики Преслав.

Спорт

Спортната инфраструктура в община Велики Преслав е концентрирана в общинския център гр. Велики Преслав. В почти всички населени места на общината има стадиони, които са в незадоволително общо състояние и се нуждаят от ремонти, възстановяване на настилките, нови пейки и оборудване. Като допълнителна възможност за спорт могат да се използват училищните салони и игрища, но при тях достъпът на външни лица е силно ограничен.

На етапа на МО на ПИРО в общината развиват спортна дейност множество спортни клубове и отбори:

- Спортен клуб по лека атлетика „Атлетик“, гр. В. Преслав
- „Спортен клуб по вдигане на тежести Преслав“, гр. В. Преслав
- Волейболен клуб „Велики Преслав“, гр. В. Преслав
- „Баскетболен клуб Преслав“, гр. В. Преслав
- Риболовен клуб „Чисти брегове“, гр. В. Преслав
- Футболен клуб „В. Преслав“, гр. В. Преслав
- Футболен клуб „Златен век 2020“, гр. В. Преслав
- Футболен клуб „Спортист“, с. Троица
- Автомобилен спортен клуб „Бултранс Рали Тим“, гр. В. Преслав
- Спортен клуб по борба „Преслав“, гр. В. Преслав
- „Спортен клуб по културизъм и фитнес-2006“, гр. В. Преслав

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

➤ „Карате клуб Киокушин – клон град Велики Преслав“

Ежегодно през отчетния период 2021-2023 г. се провеждат множество общински, регионални, национални и международни спортни прояви, заложи в Спортния календар на Община Велики Преслав.

Провеждат се „Пролетен футболен турнир“ и „Пролетен волейболен турнир“ през м. май в Спортен комплекс „Стадиона“. Организират се различни турнири по футбол, волейбол, риболовен турнир „Велики Преслав за чисти брегове“ и др.

Спортна зала „Велики Преслав“ - Многофункционално игрище се ползва по утвърден график, за провеждане на тренировъчните занимания на клубовете.

През отчетните години са проведени общински спортни прояви, заложи в Спортния календар на Община Велики Преслав, както следва:

1. ФЕН КУПА „ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ“ ЛЯТО - ФК „В. Преслав“, ФК „Златен век 2020“, Община Велики Преслав

2. Риболовен клуб „Чисти брегове“ - Риболовен турнир „Велики Преслав за чисти брегове“

3. Риболовен клуб „Чисти брегове“ - Риболовен турнир „Децата на Велики Преслав“

4. СКЛА „Атлетик“ - м. октомври - Турнир по хвърляния

5. ВК „Велики Преслав“ - „Летен волейболен турнир“

6. ВК „Велики Преслав“ - „Есенен волейболен турнир“

7. ФЕН КУПА „ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ“ ЗИМА - ФК „В. Преслав“, ФК „Златен век 2020“, Община Велики Преслав

Спортна зала „Велики Преслав“ - Многофункционално игрище, се ползва по споразумение със Спортните клубове и утвърден от Кмета График, за провеждане на тренировъчните занимания на клубовете.

През 2022 и 2023 г. е извършен ремонт на част от съоръженията на градския стадион със собствени средства. Обновени са пейките на трибуните, стадионът е почистен, а съоръженията боядисани. Изолиран е покривът на постройката, в която се помещават съблекалните. Извършен е цялостен ремонт на баните. Частично е ремонтирана и фасадата на съблекалните.

ОБООЩЕНИ ИЗВОДИ:

Първите три години от прилагане и изпълнение на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав 2021-2027 г. се характеризират с политическа, икономическа и финансова нестабилност и поредица от кризи довели до рекордна инфлация, посъпване на живота и енергоносителите, безработица и др. Продължителната пандемия от коронавирус и последиците от нея, войните в Украйна и Израел и честата смяна на властта у нас, забавят финансирането на много приоритетни общински проекти. Пандемията ограничава значително социалния живот, създаде икономически и финансови рискове и неустойчивост. Местната власт предприема всички необходими мерки за опазване живота и здравето на населението и в същото време работи активно за пълноценно изпълнение на дейностите, водещи до подобряване на всички сфери на общественния живот.

Докато 2021-2022 година преминават под знака на здравната и енергийна кризи, усложнена международна обстановка, войни, вътрешнополитически хаос и инфлация, то 2023 г. е белязана от ръст на доходите, изкуствена политическа стабилност и икономически подем. Инфлацията продължава да се покачва, но с по-ниски темпове спрямо предходните години. Със съставянето на редовно правителство, макар и по трудна коалиционна формула и с премиер на ротация, потребителите получават известна политическа сигурност, а с ръста на доходите се съживява потреблението и икономиката като цяло. Отпадането на ограниченията заради пандемията дава тласък

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

на пътуванията и развитието на туризма. Цените на основните енергийни източници също се нормализират и това създава известна стабилност и предвидимост на разходите.

Водещите проблеми при прилагане на ПИРО на етапа на междинна оценка са предимно от глобално, европейско и национално ниво и са извън компетенциите и възможностите за въздействие на Кмета на община Велики Преслав и местната власт. Забавеното приемане на държавния бюджет, на средствата по оперативни програми за периода 2021-2027 г., на Националния план за възстановяване и устойчивост и Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони, поставят на сериозни изпитания общинския бюджет и силно ограничават възможностите за финансиране на проектите в плана за развитие.

Всичко това влошава социално-икономическите условия за развитие на община Велики Преслав и проблемите на местно ниво се задълбочават.

Демографските показатели продължават да се влошават. Населението намалява от миграция, ниска раждаемост и висока смъртност. Селищната система е устойчива и застрашено от обезлюдяване (под 100 жители) е само село Суха река.

В регионален план през анализирания период община Велики Преслав запазва седмо място по територия и четвърто място по население в област Шумен.

По данни на НСИ през 2022 г. в община Велики Преслав живеят 10169 души, 49%, от които мъже и 51% жени. Градското население (на гр. Велики Преслав) е 57%, а в селата живеят 43% от жителите на общината. Структурата на населението по пол и урбанизираност се запазват без изменение в рамките на периода на прилагане на ПИРО.

По данни от последното преброяване на населението към септември 2021 г. в община Велики Преслав живеят 10424 души или с 2958 души по-малко спрямо преброяването през 2011 г. Населението намалява с 22% за десет години. Демографската криза обхваща както града, така и селата.

Естественят прираст на населението е отрицателен, като за периода 2020-2022 г. е средно по минус 200 души на година. Средногодишният брой на живородените деца в общината за периода 2020-2022 г. е 76. Средната смъртност е 276 човека годишно, като се отчита значителен ръст на починалите по време на пандемията от коронавирус.

Механичният прираст на населението през периода 2020-2022 г. се променя динамично, като през 2020 г. е + 258 души, през 2021 г. е отрицателен – минус 61, а през 2022 г. отново е положителен +30. Средногодишно населението на общината се е увеличавало от положителна миграция с около 75 човека. Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението е намаляло с 372 души за периода 2020-2022 г.

По данни от преброяването към 07.09.2021 г. 14% от населението на община Велики Преслав на 7 и повече години има висше образование (1434 лица). Със средно образование са 50%, а с основно – 24%. Общо 1188 лица или 12% от жителите на общината са с начално и по-ниско образование. Напълно неграмотни са 91 лица.

Образователната система в община Велики Преслав е добре организирана и материално обезпечена, но броят на децата и учениците продължава да намалява.

Населението е добре обезпечено със здравни и лечебни заведения, медицинско оборудване и персонал, но средната възраст на кадрите е около и над пенсионната и трябва да се вземат мерки за привличане на млади специалисти. В общината се предлагат разнообразни и качествени социални дейности и услуги, които отговарят на потребностите на населението.

Безработицата в периода 2020-2023 г. намалява с 1,11%. Върху процесите на пазара на труда силно влияние оказват пандемията от коронавирус и намаляващия брой на икономически активното население, което служи за база при изчисляване равнището на безработица. През 2022 г. безработицата достига най-ниската си стойност (6,6%) за периода на прилагане на ПИРО. През 2023 г. равнището на безработица се

повишава и достига 7,89%, като остава по-ниско от средните нива за област Шумен (10,7%), но по-високо от безработицата за страната (5,6%). Регистрираният през 2020 г. ръст на безработицата, причинен от пандемията от коронавирус бързо е овладян и безработните лица през 2023 г. са със 135 по-малко спрямо базовата година.

Икономическото развитие на община Велики Преслав през отчетния период се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но като цяло отчитаме ръст спрямо базовата 2020 г. Финансовите показатели на местните предприятия се подобряват. Бизнесът постепенно преодолява кризите и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия, включително продължителната пандемия от коронавирус, войните, инфлацията, ръстът в цените на горивата, поскъпването на стоки, материали, доставки и други. Около 62% от произведената продукция в общината и 56% от НПП за 2022 г. са реализирани в сектора на преработващата промишленост, което затвърждава позициите му на водещ отрасъл в местната икономика. Селското стопанство запазва своите стабилни позиции и отчитаме сериозен ръст на броя на предприятията в сектора. Туризмът се развива устойчиво и отчитаме ръст на посещенията и броя на туристите в дестинацията.

Въпреки предизвикателствата, трудностите и негативното влияние на пандемията, войните, кризите, неблагоприятните демографски процеси и политическата нестабилност, Община Велики Преслав се справя добре и успява да реализира част от заложените в ПИРО проекти, мерки и дейности.

II. ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Междинната оценка за изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав има за цел да обобщи първоначалните резултати и напредъка за първите три години от прилагането на стратегическия документ, като анализира промяната в средата и условията на живот на местната общност.

В стратегическата част на ПИРО са включени: визия, 3 стратегически цели, 5 приоритета и 22 мерки за въздействие в различни сфери на обществения живот.

Визията дава характеристики на специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ дългосрочно развитие. Тя е консолидирана, обобщена представа/желание на местната общност за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава. Визията за развитие на община Велики Преслав е с перспектива отвъд хоризонта на 2027 г. и формулирана така:

„Община Велики Преслав – интегриран туристически район със съхранена богата история и материална култура, конкурентоспособна икономика, модерно селско стопанство, привлекателно място за инвестиции и иновации с образован човешки капитал и висок жизнен стандарт“

Дългосрочната политика на общината, очертана във визията играе ключова роля за постигането на устойчивото и балансирано местно развитие в различни аспекти икономически, социален, екологичен и териториален. За постигане на визията трябва да се разработват и внедряват иновации във всички сектори на местната икономика, като същевременно се инвестира в образование и повишаване квалификацията на човешкия капитал. Уникалните културни и природни дадености на общината трябва се оползотворяват отговорно и устойчиво за привличане на инвестиции и развитие на селското, горското стопанство и туризма. Общината трябва да се интегрира със света посредством достъпни и удобни пътни и високоскоростни оптични връзки, утвърждавайки мястото си в региона и използвайки предимствата на трансграничното си географско положение. Гражданите трябва да играят активна роля в бъдещето на своята община и да имат богати възможности за личностно и професионално развитие.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Устойчивото развитие на района е свързано най-вече с преодоляване на демографската криза и бедността, чрез насърчаване на инвестициите, предприемачеството и оползотворяване на местния потенциал и ресурси.

Трите стратегически цели за развитие на община Велики Преслав до 2027 г. са:

- **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Ускорено икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и местния потенциал в туризма, индустрията и селското стопанство, привличане на инвестиции, иновации и нови технологии за повишаване на конкурентоспособността.**
- **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата, чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурата, енергийна ефективност и опазване на околната среда.**
- **СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Развитие на човешкия потенциал, повишаване на доходите, насърчаване на образованието, социалното включване и духовно развитие.**

Комплексът от приоритети, мерки и дейности за реализацията на стратегическите цели на ПИРО следва да бъде насочен в няколко основни области на въздействие, както следва:

- Подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, иновации, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт.
- Съхраняване на демографския потенциал, образователно и духовно развитие на човешките ресурси, със специална грижа към младите и хората в неравностойно положение – социално включване, увеличаване броя на младежите с висше образование и задържането им за живот и работа в общината.
- Подобряване на средата на обитаване и интегрирано териториално развитие – по-добра транспортна и цифрова свързаност и достъпност на населените места в общината, подобрена инфраструктура, качествени услуги, запазване и утвърждаване на природното богатство и културно-историческото наследство.

На тази база са изведени пет приоритета всеки, от които се изпълнява, чрез съвкупност от мерки и дейности, обобщени в Програмата за реализация на ПИРО 2021-2027 г.

Приоритет 1 – Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството.

Приоритет 2 - Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска.

Приоритет 3 – Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем.

Приоритет 4 – Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни.

Приоритет 5 – Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии.

Приоритетите, дефинирани в ПИРО са съобразени със спецификите на общината и конкретните нужди и проблеми на целевата територия и нейните граждани. Всеки приоритет е свързан със съответна стратегическа цел и детайлизира насоките и проектите за нейното изпълнение. Приоритетите са обвързани с изпълнението на пакет от мерки и дейности, финансирани от различни източници, включени в Програмата за реализация на ПИРО.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

В ПИРО са заложили **22 мерки**, като на етапа на настоящата междинна оценка те остават релевантни и адекватни на съществуващата социално-икономическа ситуация в община Велики Преслав, на приоритетите и целите за развитие и финансовите възможности за реализация на конкретни проекти и дейности.

Стратегията за реализация на ПИРО обхваща и проследява взаимовръзката между формулираната визия за развитие, определените приоритети за действие и техните специфични цели, които трябва да бъдат постигнати посредством изпълнението на конкретни мерки, проекти и предвидените в проектите дейности.

Реализирането на стратегическите цели и приоритети на ПИРО не е задача само на местната власт и трябва да се случва в условията на тясно взаимодействие и партньорство с бизнеса, социални, образователни културни институции, НПО и други заинтересовани страни. Необходимо е да се използват всички възможности за съвместни проекти и дейности, включително в условията на междуобщинско и международно сътрудничество.

За плановия период 2021-2027 г. в Индикативната финансова таблица на ПИРО на община Велики Преслав за петте основни приоритета са заложили 125 проекти и дейности на обща стойност 101 947 хиляди лева.

Реалните резултати на етапа на междинна оценка за изпълнението на ПИРО за първите три години на неговото действие са представени в следващата таблица:

Таблица 37: Справка за изпълнени проекти и дейности в община Велики Преслав през периода 2021-2023 г.

№ по ред	Приоритет, Специфична цел, Мярка, Проект/Дейност	Обща стойност лева	Период на изпълнение	Източник на средства – програма, фонд, бюджет (собствен финансов принос в %)	Резултати
	ПРИОРИТЕТ 1: Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството	1974351			
	Мярка 1.1.1. Стимулиране на предприемачеството, инвестициите и иновациите	644846			
1	Проект на „Санитапласт“ АД за подкрепа за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	112000	2020-2021	ОПИК 2014-2020	Насърчаване дейността на малки и средни предприятия за преодоляване последиците от пандемията
2	Проект на „Хан Крум“ АД за подкрепа за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	79540	2020-2021	ОПИК 2014-2020	Насърчаване дейността на малки и средни предприятия за преодоляване последиците от пандемията
3	Проекти на 9 микропредприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	65897	2020	ОПИК 2014-2020	Подкрепа за икономическо възстановяване на 9 микро предприятия в община Велики Преслав
4	Проект на „Дибо“ АД за подкрепа за преодоляване на	50000	2021	ОПИК 2014-2020	Насърчаване дейността на МСП за преодоляване

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

	икономическите последици от пандемията COVID-19				последствията от пандемията
5	Проект на „Георги Кюркчиев-2010“ ЕООД за подкрепа за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50000	2021	ОПИК 2014-2020	Насърчаване дейността на малки и средни предприятия за преодоляване последиците от пандемията
6	Проект на ЕТ „Фахредин Хасанов“ за подкрепа за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	3949	2021	ОПИК 2014-2020	Насърчаване дейността на малки и средни предприятия за преодоляване последиците от пандемията
7	Проект на „Органик Комерс“ ЕООД за подкрепа за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	10000	2021	ОПИК 2014-2020	Насърчаване дейността на малки и средни предприятия за преодоляване последиците от пандемията
8	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	273460	2022-2023	ОП Иновации и Конкурентоспособност	Проект на фирма „Дибо“ АД гр.Велики Преслав
МЯРКА 1.2. ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ КЪМ ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА НА ОБЩИНА ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ 2021-2027 Г.					
Мярка 1.2. Развитие на туризма като водеща индустрия, базирана на специфичните местни ресурси, уникалните природни и културни забележителности					
	Подмярка 1.2.1. Оползотворяване и развитие на местните туристически ресурси, чрез подобряване на базовата инфраструктура и активно предлагане на интегрирани конкурентоспособни туристически продукти и услуги	95352			
9	Проект „Йордан Господинов и проучванията в средновековната столица Преслав“ по повод 150 години от рождение на Й.Господинов	9802	2022	Министерство на културата	Развитие и популяризиране на местните туристически ресурси
10	Подпомагане дейността на музея в следствие непредвидените и увеличени разходи за консумативи	13250	2022	Министерство на културата	Осигуряване пълноценното функциониране на основна институция в сферата на туризма в общината
11	Проект „Новото сияние на Симеоновия златен век“ за изработване на холограми на цар Симеон и Константин Преславски	65000	2022-2023	Министерство на културата, Археологически музей	Представяне по модерен начин на значими исторически личности - цар Симеон и Константин Преславски, чрез изграждане на 3D холограмни образи
12	Подпомагане дейността на музея в следствие непредвидените и увеличени разходи за консумативи	7300	2022-2023	Министерство на културата	Осигуряване пълноценното функциониране на основна институция в сферата на туризма в общината
	Подмярка 1.2.2. Стимулиране на предприемачеството в туризма, съпътстващи дейности и услуги и генериране на работни места				

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

	Подмярка 1.2.3. Развитие и разнообразяване на туристическото предлагане, интегрирано управление, маркетинг и реклама на дестинацията				
13	Поставени са указателни табели на основните публични сгради на територията на град Велики Преслав, места за настаняване и хранене и туристически обекти. Монтирани са указателни табели за най-често използваните туристически маршрути. Разработени са нови рекламни материали – туристически брошури.	-	2021	Общински бюджет	Развитие и разнообразяване на туристическото предлагане, интегрирано управление, маркетинг и реклама на дестинацията
	Мярка 1.3. Развитие на модерно, устойчиво и диверсифицирано селско стопанство	1234153			
14	Проект „Подобряване и разширяване на дейността на земеделското стопанство на „КАМП-В 2016“ ЕООД”	48895	2019-2024	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.1.	Насърчаване развитието на малко земеделско стопанство. Разширяване на площите за отглеждане на череши и оранжерийни домати
15	Проект „Създаване и отглеждане на овощни насаждения от сливи – 23 дка в с. Драгоево”	48895	2019-2024	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.1.	Насърчаване развитието на малко земеделско стопанство на Земеделски производител Михаил Милев
16	Проект „Стартова помощ за развитие на стопанството на млад земеделски стопанин Светослав Пламенов Стойчев”	48895	2019-2024	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.1.	Насърчаване развитието на малко земеделско стопанство с добавяне на 70 пчелни семейства
17	Проект „Стартиране на отглеждането на костилкови трайни насаждения – череши и кайсии от ЗП – Камелия в с. Имренчево и с. Кочово”	48895	2019-2024	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.1.	Насърчаване развитието на малко земеделско стопанство
18	Проект за закупуване на трактор 50 к.с. от ЗП Георги Славчев Недялков	34800	2022-2023	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 4.1.	Модернизиране на земеделско стопанство в с.Златар
19	Проект за закупуване на трактор 50 к.с. колесен с кабина и косачка лозаро-овощарска от ЗП Юзджан Хамдиев Хамдиев	48500	2022-2023	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 4.1.	Модернизиране на земеделско стопанство за отглеждане на череши в с.Осмар
20	Стартова помощ на млад земеделски стопанин Жаклина Радославова Жекова	48895	2022-2027	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.1.	Модернизиране на стопанство за овощни градини от череши, праскови, сливи и кайсии в гр.Велики Преслав
21	Проект за инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти	417428	2021-2023	Програма за развитие на селските райони	Техническа модернизация на предприятие в сектор преработваща промишленост

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

				2014-2020, Мярка 4.2.	
22	Стартова помощ за развитието на 21 малки земеделски стопанства в община Велики Преслав	488950	2021-2023	Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Мярка 6.3.	Насърчаване развитието на стартиращи микро земеделски стопанства в община Велики Преслав
	Мярка 1.4. Устойчиво управление на горските ресурси				
	ПРИОРИТЕТ 2: Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска	59233			
	Мярка 2.1. Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове	59233			
23	Обследване за енергийна ефективност и съставяне на технически паспорти на 4 бр. общински сгради, както следва: туристическа хижа „Патлейна“, НЧ „Съединение – 1905“ с. Кочово, Кметство с. Мостич, ДГ „Снежанка“, с. Троица, гр. В. Преслав	13719	2021	Държавен бюджет	Подобряване на плановата и проектна обезпеченост на община Велики Преслав за реализиране на проекти за енергийна ефективност
24	Изготвяне на инвестиционен проект за ОР и прилагане на мерки за енергийна ефективност на х. „Патлейна“, гр. В. Преслав	8640	2021-2023	Държавен бюджет	Подобряване на плановата и проектна обезпеченост на община Велики Преслав за реализиране на проекти за енергийна ефективност
25	Обследване за енергийна ефективност, изготвяне на технически паспорт и архитектурно заснемане на Административна сграда, гр. В. Преслав	10188	2023	Държавен бюджет	Подобряване на плановата и проектна обезпеченост на община Велики Преслав за реализиране на проекти за енергийна ефективност
26	Изготвяне на инвестиционен проект за ОР и прилагане на мерки за енергийна ефективност в сградата на Кметство с. Мостич	2040	2023	Общински бюджет	Подобряване на плановата и проектна обезпеченост на община Велики Преслав за реализиране на проекти за енергийна ефективност
27	Обследване за енергийна ефективност, изготвяне на технически паспорт и архитектурно заснемане на Читалище „В.Друмев-1881“, с. Драгоево	7872	2023	Държавен бюджет	Подобряване на плановата и проектна обезпеченост на община Велики Преслав за реализиране на проекти за енергийна ефективност
28	Обследване за енергийна ефективност, изготвяне на технически паспорт и архитектурно заснемане на Археологически музей „Велики Преслав“, гр. В.Преслав	16764	2023	Държавен бюджет	Подобряване на плановата и проектна обезпеченост на община Велики Преслав за реализиране на проекти за енергийна ефективност

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

	Мярка 2.2. Насърчаване на прехода към кръгова икономика				
	Сменени по голямата част от осветителните тела на територията на общината (подменени са 2350 бр от общо 2645 бр. в цялата община), през 2023г. са подменени 575 крушки на уличното осветление с енергоспестяващи лед крушки. Монтирани фотоклетки на 100% от уличното осветление в общината.		2023		Постигнато намаление на използваната електроенергия и намаляване на разходите за улично осветление
	Мярка 2.3. Опазване на околната среда и борба с климатичните промени				
	Мярка 2.4. Устойчиво управление на отпадъците				
	На територията на гр.Велики Преслав са разположени три контейнера за събиране на ПЕТ бутилки, модел „Иглу“, жълт цвят с обем 1500л.		2023	„БулЕко Пак“ АД	Подобряване на материално-техническата база и намаляване количеството на смесен отпадък
	Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на общината е обезпечена с 64 съда за разделно събиране в жълт цвят и 60 съда за разделно събиране в зелен цвят		2023	„БулЕко Пак“ АД	Подобряване на материално-техническата база и намаляване количеството на смесен отпадък
	На територията на гр. Велики Преслав са разположени четири контейнера за събиране на текстилни отпадъци. За периода от 2023г. в тях са събрани 16 800 кг непотребни дрехи, текстил, обувки и др		2023	Предоставени на общината безплатно	Подобряване на материално-техническата база и намаляване количеството на смесен отпадък
	Закупени 231 съда за смесен битов отпадък тип пластмасова кофа 120 л. С тях са подменени амортизирани съдовете тип „Бобър“.		2023	Общински бюджет /План-сметката за 2023г/	Подобряване на материално-техническата база и намаляване количеството на смесен отпадък

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

	Закупена нова многофункционална комунална метачна и измивна машина, включваща основна машина и допълнителни агрегати(съоръжения) за допълнителни дейности;		2023	отчисленията по Наредба № 7 от 19.12.2013 г.	Подобрено качество на чистотата и оптимизиране на работата по почистване на града и поддържане на зелените площи.
	ПРИОРИТЕТ 3: Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем	1125403			
	Мярка 3.1. Демографски подем, насърчаване на раждаемостта, привличане на млади хора за работа и живот в общината				
	Мярка 3.2. Подобряване на образованието и модернизация на образователната инфраструктура	854438			
29	Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на Детска градина „Снежанка“ гр. Велики Преслав	470256	2020-2023	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Цялостен ремонт и обновяване на обект на образователната инфраструктура в община Велики Преслав
30	Проект „Равен достъп в условията на криза“ на ОУ „Св. Кирил и Методий“, с. Драгоево	3606	2021-2022	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020	Закупуване на технически средства за педагогически специалисти и ученици за обезпечаване на образователния процес в условията на криза
31	Проект за изграждане на кът за отдих и спортна площадка в ОУ „Св. Кирил и Методий“, с. Драгоево	15000	2022	ПУДООС	Подобряване на материално-техническата база на образователна инфраструктура
32	Проект по Конкурс „Обичам природата и аз участвам“ на ПГ по селско стопанство, гр. Велики Преслав	15000	2022	ПУДООС	Подобряване на материално-техническата база на образователна инфраструктура
33	Проект „Учене чрез работа – предизвикателство в професионалното обучение“ на ПТГ „Симеон Велики“ гр. Велики Преслав	-	2022	Програма „Еразъм+“	Провеждане на обучение за споделяне на опит и международни практики за 5 педагози и 16 ученици в гр.Будапеща, Унгария
34	Проект „Моето училище – красиво вдъхновение“ на ПТГ „Симеон Велики“ гр. Велики Преслав	-	2022	Английска благотворителна организация Light Source	Изработка на интериорен проект на училището, графичен дизайн за всяка стая, коридори и фойета с позитивни послания и учебна информация

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

35	Проект „Подкрепа за дуалната форма на обучение” на ПТГ „Симеон Велики“ гр. Велики Преслав	-	2022	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020	Закупуване на ученически работни облекла, обучение на 10 учители, провеждане на „пробно стажуване“ във фирми в област Шумен
36	Проект „Ученически практики 2” с участието на ПТГ „Симеон Велики“ и ПГ по Селско стопанство, гр. Велики Преслав	-	2022	ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020	Провеждане на практическо обучение в работна среда на 37 ученици за 240 часа във фирми в област Шумен
37	Проект „Рехабилитация и естетизиране на детски площадки в Детска градина, с. Миланово – община Велики Преслав“, кв. 26, п-л I	122017	2022	Проект „Красива България“, МТСП, Общински бюджет	Подобряване техническото състояние на прилежащи площи в образователна инфраструктура
38	„Рехабилитация и естетизиране на детски площадки в Детска градина –застроен имот с идентификатор 58222.495.936, гр.Велики Преслав“	228559	2023	Проект „Красива България“, МТСП, Общински бюджет	Подобряване техническото състояние на прилежащи площи в образователна инфраструктура
	Мярка 3.3. Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности	270965			
39	„Изграждане на кърт за фитнес и игра на ул. „Н. Вапцаров“ с. Хан Крум“	9990	2021-2022	ПУДООС	Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности
40	„Изграждане на стрийт площадка за игра в с. Мостич“	10000	2021-2022	ПУДООС	Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности
41	„Изграждане на детска площадка в централната част на с. Златар“	9996	2021-2022	ПУДООС	Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности
42	„Изграждане на кърт за отдих в централната част на с. Драгоево“	9994	2021-2022	ПУДООС	Благоустройство на обществени площи в централната част на село Драгоево
43	„Спортна площадка с игрище в градски парк“, гр. В.Преслав	19569	2021	Програма на НЕСТЛЕ	Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности
44	Провеждане на две издания на Риболовен турнир „Велики Преслав за чисти брегове“	1060	2021	Общински бюджет	Повишаване на екологичната култура на младежите и оползотворяване на свободното време
45	„Летен футболен турнир“ за деца, подрастващи, юноши, мъже	1673	2021	Общински бюджет	Насърчаване на нови спортни инициативи в община Велики Преслав
46	Провеждане на Риболовен турнир „Велики Преслав за чисти брегове“	-	2022	Общински бюджет	Повишаване на екологичната култура на младежите и оползотворяване на свободното време
47	Провеждане на Риболовен турнир „Деца на Велики Преслав“	-	2022	Общински бюджет	Повишаване на екологичната култура на младежите и оползотворяване на свободното време
48	Провеждане на две издания на Фен купа по футбол „Велики Преслав“	-	2022	Общински бюджет	Насърчаване на нови спортни инициативи в община Велики Преслав
49	Провеждане на две издания на	-	2022	Общински бюджет	Насърчаване на нови

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

	„Летен волейболен турнир”-мъжко и женско направление				спортни инициативи в община Велики Преслав
50	Провеждане на турнир по хвърляния с участието на СКЛА „Атлетик”	-	2022	Общински бюджет	Насърчаване на нови спортни инициативи в община Велики Преслав
51	„Изграждане на фитнес площадка на ул. „Камчия“ в с. Миланово, общ. В. Преслав“	14966	2023	ПУДООС	Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности
	Мярка 3.4. Създаване на разнообразни и гъвкави възможности за професионална реализация, подобряване на заетостта и квалификацията на работната сила				
	ПРИОРИТЕТ 4: Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни	3425935			
	Мярка 4.1. Подобряване на достъпа до електронни административни услуги				
	Мярка 4.2. Развитие на административния капацитет и управление на общинската собственост в услуга на гражданите и бизнеса	71336			
52	Укрепване на общинския капацитет в Община Велики Преслав	71336	2023-2024	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2021-2027	Повишаване и укрепване на общинския капацитет в сферата на социалните услуги – обхванати 15 лица от целевите групи
	Мярка 4.3. Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването	154000			
53	Текущ ремонт Здравна служба Троица	84500	2022	Държавен бюджет	Подобряване техническото състояние на обекти на здравеопазването в селата
54	Текущ ремонт Здравна служба Драгоево	61500	2022	Държавен бюджет	Подобряване техническото състояние на обекти на здравеопазването в селата
55	Текущ ремонт Здравна служба Златар	4000	2022	Държавен бюджет	Подобряване техническото състояние на обекти на здравеопазването в селата
56	Текущ ремонт Здравна служба Кочово	4000	2022	Държавен бюджет	Подобряване техническото състояние на обекти на здравеопазването в селата

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

	Мярка 4.4. Развитие на социалните услуги и подобряване на социалната инфраструктура	3199173			
57	Проект „Разкриване на социалните услуги „Дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства и Център за обществена подкрепа и в гр. Велики Преслав“	1178863	2019-2023	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Увеличаване на обхвата и качеството на предлаганите социални услуги в община Велики Преслав
58	Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания в община Велики Преслав	51217	2021-2022	Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020	Подобряване качеството на живот и възможностите за социално включване на хората с увреждания и възрастните хора в общината, чрез осигуряване на мрежа от услуги в домашна среда и изграждане на подходящ материален и кадрови капацитет за предоставянето им
59	Проект „Оборудване на Домашен социален патронаж гр. Велики Преслав“	36000	2021	Фонд „Социална закрила“, Общински бюджет	Закупуване и доставка на допълнително оборудване за модернизиране на домашен социален патронаж
60	Придобиване и монтаж на сглобяема къща, предвидена за ползване за сграда на клуб на пенсионера на ул. „Отец Паисий“ гр. В.Преслав	34810	2021	Държавен бюджет	Изграждане на нов обект на социалната инфраструктура в общинския център
61	Проект „Патронажна грижа + в община Велики Преслав“	187989	2021-2022	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Предоставяне на интегрирани социално-здравни услуги за лица с увреждания и лица в риск, във връзка с ограничаване разпространението и преодоляване на последиците от COVID-19.
62	Проект „Разкриване на социалната услуга „Център за грижа за лица с умствена изостаналост в с. Имренчево, общ. Велики Преслав“	303046	2022-2023	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Организация по прехвърлянето на потребителите от ДПБ в ЦГЛУИ с. Имренчево. Обучение и назначаване на персонал. Наставяване на 15 лица в центъра.
63	Топъл обяд в условия на пандемията от COVID-19 в община Велики Преслав	505868	2021-2022	Оперативна програма Храни	400 лица получават топъл обяд в продължение на 16 месеца, с което ще се постигне намаляване на бедността и социалната изолация.
64	„Патронажна грижа + в община Велики Преслав“	181408	2021-2022	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020	Предоставени интегрирани социално-здравни услуги на лица с увреждания и лица в риск и дейности, свързани с превенция на COVID-19 в социалните услуги, делегирани от държавата

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

					дейности – обхванати 169 лица от целевите групи
65	Патронажна грижа + в община Велики Преслав – К2	93319	2022-2023	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2021-2027	Предоставяне на почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги за нуждаещи се лица с увреждания и възрастни хора, в т.ч. предоставяне на психологическа подкрепа, консултиране; доставка на храна, хранителни продукти и продукти от първа необходимост
66	Грижа в дома в община Велики Преслав	581101	2022-2024	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2021-2027	Интегрирани здравно-социални услуги в домашна среда за минимум 87 лица - възрастни в невъзможност за самообслужване и хора с увреждания.
67	Придобиване и монтаж на сглобяема къща, предвидена за сграда на клуб на пенсионера на ул. „Илия Блъсков“, гр. Велики Преслав	45552	2022	Държавен бюджет, Общински бюджет	Подобряване на материалната база за предоставяне на социални услуги за възрастни хора в общината
	Мярка 4.5. Развитие на културата и обновяване на културната инфраструктура	1426			
68	Майски културни празници „Преславска пролет“ 2022 г.	-	2022	Общински бюджет	Провеждане на традиционни културни събития в общината
69	Фолклорен събор „Петровска китка“- фолклорната магия на Североизтока	-	2022	Общински бюджет	Провеждане на традиционни културни събития в общината
70	Проект за попълване на библиотечния фонд с нова литература по програма „Българските библиотеки - съвременни центрове за четене и информираност”	1426	2022	Министерство на културата	Подобряване материалната база на обекти на културната инфраструктура
	ПРИОРИТЕТ 5: Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии	10277120			
	Мярка 5.1. Подобряване на транспортната достъпност и свързаност	4939962			
71	Реконструкция и рехабилитация на общински път:SHU 1006 гр.В.Преслав-Промислена зона-кв.Кирково, гр. В.Преслав	872034	2018-2023	Държавен бюджет, Общински бюджет	Подобряване състоянието на общинската пътна мрежа в община Велики Преслав
72	„Реконструкция и рехабилитация на общински път TGV1167 и съоръжения и принадлежности към него, от км 0+000 до км 2+635“, гр.	1134436	2022-2023	Държавен бюджет	Подобряване състоянието на общинската пътна мрежа в община Велики Преслав

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

	В.Преслав				
73	„Реконструкция и рехабилитация на уличните и тротоарни настилки, водопроводи и водопроводни отклонения на улици в община Велики Преслав“	2933492	2023-2025	ПРСР 2014-2020	Подмяна на 10 водопровода с обща дължина 4797 м. Подмяна на асфалтовата настилка на 3 улици с обща дължина 1764 м.
	Мярка 5.2. Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи	4408942			
74	Основен ремонт на ул. „Ален Мак“, с. Мокреш от ОК-1 до ОК-39 „а“ (част „Водопровод“) - (СМР, АН и СН)	122204	2021-2022	Държавен бюджет	Подобряване състоянието на водоснабдителната мрежа в малките населени места на община Велики Преслав
75	Основен ремонт на ул. „Камчия“ с. Хан Крум от ОК 22/27 до ОК 37 - (водопровод и водопроводни отклонения)	272458	2022-2024	Държавен бюджет	Подобряване състоянието на водоснабдителната мрежа в малките населени места на община Велики Преслав
76	Основен ремонт на ул. „Васил Коларов“, с. Суха река от ОК-16 до ОК-36 (част „Водопровод“)	28717	2021-2022	Държавен бюджет	Подобряване състоянието на водоснабдителната мрежа в малките населени места на община Велики Преслав
77	Основен ремонт на ул. „Георги Димитров“ и прилежащия водопровод - ПМС 360 /10.12.2020г, с.Драгоево	958602	2021	Държавен бюджет	Подобряване техническото състояние на уличната и водоснабдителна мрежа в малките населени места
78	Основен ремонт по ул. „Цар Асен“, гр. В.Преслав от ОК - 406 до ОК - 463 (част "Водопровод" (СМР,АН и СН), гр. В.Преслав	98308	2021	Държавен бюджет	Подобряване техническото състояние на уличната и водоснабдителна мрежа в гр.Велики Преслав
79	Основен ремонт на ул. „Козлодуй“ с. Мостич от ОН 39 до ОК 53 - (водопровод и водопроводни отклонения)	114540	2022-2024	Държавен бюджет	Подобряване състоянието на водоснабдителната мрежа в малките населени места на община Велики Преслав
80	Основен ремонт на ул. „Плиска“ с. Имренчево от ОК 7 до ОК 81 - (водопровод и водопроводни отклонения)	240244	2022-2024	Държавен бюджет	Подобряване състоянието на водоснабдителната мрежа в малките населени места на община Велики Преслав
81	„Подмяна на водопроводи по улици в гр. Велики Преслав, съпътстваща изпълнението на проект: „Реконструкция и рехабилитация на улици в гр. Велики Преслав“	166850	2019-2021	ПРСР 2014-2020	Подобряване състоянието на водоснабдителната мрежа и възстановяване на улична настилка в град Велики Преслав
82	„Реконструкция и рехабилитация на водопроводна мрежа в населените места на община Велики Преслав – с. Златар, с. Миланово, с. Драгоево, с. Кочово и с. Троица“	1896324	2020-2022	ПРСР 2014-2020, ДБФП № 27/07/2/0/00531 от 16.10.2018 г.	Подобряване състоянието на водоснабдителната мрежа в малките населени места на община Велики Преслав
83	„Реконструкция и рехабилитация на водопровод и водопроводни отклонения на улици на територията на община Велики Преслав, населено място с. Троица, ул. „Захари Стоянов“ от ОК 108 до	323066	2022-2023	ПУДООС	Подобряване състоянието на водоснабдителната мрежа в малките населени места на община Велики Преслав

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

	ОК 74*Т“ и ул. „Цар Калоян - западен участък“				
84	„Реконструкция и рехабилитация на водопровод и водопроводни отклонения на улици на територията на община Велики Преслав, населено място с. Златар, ул. „Рила“ от ОК 79 до ОК 16/11	117629	2022-2023	ПУДООС	Подобряване състоянието на водоснабдителната мрежа в малките населени места на община Велики Преслав
85	Изготвяне на инвестиционен проект „Довеждащ водопровод от РШ – В. Преслав до МФОС и допълнително водоснабдяване на група села от водоснабдителна система язовир „Тича“ в община Велики Преслав, обл. Шумен (с. Драгоево, с. Златар, с. Суха река, с. Миланово и с. Мокреш)“	70000	2022	Държавен бюджет, Общински бюджет	Подобряване на проектната готовност и подготовка за изпълнение на приоритетен инфраструктурен проект за подобряване водоснабдяването на 5 населени места в общината
	Мярка 5.3. Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ	482200			
86	„Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински административни сгради, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, на територията на Община Велики Преслав.“	482200	2019-2024	ПРСР 2014-2020	Подобряване енергийната ефективност на общински сгради и намаляване на разходите в общинския бюджет
	Мярка 5.4. Цифрова свързаност и телекомуникации				
	Мярка 5.5. Интегрирано териториално развитие и подобряване на жизнената среда	446016			
87	Реконструкция на пазарен площад-изграждане на покрит пазар с търговски обекти и паркинг, гр.В.Преслав	421889	2020-2022	Държавен бюджет	Благоустройство на обществени и търговски площи в град Велики Преслав
88	Изграждане на системи за видео наблюдение в с. Троица и с. Суха река	7428	2021	Държавен бюджет	Подобряване на сигурността и безопасността в малките населени места
89	Текущ ремонт на гробищни паркове в общината	6900	2022	Държавен бюджет	Благоустройство на площи за обществено ползване
90	Проект „Активни граждани в селата“ на Сдружение „Зелениград“	9799	2022	Финансов механизъм на ЕИП	Повишаване на гражданската активност и обществената осведоменост и привличане на широк кръг граждани и доброволци в процеса на развитие и оживяване на 13 български села и 4 общини
91	Проект „Глобални цели за градовете“	-	2021-2023	Програма УРБАКТ III на ЕС	Анализ на началното състояние на територията, идентифицирани действия, адресиращи местни предизвикателства, разработен интегриран план

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

				за действие.
ОБЩА СТОЙНОСТ НА ПРОЕКТИТЕ:		16 862 032		

Обобщената справка показва, че за периода 2021-2023 г. на територията на община Велики Преслав са изпълнени 92 проекта и дейности на обща стойност 16 862 032 лева.

За постигане на заложените цели и приоритети в ПИРО най-съществен принос има Община Велики Преслав, която е привлякла най-много средства от европейските фондове. Местният бизнес също работи активно и съдейства за изпълнение на плана. Общината няма съвместни проекти с бизнеса и публично-частни партньорства. Не са реализирани проекти с други български общини в условия на междуобщинско сътрудничество. Одобрен и в процес на изпълнение до 2023 г. е транснационален проект по програма УРБАКТ III за създаване на партньорска мрежа от 18 европейски града за локализиране на 17-те цели за устойчиво развитие на ООН. За изпълнението на Плана за интегрирано развитие са допринесли и проектите на местните училища, детски градини, социални, културни институции и други.

ИЗВОДИ:

Стратегията за развитие на община Велики Преслав с приоритети – икономически растеж, чиста околна среда, висок жизнен стандарт, демографски подем, качествени и достъпни обществени услуги и подобряване на инфраструктурата е уместна по отношение на основните нужди и проблеми на целевия район и не следва да се променя. Визията на ПИРО звучи актуално, реалистично и е изпълнима в дългосрочна перспектива. Заложените стратегически цели и приоритети са добре изведени като брой и точно подредени.

В Индикативната финансова таблица към ПИРО на община Велики Преслав 2021-2027 г. за петте основни приоритета са заложили 125 проекти и дейности на обща стойност 101 947 хиляди лева. На етапа на МО отчитаме 92 изпълнени проекти и дейности за 16 862 хиляди лева.

Изводът е, че финансовото изпълнение на ПИРО за първите три години на база усвоени средства и инвестиции е 16,54%, а техническото изпълнение на база заложили и изпълнени проекти дейности е 73,6%. Това е добро изпълнение в средата на програмния период, предвид забавянето на възможностите за финансиране от оперативни програми, НПВУ и СПРЗСР. Реалното финансово и техническо изпълнение на плана е по-голямо, но не може да бъде измерено точно тъй като не са отчетени проектите, финансирани с частни инвестиции на територията на общината.

III. ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПИРО

След направения подробен анализ на реализираните проекти и дейности и на първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО на община Велики Преслав за периода 2021-2027 г. са изведени конкретните данни за постигнатия напредък по приоритети и мерки, представени в следващата Таблица 38.

Таблица 38: Изпълнение на ПИРО на община Велики Преслав през периода 2021-2023 г. по приоритети и мерки

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Приоритет/Мярка	Прогнозен брой проекти	Прогнозна стойност (хил.лева)	Отчетен брой изпълнени проекти за периода 2021-2023 г.	Отчетна стойност на изпълнените проекти за периода 2021-2023 г. (хил.лева)	Техническо изпълнение в %	Финансово изпълнение в %
ПРИОРИТЕТ 1	41	35955	22	1974	53,66	5,49
Мярка 1.1.	5	6010	8	645	160,00	10,73
Мярка 1.2.	25	15945	5	95	20,00	0,60
Мярка 1.3.	7	11500	9	1234	128,57	10,73
Мярка 1.4.	4	2500	0	0	0,00	0,00
ПРИОРИТЕТ 2	17	12152	6	59	35,29	0,49
Мярка 2.1.	4	4568	6	59	150,00	1,29
Мярка 2.2.	2	500	0	0	0,00	0,00
Мярка 2.3.	6	5084	0	0	0,00	0,00
Мярка 2.4.	5	2000	0	0	0,00	0,00
ПРИОРИТЕТ 3	21	10299	24	1126	114,29	10,93
Мярка 3.1.	2	800	0	0	0,00	0,00
Мярка 3.2.	7	3265	10	855	142,86	26,19
Мярка 3.3.	6	4284	14	271	233,33	6,33
Мярка 3.4.	6	1950	0	0	0,00	0,00
ПРИОРИТЕТ 4	22	12205	19	3426	86,36	28,07
Мярка 4.1.	5	550	0	0	0,00	0,00
Мярка 4.2.	2	55	1	71	50,00	129,09
Мярка 4.3.	3	4650	4	154	133,33	3,31
Мярка 4.4.	7	3600	11	3199	157,14	88,86
Мярка 4.5.	5	3350	3	2	60,00	0,06
ПРИОРИТЕТ 5	24	31363	21	10277	87,50	32,77
Мярка 5.1.	8	10833	3	4940	37,50	45,60
Мярка 5.2.	8	14600	12	4409	150,00	30,20
Мярка 5.3.	2	2000	1	482	50,00	24,10
Мярка 5.4.	1	1000	0	0	0,00	0,00
Мярка 5.5.	5	2930	5	446	100,00	15,22
ВСИЧКО ЗА ПИРО 2021-2023	125	101974	92	16862	73,60	16,54

Изпълнение на Приоритет 1: Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството

В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация към този приоритет са заложили 4 мерки и 41 проекти и дейности, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 35 955 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 1 са изпълнени 22 проекта за 1974 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е добър – 54% техническо и 6% финансово изпълнение.

По Мярка 1.1: Стимулиране на предприемачеството, инвестициите и иновациите, са изпълнени 8 проекта за 645 хил. лева.

По Мярка 1.2: Развитие на туризма като водеща индустрия, базирана на специфичните местни ресурси, уникалните природни и културни забележителности, са изпълнени 5 проекта за 95 хил. лева.

По Мярка 1.3: Развитие на модерно, устойчиво и диверсифицирано селско стопанство, са реализирани 9 проекта за 1 234 хил. лева.

По Мярка 1.4: Устойчиво управление на горските ресурси, няма изпълнение проекти през отчетния период 2021-2023 г.

Изпълнение на Приоритет 2: Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска

В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация към този приоритет са заложили 4 мерки и 17 проекти и дейности, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 12 152 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 2 са изпълнени 6 проекта за 59 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е слаб – 35% техническо и 0,5% финансово изпълнение.

По Мярка 2.1. Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове, са изпълнени 6 проекти и дейности за 59 хил. лева.

По Мярка 2.2. Насърчаване на прехода към кръгова икономика, няма изпълнени проекти.

По Мярка 2.3. Опазване на околната среда и борба с климатичните промени, няма изпълнени проекти.

По Мярка 2.4. Устойчиво управление на отпадъците, няма изпълнени проекти.

Изпълнение на Приоритет 3: Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем

В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация към този приоритет са заложили 4 мерки и 21 проекти и дейности, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 10 299 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 3 са изпълнени 24 проекта за 1 126 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е добър – 114% техническо и 11% финансово изпълнение.

По Мярка 3.1: Демографски подем, насърчаване на раждаемостта, привличане на млади хора за работа и живот в общината, няма изпълнени проекти на етапа на МО.

По Мярка 3.2: Подобряване на образованието и модернизация на образователната инфраструктура, са изпълнени 10 проекта на стойност 855 хил. лева.

По Мярка 3.3: Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности, отчитаме 14 проекти и дейности за 271 хил. лева

По Мярка 3.4: Създаване на разнообразни и гъвкави възможности за професионална реализация, подобряване на заетостта и квалификацията на работната сила, няма изпълнени проекти, освен програми и мерки на АСП и Дирекция „Бюро по труда“.

Изпълнение на Приоритет 4: Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни

В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация към този приоритет са заложили 5 мерки и 22 проекти и дейности, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 12 205 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 4 са изпълнени 19 проекта за 3 426 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му на етапа на МО е много добър – 86% техническо и 28% финансово изпълнение.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

По Мярка 4.1: Подобряване на достъпа до електронни административни услуги, няма изпълнени проекти. Община Велики Преслав е въвела в рамките на отчетния период предоставянето на 160 електронни услуги за гражданите и бизнеса, чрез платформата на Държавна Агенция "Електронно управление".

По Мярка 4.2: Развитие на административния капацитет и управление на общинската собственост в услуга на гражданите и бизнеса, е изпълнен само 1 проект на стойност 71 хил. лева.

По Мярка 4.3: Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването, са изпълнени 4 проекта на обща стойност 154 хил. лева.

По Мярка 4.4: Развитие на социалните услуги и подобряване на социалната инфраструктура, са реализирани 11 проекта на обща стойност 3 199 хил. лева.

По Мярка 4.5: Развитие на културата и обновяване на културната инфраструктура, са изпълнени 3 проекти и дейности за 2 хил. лева.

Изпълнение на Приоритет 5: Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии

В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация към този приоритет са заложили 5 мерки и 24 проекти и дейности, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 31 363 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 5 са изпълнени 21 проекта за 10 277 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му на етапа на МО е най-добър – 88% техническо и 33% финансово изпълнение.

По Мярка 5.1: Подобряване на транспортната достъпност и свързаност, са реализирани 3 проекта за 4 940 хил. лева.

По Мярка 5.2: Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи, са реализирани 12 проекта на обща стойност 4 409 хил. лева.

По Мярка 5.3: Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ, е приключен 1 проект за 482 хил. лева.

По Мярка 5.4: Цифрова свързаност и телекомуникации, не са реализирани проекти в рамките на отчетния период 2021-2023 г.

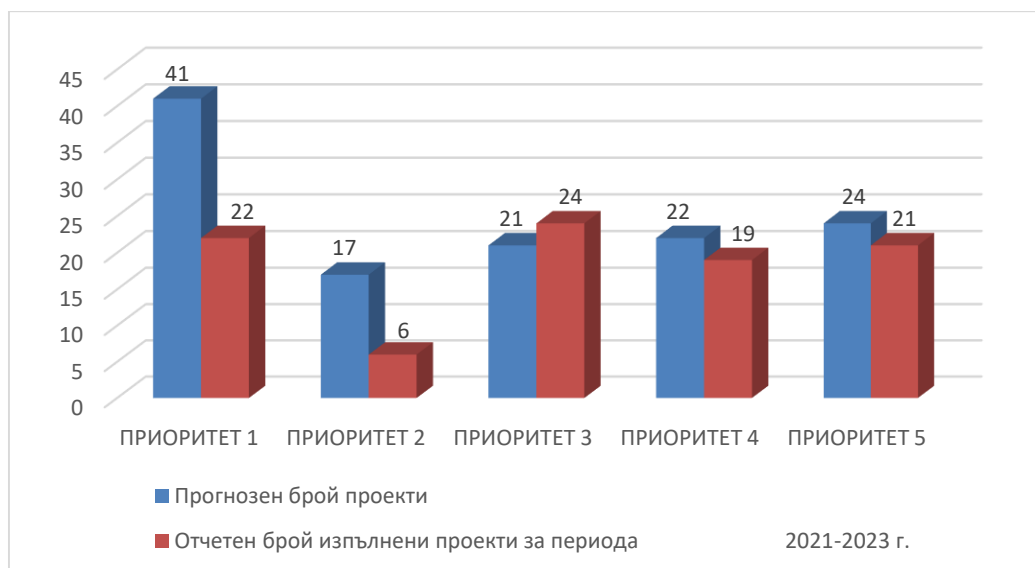
По Мярка 5.5: Интегрирано териториално развитие и подобряване на жизнената среда са реализирани 5 проекта за 446 хил. лева.

Следващата Графика 6 илюстрира сравнението между планираните и отчетени на етапа на МО проекти и дейности в изпълнение на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав. Ясно се вижда успешното изпълнение на Приоритети 3 и 5 и слабия напредък по Приоритет 2 на плана. Като цяло в средата на програмния период Община Велики Преслав отчита почти 74% изпълнение на планираните проекти и дейности в плана и програмата за неговата реализация, което е много добър напредък за първите три години от прилагане на стратегическия документ.

Графика 6: Планирани и отчетени проекти по приоритети на ПИРО 2021-2023 г. (брой)

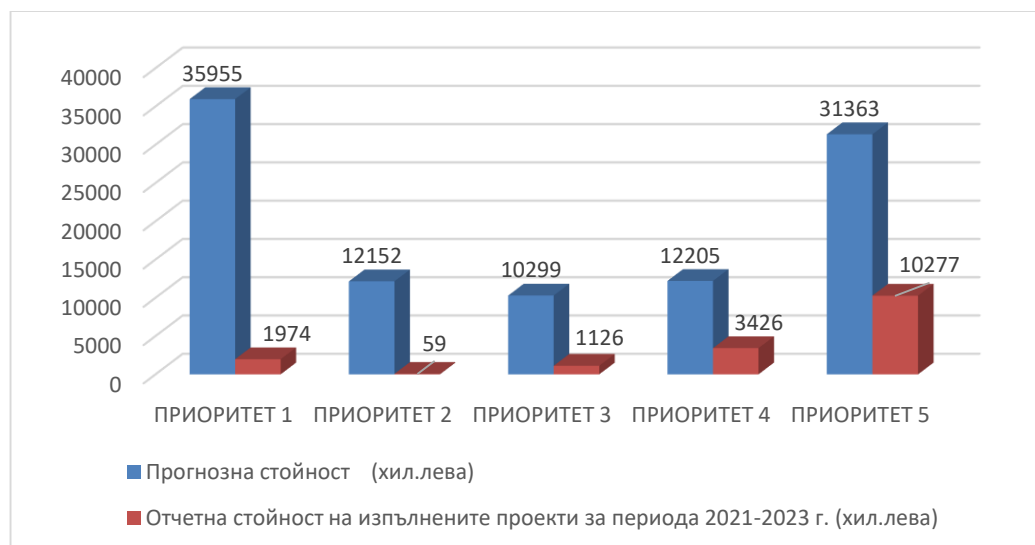

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Сравнението на инвестираните финансови ресурси по приоритети на ПИРО с тези, планирани в индикативната финансова таблица и програмата за реализация на документа показва, че е на лице сериозен дисбаланс между планираните и привлечените средства на етапа на МО.

Графика 7: Планирани и привлечени средства по приоритети на ПИРО (хил. лева)

Най-голяма е разликата между планираните и отчетени инвестиции по Приоритет 2. Това се дължи на факта, че в периода 2021-2023 г. не са обявявани процедури за кандидатстване и не е имало възможности за финансиране на проекти в областта за насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска и др.

По Приоритет 1 дисбалансът е най-вече от липсата на точни финансови данни и информация за частните инвестиции и проектите на фирми и земеделски производители. Реалното финансово изпълнение по този приоритет е много по-голямо, но не може да бъде измерено. Приоритет 5 е с най-балансираните показатели на база заложените и усвоени средства.

ИЗВОДИ:

Най-успешен за периода 2021-2023 година по техническо и финансово изпълнение е **Приоритет 5 „Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии“** с 88% техническо и 33% финансово изпълнение.

На второ място е **Приоритет 4 „Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни“** – 86% техническо и 28% финансово изпълнение.

Трети е **Приоритет 3 „Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем“** с 114% техническо и 11% финансово изпълнение.

Четвърти е **Приоритет 1 „Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството“** с 54% техническо и 62% финансово изпълнение.

IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ

Стратегията за реализация на ПИРО отразява логиката на интервенциите за постигане на конкретни резултати, ефект и въздействие от прилагането на документа. Ефектът от реализацията на плана се проявява в крайните видими и измерими резултати, продуктите и въздействието на съответните дейности и проекти върху целевата територия и нейното население. Наблюдението и оценката на изпълнението на ПИРО следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината, състоянието на средата и качеството на живот. Това изисква набор от общи и специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценката.

4.1. Оценка за ефективност

Оценката за ефективност се изготвя на база заложените в документа индикатори (показатели) за мониторинг и преглед на тяхната измеримост, актуалност, съгласуваност и отношение към напредъка в изпълнението на плана.

Системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие има за крайна цел да повиши ефективността и ефикасността на използваните материални, финансови и човешки ресурси за постигане на желаните резултати и въздействия върху целевата територия.

Оценката за ефективност указва отношението между постигнатия резултат спрямо целите на плана (главна, стратегически цели и приоритети). В колкото по-висока степен са постигнати целите, толкова по-ефективни са предприетите действия, реализираните проекти и дейности в изпълнение на ПИРО.

Ефективността е оценка на съответствието на целите, а ефикасността е оценка на постигнатия резултат спрямо използваните ресурси.

Оценката за ефективността на изпълнението на ПИРО се изготвя на база заложените в документа индикатори (показатели и измерители) за въздействие и резултат.

Таблица 39: Оценка на постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО на община Велики Преслав по индикатори за наблюдение

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Индикатори за продукт				
Приоритет, мярка	Индикатор	Мерна единица	Целева стойност	Отчетна стойност 2023 г.
Приоритет 1 - Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството				
Мярка 1.1 Стимулиране на предприемачеството, инвестициите и иновациите	Нефинансови предприятия	брой	450	473
	Новосъздадени МСП за преработка на местни суровини (месо, мляко, плодове, зеленчуци, дървесина и др.)	брой	3	1
	Участие на общината в инвестиционни инициативи (бизнес форуми, панаири и др.)	брой	7	7
	Привлечени инвестиции в предприятия в общината	хил. лева	10000	2802
Мярка 1.2 Развитие на туризма като водеща индустрия, базирана на специфичните местни ресурси, уникалните природни и културни забележителности	Места за настаняване и средства за подслон	брой	20	26
	Леглова база в места за настаняване и средства за подслон	брой	350	314
	Създадени нови туристически атракции	брой	3	1
	Разработени нови туристически маршрути	брой	3	3
Мярка 1.3 Развитие на модерно, устойчиво и диверсифицирано селско стопанство	Обработваема земеделска земя	дка	175000	102279
	Създадени нови трайни насаждения	дка	2000	1050
	Подпомогнати нови и модернизирани земеделски стопанства	брой	20	28
Мярка 1.3 Устойчиво управление на горските ресурси	Новозалесени горски територии	дка	300	14
Приоритет 2 - Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска				
Мярка 2.1 Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове	Обществени сгради с мерки за енергийна ефективност	брой	7	6
	Жилищни сгради с мерки за енергийна ефективност	брой	10	10
Мярка 2.2 Насърчаване на прехода към кръгова икономика	Подкрепени предприятия, въвели НИРД, иновации и щадящи околната среда технологии в производствения си процес	брой	1	1
Мярка 2.3 Опазване на околната среда и борба с климатичните промени	Реализирани проекти за опазване и подобряване на околната среда	брой	5	4
	Проведени акции за почистване и залесяване	брой	7	6
Мярка 2.4 Устойчиво управление на отпадъците	Системи за разделно събиране, рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на различни	брой	3	3

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

	потоци отпадъци (опаковки, строителни, зелени и биоразградими и др.)			
Приоритет 3 - Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем				
Мярка 3.1 Демографски подем, насърчаване на раждаемостта, привличане на млади хора за работа и живот в общината	Население на общината	брой	12100	10169
	Деца в детските градини	брой	270	226
	Ученици в училищата	брой	980	911
Мярка 3.2 Подобряване на образованието и модернизация на образователната инфраструктура	Подобрени сгради на образователната инфраструктура	брой	3	5
	Училища с внедрени/работещи съвременни системи/среди за образование – дуално обучение, дигитализация на учебни програми, STEM и др.	брой	1	2
Мярка 3.3 Подобряване на условията за спорт и развитие на младежки дейности	Ремонтирани спортни обекти и съоръжения	брой	3	6
	Организиран спортни състезания, турнири и шампионати с регионално, национално и/или международно значение	брой	14	14
Мярка 3.4 Създаване на разнообразни и гъвкави възможности за професионална реализация, подобряване на заетостта и квалификацията на работната сила	Лица, преминали обучение за нови професии и квалификация	брой	200	50
	Разкрити работни места за нуждите на хора с увреждания, роми и продължително безработни	брой	50	150
Приоритет 4 - Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни				
Мярка 4.1 Подобряване на достъпа до електронни административни услуги	Създадени "онлайн" административни услуги	брой	3	160
Мярка 4.2 Развитие на административния капацитет и управление на общинската собственост в услуга на гражданите и бизнеса	Общински служители преминали курсове и обучения	брой	30	30
Мярка 4.3 Подобряване на достъпа до здравното обслужване на населението и развитие на инфраструктурата на здравеопазването	Подобрени сгради на здравната инфраструктура	брой	2	4
Мярка 4.4	Подобрени сгради на	брой	2	2

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Развитие на социалните услуги и подобряване на социалната инфраструктура	социалната инфраструктура				
	Предоставяни социални услуги	брой	10	10	
	Лица, подпомагани със социални помощи	брой	250	135	
Мярка 4.5 Развитие на културата и обновяване на културната инфраструктура	Подоброени сгради на културната инфраструктура	брой	3	3	
	Организиранни културни събития (фестивали, традиционни празници, чествания и др.)	брой	20	35	
Приоритет 5 - Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии					
Мярка 5.1 Подобряване на транспортната достъпност и свързаност	Рехабилитирани пътища	км	40	9	
	Подобрена улична мрежа	км	100	25	
Мярка 5.2 Обновяване и изграждане на водопроводни и канализационни мрежи	Обновени водопроводни мрежи	км	100	30	
	Изградена нова канализационна мрежа	км	10	0	
	Модернизирани/Изградени МФОС/ ПСОВ	брой	1	0	
Мярка 5.3 Развитие на енергийната инфраструктура и ВЕИ	Реализирани проекти за производство на енергия от ВЕИ	брой	5	9	
Мярка 5.4 Цифрова свързаност и телекомуникации	Население, ползващо широколентов достъп до Интернет	%	90	100	
Мярка 5.5 Интегрирано териториално развитие и подобряване на жизнената среда	Реализирани проекти за благоустрояване на населените места	брой	5	4	
	Реализирани проекти в междуобщинско сътрудничество	брой	3	2	
	Реализирани международни проекти	брой	1	1	
Индикатори за резултат					
Стратегическа цел	Индикатор	Мерна единица	Базова стойност	Целева стойност	Отчетна стойност 2022
Стратегическа цел 1	Обновени бизнес/индустриални зони	брой	0	1	1
Стратегическа цел 1	Равнище на безработица	%	9	7	7,89
Стратегическа цел 1	Дял на средната годишна работна заплата от тази в областта	%	83	90	81
Стратегическа цел 1	Нефинансови предприятия на 1000 д. от населението	брой	34	40	47
Стратегическа цел 1	Нетни приходи от продажби на предприятията	хил.лв.	120173	130000	160159
Стратегическа цел 1	Произведена продукция в нефинансовите предприятия	хил.лв.	105311	120000	135234
Стратегическа цел 1	Печалба в нефинансовия сектор	хил.лв.	13709	15000	16302
Стратегическа цел 1	Заети лица	брой	1869	2000	1765
Стратегическа цел 1	Нови електронни услуги в общинската администрация в помощ на предприемачеството	брой	0	3	10

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Стратегическа цел 1	Земеделски производители	брой	197	210	140
Стратегическа цел 1	Реализирани нощувки в местата за подслон и настаняване	брой	3146	5000	9847
Стратегическа цел 1	Туристи, обслужени от Туристически информационен център на НИАР	брой	15467	20000	34000
Стратегическа цел 2	Естествен прираст на населението	брой	-157	-130	-171
Стратегическа цел 2	Механичен прираст на населението	брой	+258	+50	+30
Стратегическа цел 2	Ученици, включени в дуално обучение	брой	0	10	20
Стратегическа цел 2	Население на 1 лекар	брой	602	500	535
Стратегическа цел 2	Население на 1 лекар по дентална медицина	брой	2008	1800	1695
Стратегическа цел 2	Реставрирани, консервирани и експонирани за туристи обекти на културно-историческото наследство	брой	0	2	1
Стратегическа цел 3	Реновирани и благоустроени публични пространства (паркове и градинки)	брой	0	5	6
Стратегическа цел 3	Новоизградени/реновирани детски площадки и спортни съоръжения	брой	0	5	7
Стратегическа цел 3	Жители с подобро водоснабдяване	брой	0	12000	10800
Стратегическа цел 3	Жители с подобро третиране на отпадъчните води	брой	0	8000	0
Стратегическа цел 3	Количество образувани битови отпадъци	тона	3466	3000	3645

Данните в Таблица 39 представят оценката за постигнатия напредък в изпълнението на ПИРО на община Велики Преслав като всеки от изброените индикатори допринася за постигане на определена стратегическа цел и приоритет на плана. Индикаторите се отчитат като са съпоставени данните от ПИРО към края на базовата 2020 г. с тези към края на 2023 г. Някои показатели, за които няма изменение, не могат да бъдат отчетени на годишна база или няма данни са със същите стойности като тези в плана или в предходна година.

Равнището на безработицата в общината се увеличава през отчетния период заради пандемията от коронавирус и поради намаляване на икономически активните лица, които са база за изчисляване на показателя. Общият брой на регистрираните безработни лица в общината намалява и равнището на безработица е по-ниско от средните нива за област Шумен, но по-високо от безработицата за страната. Средната годишна работна заплата се увеличава, но в процентно отношение е по-ниска от средните възнаграждения в областта и страната. Пандемията и последвалата инфлация и енергийна криза се отразяват негативно на местния бизнес, но той се справя бързо с предизвикателствата. Индикаторите показват значително подобряване на финансовите резултати и икономически подем. За съжаление към момента на изготвяне на настоящия годишен доклад, няма официална статистика за състоянието на икономиката през 2023 г. и за анализа са използвани данни към 2022 г. Обобщено на етапа на МО отчитаме добър напредък в постигане на *Стратегическа цел 1 на ПИРО: Ускорено икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и местния*

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

потенциал в туризма, индустрията и селското стопанство, привличане на инвестиции, иновации и нови технологии за повишаване на конкурентоспособността.

Анализът на индикаторите, съотнесими към *Стратегическа цел 2: Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата, чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурата, енергийна ефективност и опазване на околната среда*, показва най-добри резултати през трите отчетни години. За това допринасят дейностите по подобряване на пътната и уличната мрежа, подмяна на водопроводи, ремонт на обществени сгради, облагородяване на обществени площи, паркове, детски, спортни площадки и други инфраструктурни обекти.

Оценката по индикатори показва, че населението на общината намалява в резултат на отрицателен естествен прираст ниска раждаемост, висока смъртност и променлива миграция. Негативните демографски тенденции водят до застаряване на населението и влошаване на възрастовата структура. Броят на учениците в местните училища и на децата в детските градини намалява, но образователната система се развива, модернизира и напълно отговаря на съвременните изисквания за дигитализация и работа в електронна среда. В общината се предоставят разнообразни и качествени социални услуги. Здравеопазването е достъпно и се правят инвестиции за обновяване на инфраструктурата и модернизирание на оборудването. Културният и спортният календар на общината са наситени с разнообразни събития. Данните за тези индикатори показват умерен напредък в постигането на *Стратегическа цел 3 на ПИРО: Развитие на човешкия потенциал, повишаване на доходите, насърчаване на образованието, социалното включване и духовно развитие*.

ИЗВОДИ:

Междинната оценка на ПИРО на база индикатори за въздействие и резултат показва подобряване на икономическото развитие на община Велики Преслав, обновяване на инфраструктурите, насърчаване на заетостта, устойчиво развитие на селското стопанство, грижа за опазването на околната среда и други положителни въздействия. Най-видимият ефект от прилагането на плана остават инвестициите в инфраструктурата - ремонт на пътища, улици, ремонти на обществени сгради, детски и спортни площадки и др. Отчитайки реалните резултати от изпълнението на ПИРО и техния ефект и въздействие върху населението и целевата територия можем да отчетем добра обща ефективност за периода 2021-2023 г.

Индикаторите са съотнесими пряко към Стратегическите цели в плана и показват, че най-добър напредък е постигнат по показателите, измерващи изпълнението на *Стратегическа цел 2: Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата, чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурата, енергийна ефективност и опазване на околната среда*. На второ място е *Стратегическа цел 1: Ускорено икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и местния потенциал в туризма, индустрията и селското стопанство, привличане на инвестиции, иновации и нови технологии за повишаване на конкурентоспособността*. На трето място остава *Стратегическа цел 3: Развитие на човешкия потенциал, повишаване на доходите, насърчаване на образованието, социалното включване и духовно развитие*.

4.2. Оценка за ефикасността на използваните ресурси

Ефикасността указва отношението на постигнатия резултат спрямо вложените разходи (финансови средства). Колкото вложените разходи са по-малки, а постигнатите резултати по-значими, толкова по-ефикасни са действията. Докато ефективността дава отговор на въпроса „дали са изпълнени нужните за подобряване състоянието на целевата територия и нейното

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

население проекти и дейности“, ефикасността дава отговор на въпроса, дали проектите и дейностите са изпълнени по икономически изгоден за обществото начин.

Оценката на ефикасността на използваните ресурси се базира на сравнение между използваните финансови средства за изпълнението на ПИРО и заложените в документа. Извършен е аналитичен преглед на проектите и дейностите, реализирани от община Велики Преслав, други организации и фирми, финансирани със средства от бюджета на общината, структурни фондове на ЕС, частни инвестиции и други източници.

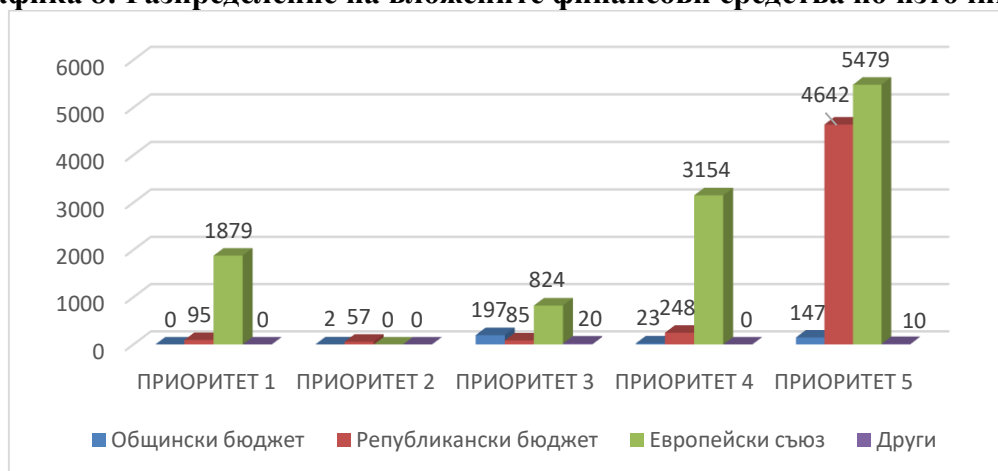
В тази част на междинната оценка ще разгледаме финансовото изпълнение на отделните приоритети на база сравнение между заложеното в Индикативната финансова таблица и Програмата за реализация на ПИРО за периода 2021-2023 г. и реално отчетеното изпълнение, вложени финансови средства и инвестиции по отделните проекти.

Таблица 40: Индикативно разпределение на ефикасността на използваните ресурси по приоритети на ПИРО и източници на средства за периода 2021-2023 г.

Приоритети	Прогнозна стойност (хил.лева)	Отчетна стойност на изпълнените проекти за периода 2021-2023 г. (хил.лева)	Финансово изпълнение в %	Източници на финансови средства за изпълнените проекти през периода 2021-2023 г. (брой проекти и стойност в хил. лева)							
				ОБ		РБ		ЕС		Други	
				Брой проекти	Стойност	Брой проекти	Стойност	Брой проекти	Стойност	Брой проекти	Стойност
ПРИОРИТЕТ 1	35955	1974	5,49	1	0	4	95	17	1879	0	0
ПРИОРИТЕТ 2	12152	59	0,49	1	2	5	57	0	0	0	0
ПРИОРИТЕТ 3	10299	1126	10,93	9	197	7	85	6	824	2	20
ПРИОРИТЕТ 4	12205	3426	28,07	3	23	6	248	10	3154	0	0
ПРИОРИТЕТ 5	31363	10277	32,77	2	147	13	4642	4	5479	2	10
ВСИЧКО ПИРО 2021-2023	101974	16862	16,54	16	369	35	5127	37	11336	4	30

Данните в Таблица 40 показват същественият финансов принос на Европейските фондове за развитието на община Велики Преслав, както по отношение на подпомагане на техническата и социална инфраструктури, така и за местната икономика.

Графика 8: Разпределение на вложените финансови средства по източници

За мерките, свързани с изпълнението на ПИРО на община Велики Преслав, в периода 2021-2023 г., реализирани със средства от републиканския бюджет и от бюджета на общината, информация е събрана чрез капиталови програми - уточнен годишен план и отчет за периода и Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на плана. Направено е аналитично обвързване на посочените в списъците проекти и дейности с приоритетите на ПИРО. Данните

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

позволяват разпределянето на вложения финансов ресурс по източници – републикански бюджет, общински бюджет и европейски фондове и програми.

От данните в Таблица 40 може да бъде направен извода, че 11 336 хил. лева (67%) от общия размер на усвоените средства за реализация на ПИРО в периода 2021-2023 г. са осигурени от фондовете на ЕС и Националното съфинансиране. Най-съществен принос има ПРСР 2014-2020 и респективно ЕЗФРСР, което се обуславя от спецификата на община Велики Преслав и допустимостта ѝ като бенефициент по програмата. Предвид забавеното стартиране на европейските финансиращи програми за периода 2021–2027 г., НПВУ и СПРЗСР, постигнатото финансово осигуряване на процесите на регионално развитие в община Велики Преслав на етапа на МО е добро.

Със собствени средства от общинския бюджет, Общината е осигурила 2,2% от средствата за реализация на ПИРО през първите три години от неговото прилагане. Останалите 30,4% от вложените средства - общо 5127 хил. лева са от РБ и от други източници – 30 хил. лева (0,3%) от финансовия ресурс за изпълнение на плана.

Значителен принос за изпълнение на ПИРО има местния бизнес, който изпълнява редица проекти, осъществени с финансовата подкрепа на ПРСР. Ефикасността на вложените средства не може да бъде измерена точно, тъй като се предполага, че има още инвестиции (най-вече частни), за които няма информация и данни.

Сравнението на привлечените средства по приоритети с тези, планирани в индикативната финансова таблица на ПИРО показва значителен дисбаланс между планираните и привлечените средства, въпреки това изпълнението може да бъде оценено като добро за първите три години от прилагане на стратегическия документ.

ИЗВОДИ:

Ефикасността най-общо е оценка на съответствието между разходите и очакваните ползи от направените инвестиции в различни проекти и дейности. Изпълнените проекти и постигнатите индикатори показват висока резултатност в изпълнението на ПИРО, обвързана с подобрени показатели за устойчивост и развитие.

Реализираните проекти в община Велики Преслав имат пълно съответствие със стратегическата рамка, като допринасят за постигане на целите и мерките на плана. За значителна част от мерките има преизпълнение на техническите стойности на реализираните проекти. Финансовите параметри на плана също имат високо изпълнение, като по-ниските проценти се дължат на завишените прогнозни стойности и ограничените източници на финансиране, поради забавения старт на европейските програми. Всичко това дава основание за положителна оценка относно съотношението между направените разходи и очакваните/постигнатите ползи от изпълнението на плана.

Отчитайки видимите, реални резултати от реализираните проекти и дейности и техния ефект върху населението и целевата територия можем да отчетем добра обща ефективност и ефикасност на ПИРО на община Велики Преслав за периода 2021-2027 г.

Основните източници на средства за изпълнение на ПИРО са фондовете на ЕС, чрез програмите ПРСР, ОПРЧР, ОПИК и ОПНОИР. По-малко финансиране е получено от национални фондове и програми на българската държава и средства от републиканския бюджет и общинския бюджет на Община Велики Преслав.

V. ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО И МОНИТОРИНГА НА ПИРО

Община Велики Преслав е създала много добра организация за прилагане и изпълнение на ПИРО за периода 2021-2023 г. от гледна точка на планирани и реализирани дейности, вътрешен мониторинг, отчетност и контрол. Кметът ежегодно отчита напредъка в

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

изпълнението на плана пред Общинския съвет, съгласно изискванията на Чл.23 и Чл.24 от Закона за регионалното развитие, Чл. 24 и Чл.72 от Правилника за прилагане на ЗРР.

Създаден е добър механизъм за избор на приоритетни проекти и дейности. Проектиране и планиране се извършва ежегодно, като изборът е свързан със:

- изискванията на действащи нормативни документи, които задължават Общините да извършват определен вид дейности или изградят определен вид обекти;
- необходимостта, продиктувана от потребностите на Общината да създава благоприятни условия за живот и комфортна среда на обитаване и да бъде притегателен център за населението, най-вече за младите хора;
- съобразяване с финансовите възможности на общинския бюджет, при изисквания за съфинансиране;
- съобразяване с проектната готовност на Общината при откриване на процедури за финансиране по съответните програми;
- постоянно търсене на нови възможности за финансиране на проекти по всички програми, приложими за Общината като бенефициент.

С приемането на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав за периода 2021-2027 г. са набелязани целите и задачите, които трябва да се реализират за плановия период. Във връзка с това, общинската администрация следи за всички възможни европейски и български програми и донорски организации, които биха могли да финансират отделни обекти, дейности и проекти, което да доведе до постигане целите на ПИРО. През последните години са използвани редица възможности за кандидатстване с проекти, привличане и усвояване на средства от европейски фондове и програми на българските министерства. За съжаление не всички проектни предложения са одобрени и финансирани, но те остават ресурс на Общината за оставащите 4 години за изпълнение на плана.

Предмет на мониторинга на ПИРО е постигането на целите и приоритетите на документа, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес структурите, физическите и юридическите лица, свързани с неговото изпълнение.

Мерките за наблюдение и механизмите за събиране, обработване и анализ на данни са заложили в самия План за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г. Орган на наблюдение на ПИРО е Общинския съвет. Функциите по наблюдението на ПИРО включват:

- Наблюдение на изпълнението на ПИРО въз основа на определените макроикономически индикатори, индикаторите, отчитащи приноса към целите на европейската политика за сближаване през периода 2021-2027 г., глобалните екологични индикатори, целите на Националната програма за развитие „България 2030“ и другите специфични количествени индикатори по отношение на реализацията на целите, приоритетите и мерките за регионално развитие;
- Координация на дейностите по наблюдението на ПИРО със заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица;
- Обсъждане и одобряване на редовните годишни доклади и на заключителния доклад за изпълнението на ПИРО;
- Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски - издаване на конкретни указания за преодоляването им;
- Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на ПИРО.

Системата за наблюдение на ПИРО включва следните основни компоненти:

- Система от индикатори за наблюдение, отчетени по-горе, отразяващи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние,

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие;

- Източници, начини и периодичност за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на ПИРО се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АПИ, АЗ, АУЕР, ИАОС, РИОСВ, РЗИ, АСП и др., както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроеността на населението, живеещо в общините на района.

- Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ПИРО се осигурява от бюджета на Община Велики Преслав.

- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на плановите за интегрирано развитие и програмите за тяхната реализация.

- Местните власти осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво за реализация на проекти и дейности в техните планови документи.

- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ПИРО и наблюдение изпълнението на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

За изпълнението на ПИРО се извършват междинна и последваща оценка. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на регионалния план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ПИРО се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ПИРО и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

По решение на органа за наблюдение – Общинския съвет, или по искане на Кмета могат да се изготвят и доклади за отделен случай или за отделен период, както и по определена тема или специфичен проблем.

Междинната оценка се извършва в средата на периода на действие на документа за стратегическо планиране и включва: оценка на първоначалните резултати от изпълнението; оценка на степента на постигане на съответните цели; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки за актуализация на съответния документ. На база на резултатите от междинната оценка е възможно да се инициира актуализация на ПИРО, за да се направят необходимите корекции в документа и да се предприемат мерки, за да се осигури реализиране на заложените цели и приоритети, като се отговори на нуждите на района.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав 2021-2027 г.

Като слабост на етапа на настоящата междинна оценка отчитаме факта, че няма практика НПО и бизнеса да се привличат като партньори за изпълнението на ПИРО и не се насърчават да изготвят проекти и да кандидатстват самостоятелно за финансиране на процедури, по които са бенефициенти, за да допринасят за постигане на общите цели и приоритети. Община Велики Преслав следва да работи в тази посока, чрез по-активно търсене и привличане на бизнеса и НПО като партньори в съвместни проекти и информиране за възможностите им самите те да кандидатстват за финансиране.

Във връзка с изпълнение на проекти в партньорство с други общини и междуобщинско сътрудничество, през 2023 г. Община Велики Преслав е подписала споразумение за партньорство с общините Смядово, Върбица и Дългопол за реализация на две КИТИ за туризъм и здравеопазване, които ще бъдат отчетени през следващите години.

ИЗВОДИ:

В Община Велики Преслав е създадена много добра организация за прилагане на ПИРО от гледна точка на заложените и реализирани проекти и дейности, вътрешен мониторинг, отчетност и контрол. Това се доказва от постигнатите резултати и напредък в изпълнението на заложените цели и приоритети на плана. Общината е натрупала административен опит в разработването и изпълнението на проекти в различни сфери на обществения живот. Проблем остава липсата на достатъчно квалифицирани експерти в администрацията, които да управляват проектите и ограничените ресурси в местния бюджет за реализация и съфинансиране на голям брой мащабни проекти и дейности в изпълнение на плана.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ

Анализът на етапа на Междинна оценка показва добри резултати в реализацията на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав за първите три години от неговото прилагане (2021-2023 г.). Финансовото изпълнение на плана е 17% (16862 хил. лева), а техническото изпълнение е 74% (92 броя отчетени проекти и дейности). Изпълнението на плана е успешно, въпреки трудностите, предизвикани от пандемията, войните, инфлацията, енергийната, икономическа и политически кризи. Вероятно общото изпълнение на ПИРО щеше да е още по-добро ако бяха стартирали на време процедурите за финансиране по европейските програми за периода 2021-2027 г., НПВУ и СПРЗСР. На етапа на МО реализацията на заложените мерки и дейности вероятно е по-висока, но не може да се измери точно поради липсващите данни и информация за всички проекти и дейности на частния сектор, които са трудно проследими и няма как да бъдат отчетени.

За периода на междинна оценка на ПИРО 2021-2023 г., в община Велики Преслав се забелязват тенденции на подобрене на социално-икономическото развитие. Основни проблеми остават демографската криза, намаляващото и застаряващо население и безработицата. Отбелязан е икономически растеж, който се изразява в нарастване броя на предприятията, обема на произведената и реализирана продукция и печалбите на местните фирми. Има напредък и в областта на подобряване на техническите и социални инфраструктури. Остават неизпълнени големите проекти за подобряване състоянието на водоснабдителните и изграждане на канализационни мрежи и ПСОВ в населените места на общината. Слабост отчитаме и при реализиране на проекти за насърчаване на заетостта, финансирани по ОПРЧР, с бенефициенти АЗ, АСП и частния сектор, както и по проекти и дейности в сферата на здравеопазването, с бенефициент МЗ и в сферата на опазване на културното наследство с бенефициент МК.

В резултат на проведената междинна оценка за изпълнение на ПИРО на община Велики Преслав можем да направим следните обобщени изводи:

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

1. В регионален план през анализирания период 2021-2023 г. община Велики Преслав запазва седмо място по територия и четвърто място по население в област Шумен.
2. По данни на НСИ в края на 2022 г. в община Велики Преслав живеят 10169 души, 49%, от които мъже и 51% жени. Градското население (на гр. Велики Преслав) е 57%, а в селата живеят 43% от жителите на общината. По данни от преброяване на населението към септември 2021 г. в община Велики Преслав живеят 10424 души или с 2958 души по-малко спрямо преброяването през 2011 г. Населението намалява с 22% за десет години. Демографската криза обхваща както града, така и селата. Естественят прираст на населението е отрицателен, като за периода 2020-2022 г. е средно по минус 200 души на година. Механичният прираст на населението през периода 2020-2022 г. се променя динамично, като през 2020 г. е + 258 души, през 2021 г. е отрицателен – минус 61, а през 2022 г. отново е положителен +30. Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението е намаляло с 372 души за периода 2020-2022 г.
3. Безработицата в периода 2020-2023 г. намалява с 1,11%. Върху процесите на пазара на труда силно влияние оказват пандемията от коронавирус и намаляващия брой на икономически активното население, което служи за база при изчисляване равнището на безработица. През 2022 г. безработицата достига най-ниската си стойност (6,6%) за периода на прилагане на ПИРО. През 2023 г. равнището на безработица се повишава и достига 7,89%, като остава по-ниско от средните нива за област Шумен (10,7%), но по-високо от безработицата за страната (5,6%).
4. Икономическото развитие на община Велики Преслав през отчетния период се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но бележи ръст. Финансовите показатели на местните предприятия се подобряват. Около 62% от произведената продукция в общината и 56% от НПП за 2022 г. са реализирани в сектора на преработващата промишленост, което затвърждава позициите му на водещ отрасъл в местната икономика. Селското стопанство запазва своите стабилни позиции и отчитаме сериозен ръст на броя на предприятията в сектора. Туризмът се развива устойчиво и отчитаме ръст на посещенията и броя на туристите в дестинацията.
5. В Индикативната финансова таблица към ПИРО на община Велики Преслав 2021-2027 г. за петте основни приоритета са заложили 125 проекти и дейности на обща стойност 101 947 хиляди лева. На етапа на МО отчитаме 92 изпълнени проекти и дейности за 16 862 хиляди лева. Финансовото изпълнение на ПИРО за първите три години на база усвоени средства и инвестиции е 16,54%, а техническото изпълнение на база заложили и изпълнени проекти дейности е 73,6%. Това е добро изпълнение в средата на програмния период, предвид забавянето на възможностите за финансиране от оперативни програми, НПВУ и СПРЗСР. Реалното финансово и техническо изпълнение на плана е по-голямо, но не може да бъде измерено точно тъй като не са отчетени проектите, финансирани с частни инвестиции на територията на общината.
6. Най-добро техническо и финансово изпълнение за периода 2021-2023 година отчитаме по Приоритет 5 „Достъпност и свързаност, чрез подобряване на инфраструктурата, мобилността, телекомуникациите, цифровизация и интегрирано развитие на всички видове територии“ с 88% техническо и 33% финансово изпълнение. На второ място е Приоритет 4 „Електронно управление, администрация близо до гражданите и предоставяне на качествени и достъпни обществени услуги – административни, здравни, социални и културни“ – 86% техническо и 28% финансово изпълнение. Трети е Приоритет 3 „Добро образование, професионално развитие и нови знания за успешна реализация, заетост, висок жизнен стандарт и демографски подем“ с 114% техническо и 11% финансово изпълнение. Четвърти е Приоритет 1 „Засилване на конкурентните позиции на общината, устойчив, иновативен и интелигентен икономически растеж, базиран на местните ресурси, подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството“ с 54% техническо и

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

- 62% финансово изпълнение. Най-слабо е напредъкът Приоритет 2 „Насърчаване на зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, чиста околна среда, приспособяване към изменението на климата, превенция и управление на риска“ – 35% техническо и 0,5% финансово изпълнение.
7. Междинната оценка на ПИРО на база индикатори за въздействие и резултат показва подобряване на икономическото развитие на община Велики Преслав, обновяване на инфраструктурите, насърчаване на заетостта, устойчиво развитие на селското стопанство, грижа за опазването на околната среда и други положителни въздействия. Индикаторите са съотносими пряко към Стратегическите цели в плана и показват, че най-добър напредък е постигнат по показателите, измерващи изпълнението на Стратегическа цел 2: Интегрирано териториално развитие и намаляване на неравенствата, чрез комплексно подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност, обновяване на инфраструктурата, енергийна ефективност и опазване на околната среда. На второ място е Стратегическа цел 1: Ускорено икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и местния потенциал в туризма, индустрията и селското стопанство, привличане на инвестиции, иновации и нови технологии за повишаване на конкурентоспособността. На трето място остава Стратегическа цел 3: Развитие на човешкия потенциал, повишаване на доходите, насърчаване на образованието, социалното включване и духовно развитие.
 8. Отчитайки видимите, реални резултати от реализираните проекти и дейности и техния ефект върху населението и целевата територия можем да отчетем добра обща ефективност и ефикасност на ПИРО на община Велики Преслав за периода 2021-2027 г. Основните източници на средства за изпълнение на ПИРО са фондовете на ЕС, чрез програмите ПРСР, ОПРЧР, ОПИК и ОПНОИР. По-малко финансиране е получено от национални фондове и програми на българската държава и средства от републиканския бюджет и общинския бюджет на Община Велики Преслав.
 9. Въпреки трудностите и предизвикателствата, породени от влошаващите се социално-икономически условия и фактори на външната среда, политическата, финансова и икономическа нестабилност, е реализиран съществен напредък в изпълнението на плана.
 10. Създадена е много добра организация за прилагане на ПИРО от гледна точка на заложи и реализирани проекти и дейности, вътрешен мониторинг, отчетност и контрол. Това се доказва от постигнатите резултати и напредък в изпълнението на заложените цели и приоритети на плана. Общината е натрупала административен опит в разработването и изпълнението на проекти в различни сфери на обществения живот. Проблем остава липсата на достатъчно квалифицирани експерти в администрацията, които да управляват проектите и ограничените ресурси в местния бюджет за реализация и съфинансиране на голям брой мащабни проекти и дейности в изпълнение на плана.

ПРЕПОРЪКИ

В резултат на проведената междинна оценка за напредъка в изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Велики Преслав 2021-2027 г. имаме следните препоръки за повишаване степента на изпълнимост и приложимост на документа:

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

1. **Стратегията за развитие на общината** за оставащия период на действие на ПИРО до 2027 г. следва да бъде агресивна по отношение протичането на демографските процеси, подкрепяща по отношение на желания териториален баланс в развитието и насърчаване на икономиката и стабилизираща по отношение изграждането и обновяването на инфраструктурите.
2. **Заложените приоритети** – икономически растеж, чиста околна среда, висок жизнен стандарт, демографски подем, качествени и достъпни обществени услуги и подобряване на инфраструктурата са уместни по отношение на основните нужди и проблеми на целевия район. Визията на ПИРО звучи актуално, реалистично и е изпълнима в дългосрочна перспектива. Основните стратегически цели и приоритети са добре изведени и точно подредени и при актуализация на ПИРО не следва да се променят.
3. **ПИРО да се съгласува с актуалните действащи програми, финансирани от европейските фондове в периода до 2027 г.**, които бяха одобрени след неговото приемане от Общински съвет – Велики Преслав през 2021 г. Да се направи преглед на всички национални и европейски програми, по които Общината, местния бизнес и НПО са възможни бенефициенти и да се идентифицират реални мерки, процедури и схеми, по които може да се кандидатства за изпълнение на дейностите в плана.
4. **Да се актуализира Програмата за реализация на ПИРО** за оставащия период на неговото действие до 2027 г. с приоритетни и реално изпълними проекти, дейности, финансови източници, срокове и отговорници. От програмата да отпаднат неприложимите и неизпълними проекти и дейности, за които междинната оценка е показала нулев напредък и/или е констатирана липса на възможност за въздействие, планиране и отчетност на изпълнението.
5. **Да се кандидатства по-активно** по международни програми и да се търсят нови партньорства за реализация на съвместни проекти с други Общини, бизнеса и НПО.
6. **Общината да създаде база данни и да събира ежегодно информация от НПО, училища, читалища, бизнеса и земеделските производители** за техните инвестиции и проекти, за да може на етапа на Последваща оценка за изпълнението на плана да се включат и техните инициативи и дейности.
7. **Реализираните мерки и дейности, които не са включени в Програмата за реализация на ПИРО, но съответстват на визията, основните приоритети и цели, да бъдат добавени в годишните отчети за изпълнение на документа** и да се отчетат при последващата оценка на плана. Това ще предаде по-голяма пълнота, яснота и актуалност на дейностите, в изпълнение на политика за устойчиво местно развитие.
8. **Да се подобри координацията между звената и отделите в Общинска администрация – Велики Преслав**, които се занимават с плановата и проектна дейност на Общината, както в процеса на инвестиционно проектиране, подготовка и изпълнение на проекти, така и по отношение мониторинга, контрола и отчитането.
9. **Общината да продължи балансираната си териториална политика за местно развитие**, като осъществява проекти, мерки и дейности в града и села.
10. **Да се популяризира ежегодно напредъка в изпълнението на ПИРО сред гражданите** и да се активизират бизнеса и НПО да участват в различни дейности и проекти, за да се повиши общия напредък по изпълнение на заложените цели и приоритети.

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ, ГРАФИКИТЕ, СХЕМИТЕ

Таблица 1: Сравнителна характеристика на община Велики Преслав и останалите общини в област Шумен 2020-2022 г.

Таблица 2: Население в община Велики Преслав 2018 – 2022 г.

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Таблица 3: Население в община Велики Преслав по населени места и пол – сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011 и 2021 г.

Таблица 4: Население по населени места в община Велики Преслав 2020-2022 г.

Таблица 5: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2020- 2022 г.

Таблица 6: Население по пол и възраст в община Велики Преслав – 2020-2022 г.

Таблица 7: Естествен прираст на населението на община Велики Преслав 2018-2022 г.

Таблица 8: Заселени, изселени и механичен прираст на населението 2018-2022 г.

Таблица 9: Образователна структура на населението на 7 и повече години по степен на образование към 07.09.2021 г.

Таблица 10: Население по етническа група, майчин език и вероизповедание към 2021 г.

Таблица 11: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12.2021-2023 г.

Таблица 12: Средногодишен брой на безработните лица и равнище на безработица в община Велики Преслав за периода 2020 - 2023 г.

Таблица 13: Възрастова структура на безработните лица 2021-2023 г.

Таблица 14: Образователна структура на безработните лица 2021-2023 г.

Таблица 15: Разкрити работни места и постъпили на работа лица 2021-2023 г.

Таблица 16: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности

Таблица 17: Сравнителен анализ на основните икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия 2020-2022 г.

Таблица 18: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата (лева)

Таблица 19: Баланс на земята в община Велики Преслав по видове собственост към 2023 г.

Таблица 20: Баланс на земята по видове територии по предназначение към 2023 г.

Таблица 21: Налични поливни площи в община Велики Преслав към 2023 г.

Таблица 22: Брой регистрирани земеделски стопани за периода 2020-2023 г.

Таблица 23: Справка за засети площи и добиви по вид земеделски култури 2020-2023 г.

Таблица 24: Производство на плодове и зеленчуци 2020-2023 г.

Таблица 25: Справка за броя на животните по видове 2020-2023 г.

Таблица 26: Животновъдни обекти по населени места 2021-2023 г.

Таблица 27: Разпределение на общата горска площ по видове собственост 2020 – 2023 г.

Таблица 28: Предвидено и осъществено ползване на дървесина от горския фонд на община Велики Преслав за периода 2020 – 2023 г.

Таблица 29: Категоризирани места за настаняване в община Велики Преслав - 2023 г.

Таблица 30: Дейност на категоризираните места за настаняване 2021-2023 г.

Таблица 31: Справка - посещения на АМ „Велики Преслав“ - 2023 г.

Таблица 32: Медицински персонал и население на един лекар 2020-2022 г.

Таблица 33: Информация за епидемичната обстановка и заразна заболяемост 2021–2023

Таблица 34: Брой ученици в община Велики Преслав 2020-2023 г.

Таблица 35: Данни за общинските детски градини в община Велики Преслав 2020-2023 г.

Таблица 36: Народни читалища и художествени състави в община Велики Преслав

Таблица 37: Справка за изпълнени проекти и дейности през периода 2021-2023 г.

Таблица 38: Изпълнение на ПИРО през периода 2021-2023 г. по приоритети и мерки

Таблица 39: Оценка на постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО на община Велики Преслав по индикатори за наблюдение

Таблица 40: Индикативно разпределение на ефикасността на използваните ресурси по приоритети на ПИРО и източници на средства за периода 2021-2023 г.

Графика 1: Динамика на населението в община Велики Преслав 2018-2022 г.

Графика 2: Естествен прираст на населението 2018-2022 г.

Графика 3: Механичен прираст на населението 2018-2022 г.

Графика 4: Сравнителна характеристика на населението по постоянен и настоящ адрес

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА
на План за интегрирано развитие на община Велики Преслав
2021-2027 г.

Графика 5: Динамика на безработицата в община Велики Преслав 2020-2023 г. (%)

Графика 6: Планирани и отчетени проекти по приоритети на ПИРО 2021-2023 г. (брой)

Графика 7: Планирани и привлечени средства по приоритети на ПИРО (хил. лева)

Графика 8: Разпределение на вложените финансови средства по източници